

ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

2015

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Κεντρικά Γραφεία

Λεωφόρος Βύρωνος 7, 1465 Λευκωσία, ΚΥΠΡΟΣ.
Αρ. Τηλ.: 22401600 Αρ. Τηλεομ.: 22672984
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: director@sid.mlsi.gov.cy

Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Λευκωσίας

Λεωφόρος Αθαλάσσης 56, 1466, Λευκωσία
Αρ. Τηλ.: 22409710 Αρ. Τηλεομ.: 22409704
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: nicosia@sid.mlsi.gov.cy

Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Λεμεσού

Οδός Φραγκλίνου Ρούσβελτ 80, 3012, Λεμεσός
Αρ. Τηλ.: 25804319 Αρ. Τηλεομ.: 26306349
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: limassol@sid.mlsi.gov.cy

Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Λάρνακας

Οδός Φίλιου Τσαγγαρίδη 1, 6023, Λάρνακα
Αρ. Τηλ.: 24805201 Αρ. Τηλεομ.: 24805249
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: larnaca@sid.mlsi.gov.cy

Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Πάφου

Οδός Φιλικής Εταιρείας 1, 8047 Πάφος
Αρ. Τηλ.: 26821240 Αρ. Τηλεομ.: 26306349
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: raphos@sid.mlsi.gov.cy

Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Αμμοχώστου

Οδός Ελευθερίας 82, Κτίριο ΝΙΠΑ, 5385 Δερύνεια
Αρ. Τηλ.: 23816550 Αρ. Τηλεομ.: 23740697
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: amhochostos@sid.mlsi.gov.cy

Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Πόλεως Χρυσοχούς

Οδός Αγίας Κυριακής 2, 8820, Πόλη Χρυσοχούς
Αρ. Τηλ.: 26321532 Αρ. Τηλεομ.: 26322731

Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων Αγίου Ανδρέα (Λευκωσία)

Οδός Ναβαρίνου 11, 1100 Λευκωσία
Αρ. Τηλ.: 22878085 Αρ. Τηλεομ.: 22878086

Παράρτημα Γραφείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων Αγίου Ανδρέα (Λευκωσία)

(για την εγγραφή ανέργων)

Μουσείου 3, Τ.Κ. 1097 Λευκωσία
Αρ. Τηλ.: 22403006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

▪ Αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων	9
▪ Νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	11
▪ Παροχές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων	19
Βοήθημα τοκετού	19
Βοήθημα κηδείας	21
Επίδομα μητρότητας	23
Επίδομα ασθενείας	26
Επίδομα ανεργίας	29
Σύνταξη γήρατος	32
Σύνταξη ανικανότητας	37
Σύνταξη χρειάς	40
Επίδομα ορφανίας	43
Επίδομα αγνοουμένου	45
Παροχές για εργατικά ατυχήματα	46
▪ Διμερείς Συμβάσεις Κοινωνικής Ασφάλειας	54
▪ Συντονισμός Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση	55
▪ Νομοθεσία Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών	56
▪ Νομοθεσία Τερματισμού Απασχολήσεως	63
▪ Νομοθεσία για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε Περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη	74
▪ Νομοθεσία για την Ίδρυση, Εγγραφή, Λειτουργία και Εποπτεία Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών	78
▪ Νομοθεσία για Κοινωνική Σύνταξη	90
▪ Νομοθεσία για Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων	94
▪ Παράρτημα - Παραδείγματα Υπολογισμού Σύνταξης Γήρατος, Επιδόματος Ανεργίας και Επιδόματος Μητρότητας	95

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στην προσπάθεια για βελτίωση και αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρουν στο κοινό, έχουν ετοιμάσει το ενημερωτικό αυτό έντυπο μέσα από το οποίο ο ενδιαφερόμενος πολίτης καθοδηγείται για τις ενέργειες στις οποίες μπορεί να προβαίνει για την καλύτερη εξυπηρέτησή του καθώς και για την προστασία των δικαιωμάτων του.

Οι πληροφορίες που δίδονται στο έντυπο αυτό είναι για γενική ενημέρωση και δεν αποτελούν ολοκληρωμένη και αυθεντική ερμηνεία των σχετικών Νόμων και Κανονισμών.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων αποτελούν ειδική υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων:

- την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων μέσω της επεξεργασίας συγκεκριμένων σχεδίων και μέτρων για υλοποίηση της πολιτικής αυτής,
- την υποβολή εισηγήσεων στη διαμόρφωση της πιο πάνω πολιτικής, με στόχο την επέκταση και τη συνεχή βελτίωση της κοινωνικής ασφάλισης με βάση τις διεθνείς εξελίξεις και τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες του τόπου,
- τη διερεύνηση κοινωνικών και οικονομικών αναγκών που μπορεί να αντιμετωπιστούν μέσω της κοινωνικής ασφάλισης, και
- τη συνεχή παρακολούθηση των Σχεδίων και μέτρων που εφαρμόζει, με σκοπό την αξιολόγησή τους σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους στόχους.

Νομοθεσίες που εφαρμόζουν

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή:

- α. της νομοθεσίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Νόμος 59(Ι) του 2010 και σχετικοί Κανονισμοί),
- β. της νομοθεσίας Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών (Νόμος 8 του 1967-2005 και σχετικοί Κανονισμοί),
- γ. της νομοθεσίας Τερματισμού Απασχολήσεως (Νόμος 24 του 1967-2003 και σχετικοί Κανονισμοί),
- δ. της νομοθεσίας για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη (Νόμος 25(Ι) του 2006 και σχετικοί Κανονισμοί),
- ε. της νομοθεσίας για Κοινωνική Σύνταξη (Νόμος 25(Ι) του 1995-2005),
- στ. της νομοθεσίας για Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων (Νόμος 51(Ι) του 1997),
- ζ. της νομοθεσίας για την Ίση Μεταχείριση Ανδρών και Γυναικών στα Επαγγελματικά Σχέδια Κοινωνικής Ασφάλισης (Νόμος 133(Ι) του 2002), και

π. της νομοθεσίας για την Ίδρυση, Εγγραφή, Λειτουργία και Εποπτεία Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών (Ν.208(Ι)/2012).

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων εισπράττουν, επίσης, το τέλος ανάπτυξης ανθρωπίνου δυναμικού για λογαριασμό της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρωπίνου Δυναμικού και την εισφορά του Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής.

Οργάνωση

Η οργάνωση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων περιλαμβάνει τα Κεντρικά Γραφεία στη Λευκωσία, πέντε Επαρχιακά Γραφεία, στη Λευκωσία, στη Λεμεσό, στη Λάρνακα, στην Πάφο και στην Αμμόχωστο (Παραλίμνι), δύο Υποκαταστήματα των Επαρχιακών Γραφείων Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ένα στην περιοχή Αγίου Ανδρέα στη Λευκωσία και ένα στην Πόλη Χρυσοχούς, στην Πάφο και ένα Παράρτημα του Επαρχιακού Γραφείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων στη Λευκωσία, το οποίο ασχολείται μόνο με την εγγραφή ανέργων και στεγάζεται μαζί με Υποκατάστημα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης.

Οι περισσότερες λειτουργίες των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων συγκεντρώνονται στα Κεντρικά Γραφεία, στα οποία εδρεύει η Διοίκηση. Το αρχείο ασφαλισμένων και οι ατομικοί λογαριασμοί των ασφαλισμένων τηρούνται στα Κεντρικά Γραφεία. Οι αιτήσεις για συντάξεις και άλλες παροχές εξετάζονται και πληρώνονται στα Κεντρικά Γραφεία.

Τα Επαρχιακά Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι υπεύθυνα για την είσπραξη των εισφορών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Κεντρικού Ταμείου Αδειών, του Ταμείου για Πλεονάζον Προσωπικό, του τέλους Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και της εισφοράς κοινωνικής συνοχής στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής. Τα Επαρχιακά Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων ελέγχουν, επίσης, τους εργοδότες και τους αυτοτελώς εργαζομένους για να διασφαλίσουν τη συμμόρφωσή τους προς τις διατάξεις των νομοθεσιών που εφαρμόζουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ιδιαίτερα προς τις υποχρεώσεις τους για πληρωμή των εισφορών με βάση τις εν λόγω νομοθεσίες. Τα Επαρχιακά Γραφεία αποτελούν, επίσης, τα σημεία επαφής του κοινού με τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, παραλαμβάνοντας αιτήσεις για παροχές και παρέχοντας πληροφορίες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ασφαλισμένων και των εργοδοτών με βάση την καθεμιά από τις νομοθεσίες που εφαρμόζει το Τμήμα.

Πιο κάτω δίδονται πληροφορίες για τις νομοθεσίες που εφαρμόζουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Ιστορική αναδρομή

Η προστασία στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης στην Κύπρο έχει επιτευχθεί σταδιακά, αρχίζοντας από το 1957. Το πρώτο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων εφαρμόστηκε το 1957 και κάλυπτε υποχρεωτικά τους μισθωτούς, με εξαίρεση ορισμένες κατηγορίες γεωργικών εργατών. Οι εξαιρούμενοι από την υποχρεωτική ασφάλιση του Σχεδίου μισθωτοί και οι αυτοτελώς εργαζόμενοι είχαν το δικαίωμα να ασφαλιστούν προαιρετικά. Τα ωφελήματα που παρείχε το Σχέδιο ήταν: επίδομα ανεργίας, επίδομα ασθενείας, βοήθημα γάμου, βοήθημα τοκετού, βοήθημα κηδείας, σύνταξη γήρατος, σύνταξη χρείας και επίδομα ορφανίας. Τόσο οι εισφορές όσο και οι παροχές καθορίζονταν σε πάγιο εβδομαδιαίο ύψος, ανεξάρτητα από τις αποδοχές των ασφαλισμένων. Η χρηματοδότηση των παροχών γινόταν από ισομερείς εισφορές των ασφαλισμένων, των εργοδοτών και του κράτους.

Τον Οκτώβριο του 1964 έγιναν ουσιαστικές αλλαγές στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων τόσο από απόψεως ασφαλιζόμενων προσώπων όσο και από απόψεως παροχών. Έτσι, η υποχρεωτική ασφάλιση επεκτάθηκε σ' όλο τον εργαζόμενο πληθυσμό, τους μισθωτούς και τους αυτοτελώς εργαζομένους, και στις παροχές προστέθηκαν το επίδομα μητρότητας και οι παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Το σύστημα καθορισμού του ύψους των παροχών παρέμεινε αμετάβλητο. Με τις ομοίμορφες όμως εισφορές και παροχές που προβλέπονταν, η παρεχόμενη προστασία ήταν ανεπαρκής και οι εργαζόμενοι αναζητούσαν συμπληρωματική προστασία μέσω θεσμών, κυρίως ταμείων προνοίας, τα οποία, όμως, όσο και αν βελτιώνονταν δεν μπορούσαν να εξασφαλίσουν την αναμενόμενη προστασία.

Το 1973 εισήχθη για πρώτη φορά η σύνταξη ανικανότητας για ασφαλισμένους που είναι μόνιμα ανάκανοι για εργασία. Παράλληλα, διευρύνθηκε η προστασία για τους αυτοτελώς εργαζομένους και τις παντρεμένες γυναίκες μέσω της επέκτασης παροχών, στις κατηγορίες αυτές, τις οποίες δεν δικαιούνταν προηγουμένως.

Παράλληλα με τις πιο πάνω βελτιώσεις, το ύψος των παροχών μέχρι τον Ιούλιο του 1974 είχε αυξηθεί κατά 292%, σε σύγκριση με το επίπεδο που βρισκόταν το 1957.

Η τουρκική εισβολή του Ιουλίου του 1974, με τις γνωστές καταστροφικές συνέπειές της, όχι μόνο ανέκοψε την ανοδική πορεία του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αλλά επέβαλε και τη λήψη μέτρων για διάσωσή του από τον κίνδυνο χρεωκοπίας. Τα μέτρα αυτά περιελάμβαναν τη μείωση του ύψους των συντάξεων και των άλλων παροχών και την αναστολή του επιδόματος ανεργίας και ορισμένων άλλων παροχών. Η αποκατάσταση του Σχεδίου, στα πριν από την εισβολή επίπεδα, έγινε το 1977. Το 1978 και 1979 αυξήθηκε το ύψος των παροχών και εισήχθη το επίδομα αγνοουμένου για τους εξαρτωμένους αγνοουμένων λόγω της τουρκικής εισβολής.

Από το 1980, η Κύπρος διαθέτει ένα αξιολύγματο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με αρκετά έντονο το στοιχείο της αλληλεγγύης, την καθολικότητα στην κάλυψη των εργαζομένων και την ισόρροπη προστασία έναντι των κινδύνων του γήρατος, της πρόωρης αναπηρίας και του πρόωρου θανάτου. Από τις 6 Οκτωβρίου 1980, τέθηκε σ' εφαρμογή το Αναλογικό Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με βάση το οποίο τόσο οι εισφορές όσο και οι παροχές κοινωνικών ασφαλίσεων έγιναν αναλογικές, δηλαδή υπολογίζονται ως ποσοστό πάνω στα εισοδήματα των ασφαλισμένων από την εργασία τους. Οι συντάξεις που χορηγήθηκαν πριν από τις 6 Οκτωβρίου 1980 εξομοιώθηκαν με το βασικό μέρος των συντάξεων που χορηγούνται σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία. Κύριο χαρακτηριστικό της νομοθεσίας αυτής είναι η πρόβλεψη για τακτική ανατίμηση των ασφαλιστέων αποδοχών¹ και για αναπροσαρμογή των παροχών σύμφωνα με την κίνηση των μισθών και ημερομισθίων.

Το Σχέδιο αυτό, που χαρακτηρίστηκε ως το σημαντικότερο μέτρο στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής που λήφθηκε ποτέ στην Κύπρο, διασφαλίζει στους εργαζομένους και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης με την παροχή, τόσο βραχυπρόθεσμων όσο και μακροπρόθεσμων παροχών. Η δομή του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι τέτοια που εξυπηρετεί την ανάγκη για κοινωνική αλληλεγγύη, όχι μόνο μεταξύ των νέων και των ηλικιωμένων, των εργαζομένων και των ανέργων, των υγιών και των ασθενών, αλλά και μεταξύ των υψηλά αμειβομένων και των χαμηλά αμειβομένων.

Η αξία των κοινωνικών ασφαλίσεων έχει γίνει, πλέον, συνείδηση ολόκληρου του κυπριακού πληθυσμού και σ' αυτό οφείλεται, όχι μόνο η επιβίωση τους μέσα από τις δύσκολες συνθήκες που πέρασε η Κύπρος, αλλά και η αλματώδους πρόοδος και ανάπτυξή τους.

Στις 9 Ιουλίου 2010 τέθηκε σε ισχύ ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμος, Ν.59(Ι)2010, που ενοποιεί και τροποποιεί τους περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμους από το 1980 μέχρι το 2009. Η νέα νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλί-

¹Ασφαλιστέες αποδοχές: το ποσό των αποδοχών του ασφαλισμένου αναφορικά με το οποίο είναι καταβλητέες εισφορές.

σεων καταργεί και αντικαθιστά την προηγούμενη, ενσωματώνει όλες τις τροποποιήσεις της βασικής νομοθεσίας από το 1980 μέχρι το 2009, καταργεί τις ανεργές διατάξεις, απλοποιεί τις διατάξεις που αναφέρονται στις ασφαλιστικές προϋποθέσεις και στον υπολογισμό του ύψους των παροχών και έχει αποδοθεί στη δημοτική γλώσσα.

Κάλυψη και χρηματοδότηση του Σχεδίου

Το Σχέδιο καλύπτει υποχρεωτικά κάθε πρόσωπο που ασκεί βιοποριστικό επάγγελμα στην Κύπρο. Κύπριοι που απασχολούνται με Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό και πρόσωπα που διακόπτουν την υποχρεωτική ασφάλισή τους δικαιούνται να ασφαλιζονται προαιρετικά. Οι ασφαλισμένοι του Σχεδίου κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες: τους μισθωτούς, τους αυτοτελώς εργαζομένους και τους προαιρετικά ασφαλισμένους.

Το Σχέδιο χρηματοδοτείται από εισφορές των εργοδοτών, των ασφαλισμένων και του κράτους.

Για τους **μισθωτούς** οι εισφορές υπολογίζονται πάνω στα ημερομίσθια ή τον μισθό τους μέχρι ένα **ανώτατο όριο**² που καθορίζεται κάθε χρόνο. Η εισφορά από 1.1.2014 είναι 20,2% και βαρύνει τον εργοδότη, τον μισθωτό και το κράτος σε αναλογία 7,8%, 7,8% και 4,6% αντίστοιχα.

Αναλυτικότερα, τα ποσοστά εισφορών για μισθωτούς θα διαφοροποιηθούν ως ακολούθως:

- 21,5%, από το οποίο 8,3% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 8,3% από τον εργοδότη και 4,9% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το **έτος εισφορών**³ που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019,
- 22,8%, από το οποίο 8,8% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 8,8% από τον εργοδότη και 5,2% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2024,
- 24,1%, από το οποίο 9,3% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 9,3% από τον εργοδότη και 5,5% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2029,

²Ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών: το καθορισμένο ανώτατο ποσό αποδοχών μέχρι το οποίο οι αποδοχές ασφαλισμένου λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς καταβολής εισφορών (για το 2015 το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών είναι €1.046 την εβδομάδα για εβδομαδιαίους ή €4.533 το μήνα για μηνιαίους εργοδοτούμενους).

³Έτος εισφορών: για τους μισθωτούς, των οποίων οι αποδοχές καθορίζονται πάνω σε μηνιαία βάση, σημαίνει ημερολογιακό έτος και για τους υπόλοιπους ασφαλισμένους σημαίνει περίοδο 52 ή 53 εβδομάδων, που αρχίζει την πρώτη Δευτέρα κάθε έτους και λήγει την Κυριακή πριν από την πρώτη Δευτέρα του επόμενου έτους.

- 25,4%, από το οποίο 9,8% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 9,8% από τον εργοδότη και 5,8% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2034, και
- 26,7%, από το οποίο 10,3% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 10,3% από τον εργοδότη και 6,1% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2039.

Στις περιπτώσεις εργοδοτών που εφαρμόζουν επαγγελματικά σχέδια συντάξεων χωρίς εισφορές, το πιο πάνω ποσοστό βαρύνει κατά 3,95% τον μισθωτό, 11,65% τον εργοδότη και 4,6% το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας.

Αναλυτικότερα, τα ποσοστά εισφορών για μισθωτούς που καλύπτονται από επαγγελματικό σχέδιο συντάξεων χωρίς ο ίδιος ο μισθωτός να εισφέρει σ' αυτό, θα διαφοροποιηθούν ως ακολούθως:

- 21,5%, από το οποίο 4,2% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 12,4% από τον εργοδότη και 4,9% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019.
- 22,8%, από το οποίο 4,45% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 13,15% από τον εργοδότη και 5,2% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2024.
- 24,1%, από το οποίο 4,7% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 13,9% από τον εργοδότη και 5,5% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2029.
- 25,4%, από το οποίο 4,95% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 14,65% από τον εργοδότη και 5,8% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2034.
- 26,7%, από το οποίο 5,2% καταβάλλεται από τον μισθωτό, 15,4% από τον εργοδότη και 6,1% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2039.

Για μαθητευόμενους που εργάζονται με αποδοχές λιγότερες από το μισό ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, η εισφορά υπολογίζεται πάνω σε θεωρητικές αποδοχές ίσες με το μισό του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Για τους **αυτοτελώς εργαζομένους** η εισφορά από 1.1.2014 είναι 19,2% και υπολογίζεται πάνω σε τεκμαρτά εισοδήματα τα οποία καθορίζονται κατά επαγγελματική κατηγορία. Ο αυτοτελώς εργαζόμενος υποχρεούται να πληρώνει εισφορές πάνω στο τεκμαρτό εισόδημα της επαγγελματικής του κατηγορίας⁴,

⁴Το κατώτατο εβδομαδιαίο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών για κάθε επαγγελματική κατηγορία είναι το γινόμενο του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών επί τον συν-

έχει όμως το δικαίωμα να πληρώνει εισφορές πάνω στο πραγματικό του εισόδημα, εάν αποδείξει ότι αυτό είναι κατώτερο του τεκμαρτού. Παρέχεται, επίσης, το δικαίωμα στον αυτοτελώς εργαζόμενο να επιλέξει να πληρώνει εισφορές πάνω σε εισόδημα υψηλότερο του τεκμαρτού μέχρι το εκάστοτε ανώτατο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών. Η εισφορά βαρύνει κατά 14,6% τον αυτοτελώς εργαζόμενο και κατά 4,6% το κράτος.

Αναλυτικότερα, τα ποσοστά εισφορών για αυτοτελώς εργαζομένους θα διαφοροποιηθούν ως ακολούθως:

- 20,5%, από το οποίο 15,6% καταβάλλεται από τον ίδιο και 4,9% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2019.
- 21,8%, από το οποίο 16,6% καταβάλλεται από τον ίδιο και 5,2% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2024.
- 23,1%, από το οποίο 17,6% καταβάλλεται από τον ίδιο και 5,5% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2029,
- 24,4%, από το οποίο 18,6% καταβάλλεται από τον ίδιο και 5,8% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2034.
- 25,7%, από το οποίο 19,6% καταβάλλεται από τον ίδιο και 6,1% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2039.

Η εισφορά για τους **προαιρετικά ασφαλισμένους**⁵ που διακόπτουν την υποχρεωτική ασφάλισή τους από 1.1.2014 είναι, 17,1% πάνω στις αποδοχές για

τελεστή που καθορίζεται για κάθε επαγγελματική κατηγορία (τεκμαρτά εισοδήματα). Κάθε αυτοτελώς εργαζόμενος καταβάλλει εισφορές πάνω στο κατώτατο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών για την κατηγορία στην οποία κατατάχθηκε.

⁵**Προαιρετικά ασφαλισμένοι:** οποιοσδήποτε υποχρεωτικά ασφαλισμένος, μισθωτός ή αυτοτελώς εργαζόμενος, παύσει να εργάζεται, έχει δικαίωμα να ζητήσει να συνεχίσει την ασφάλισή του πάνω σε προαιρετική βάση. Για να δικαιούται όμως να ασφαλιστεί προαιρετικά θα πρέπει να έχει πραγματική ασφάλιση, ίση με μία (1) τουλάχιστον ασφαλιστική μονάδα, δηλαδή να έχει πραγματικές ασφαλιστέες αποδοχές ίσες με το ποσό των ετήσιων βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Δικαίωμα για προαιρετική ασφάλιση έχει και οποιοδήποτε πρόσωπο έχει τη συνήθη διαμονή του στην Κύπρο και εργάζεται εκτός Κύπρου στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη, στο έδαφος τρίτης χώρας έστω και αν δεν έχει προηγουμένως ασφάλιση για εργασία στην Κύπρο.

τις οποίες ασφαλιζονται⁶ και βαρύνει κατά 13% τον προαιρετικά ασφαλισμένο και 4,1% το κράτος.

Αναλυτικότερα, τα ποσοστά εισφορών για προαιρετικά ασφαλισμένους εσωτερικού θα διαφοροποιηθούν ως ακολούθως:

1. 18,4%, από το οποίο 14% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 4,4% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2019.
2. 19,7%, από το οποίο 15% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 4,7% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2024.
3. 21%, από το οποίο 16% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 5% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2029.
4. 22,3%, από το οποίο 17% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 5,3% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2034.
5. 23,6%, από το οποίο 18% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 5,6% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2039.

Η εισφορά για τους προαιρετικά ασφαλισμένους που απασχολούνται με Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό, από 1.1.2014 είναι 20,2% και βαρύνει κατά 15,6% τον προαιρετικά ασφαλισμένο εξωτερικού και κατά 4,6% το κράτος.

Αναλυτικότερα τα ποσοστά εισφορών για προαιρετικά ασφαλισμένους εξωτερικού θα διαφοροποιηθούν ως ακολούθως:

1. 21,5%, από το οποίο 16,6% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 4,9% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019.

⁶Το ποσό των ασφαλιστέων αποδοχών για το οποίο καταβάλλει εισφορές ο προαιρετικά ασφαλισμένος επιλέγεται από τον ίδιο και δεν μπορεί να είναι υψηλότερο του ύψους των ασφαλιστέων αποδοχών που έχει σε πίστη του κατά το τελευταίο συμπληρωμένο έτος πριν από την ημερομηνία έναρξης της προαιρετικής ασφάλισης ή του ενός τρίτου του ύψους των ασφαλιστέων αποδοχών κατά τα τελευταία τρία έτη, πριν από την έναρξη της προαιρετικής ασφάλισης. Εάν το ποσό είναι χαμηλότερο του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών ο ασφαλισμένος δικαιούται να επιλέξει να καταβάλλει εισφορά με βάση το εν λόγω ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

2. 22,8%, από το οποίο 17,6% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 5,2% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2024.
3. 24,1%, από το οποίο 18,6% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 5,5% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2029.
4. 25,4%, από το οποίο 19,6% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 5,8% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2034.
5. 26,7%, από το οποίο 20,6% καταβάλλεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο και 6,1% από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, από το έτος εισφορών που αρχίζει κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2039.

Η υποχρέωση για πληρωμή εισφορών τόσο για μισθωτούς όσο και για αυτοτελώς εργαζομένους παύει από την ημέρα που ο ασφαλισμένος συμπληρώνει τη συντάξιμη ηλικία, δηλαδή την ηλικία των 65 ετών. Ασφαλισμένος, ο οποίος συμπληρώνει τη συντάξιμη ηλικία (65 ετών) και δεν ικανοποιεί τις σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις για σύνταξη γήρατος, συνεχίζει να πληρώνει εισφορές μέχρι να ικανοποιήσει τις προϋποθέσεις αυτές. Σε καμία περίπτωση δεν πληρώνονται εισφορές πέραν της ηλικίας των 68 ετών.

Άτομο για το οποίο δεν καταβλήθηκε καμία εισφορά πριν από την ημέρα που συμπλήρωσε τη συντάξιμη ηλικία δεν δικαιούται να ασφαλιστεί.

Οι εισφορές που εισπράττονται με βάση τη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων καταβάλλονται στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από το οποίο πληρώνονται όλες οι παροχές κοινωνικών ασφαλίσεων καθώς και οι διοικητικές δαπάνες για εφαρμογή της νομοθεσίας.

Οφελήματα του Σχεδίου

Το Σχέδιο παρέχει χρηματικά ωφελήματα για τοκετό, μητρότητα, ασθένεια, ανεργία, χρεία, ανικανότητα, ορφάνια, γήρας, αγνοούμενο, θάνατο, εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Παρέχει, επίσης, δωρεάν ιατρική περίθαλψη στους δικαιούχους σύνταξης ανικανότητας και σε ασφαλισμένους στους οποίους προκλήθηκε σωματική βλάβη από εργατικό ατύχημα ή εκδηλώθηκε επαγγελματική ασθένεια. Οι μισθωτοί δικαιούνται όλα τα πιο πάνω ωφελήματα, οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δικαιούνται παροχές για τοκετό, μητρότητα, ασθένεια, ανικανότητα, γήρας, χρεία, αγνοούμενο, ορφάνια και θάνατο και οι προαιρετικά ασφαλισμένοι δικαιούνται μόνο παροχές για τοκετό, χρεία, γήρας, αγνοούμενο, ορφάνια και θάνατο. Οι προαιρετικά, όμως, ασφαλισμένοι που απασχολούνται σε Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό δικαιούνται επιπρόσθετα παροχές για ασθένεια, ανεργία, ανικανότητα και μητρότητα.

Όλες οι περιοδικές παροχές περιλαμβάνουν βασικό και συμπληρωματικό μέρος. Το βασικό μέρος, πάνω στο οποίο υπολογίζονται και τυχόν αυξήσεις για **εξαρτώμενα**⁷, υπολογίζεται πάνω στην πρώτη από τις ασφαλιστικές μονάδες, για κάθε έτος εισφορών, και αποτελεί τη **βασική ασφάλιση**⁸ και το συμπληρωματικό μέρος υπολογίζεται πάνω σε οποιονδήποτε αριθμό μονάδων πέραν της μιας μονάδας⁹ και αποτελεί τη **συμπληρωματική ασφάλιση**¹⁰.

Η χορήγηση των παροχών που προβλέπονται από το Σχέδιο, εκτός από τις παροχές για εργατικά ατυχήματα, εξαρτάται από ορισμένες ασφαλιστικές προϋποθέσεις.

Όλες οι παροχές καταβάλλονται στον δικαιούχο μέσω εμβάσματος σε τραπεζικό λογαριασμό του.

⁷Εξαρτώμενο ασφαλισμένο:

- Η σύζυγός του, με την οποία συζεί ή την οποία συντηρεί. Σε περίπτωση που η σύζυγος εργάζεται, εάν η παροχή αφορά σύνταξη γήρατος, ανικανότητας ή αναπηρίας με ουσίωδη χρόνο από 1.1.2013, δεν δίνεται αύξηση εξαρτώμενης συζύγου.
- Παιδί ηλικίας κάτω των 15 ετών.
- Άγαμη κόρη ηλικίας μεταξύ 15 και 23 ετών, η οποία τυγχάνει τακτικής εκπαίδευσης.
- Άγαμος γιος ηλικίας μεταξύ 15 και 25 ετών, ο οποίος υπηρετεί τη θητεία του στην Εθνική Φρουρά ή τυγχάνει τακτικής εκπαίδευσης.
- Παιδί ανεξάρτητα από ηλικία, το οποίο είναι μόνιμα ανίκανο για αυτοσυντήρηση.
- Ο ανίκανος για εργασία σύζυγος, ο οποίος συντηρείται από τη σύζυγό του.
- Ο γονέας του, ο οποίος είναι ανίκανος για εργασία και συντηρείται από τον/την ασφαλισμένο/η.
- Ο ανήλικος νεότερος αδελφός ή αδελφή του, αν συντηρείται από τον/την ασφαλισμένο/η.

⁸**Βασική ασφάλιση:** περιλαμβάνει τις ασφαλιστέες αποδοχές κάθε χρόνου μέχρι του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, δηλαδή μέχρι τη μια μονάδα.

⁹**Ασφαλιστική μονάδα:** το αποτέλεσμα που προκύπτει από την μετατροπή των πραγματικών και εξομοιούμενων ασφαλιστέων αποδοχών σε ασφαλιστικές μονάδες.

¹⁰**Συμπληρωματική ασφάλιση:** περιλαμβάνει τις ασφαλιστέες αποδοχές κάθε χρόνου πέραν του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΒΟΗΘΗΜΑ ΤΟΚΕΤΟΥ

Δικαιούχοι

Το βοήθημα τοκετού καταβάλλεται στη μητέρα, είτε είναι η ίδια ασφαλισμένη είτε ο σύζυγός της, ανεξάρτητα από κατηγορία ασφάλισης (μισθωτοί, αυτοτελώς εργαζόμενοι, προαιρετικά ασφαλισμένοι).

Προϋποθέσεις

Οι προϋποθέσεις για την πληρωμή του βοηθήματος τοκετού είναι:

- να έγινε ο τοκετός. Το βοήθημα τοκετού πληρώνεται για τη γέννηση ζωντανού παιδιού, ή παιδιού που γεννιέται νεκρό ύστερα από κύηση 28 τουλάχιστον εβδομάδων, και
- κατά την ημερομηνία του τοκετού η ίδια ή ο σύζυγός της:
 - a. να έχει **πραγματική βασική ασφάλιση**¹¹ ίση τουλάχιστον με το 0,50 της ασφαλιστικής μονάδας και να έχουν παρέλθει τουλάχιστον 26 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισης του/της, και
 - β. να έχει **πραγματική ή εξομοιούμενη ασφάλιση**¹² ίση τουλάχιστον με το

¹¹**Πραγματική βασική ασφάλιση:** Αναφέρεται στις ασφαλιστέες αποδοχές κάθε χρόνου αναφορικά με τις οποίες έχουν καταβληθεί εισφορές μέχρι του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

¹²**Εξομοιούμενη ασφάλιση:**

Ασφαλιστέες αποδοχές για τις οποίες ο ασφαλισμένος δεν έχει υποχρέωση καταβολής εισφορών:

- για οποιαδήποτε περίοδο τακτικής φοίτησης σε εκπαιδευτικό ίδρυμα μετά το 16ο έτος της ηλικίας του,
- για περιόδους θητείας στην Εθνική Φρουρά,
- για περιόδους που λαμβάνει επίδομα ασθενείας, ανεργίας, μητρότητας, σωματικής βλάβης, ή σύνταξη ανικανότητας από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
- για την περίοδο που απουσιάζει από την εργασία του με γονική άδεια.

Κατά τον υπολογισμό του δικαιώματος και του ύψους της σύνταξης γήρατος και της σύνταξης χρείας για θάνατο ασφαλισμένου ο οποίος απεβίωσε κατά ή μετά από τη συντάξιμη ηλικία, λαμβάνεται υπόψη εξομοιούμενη ασφάλιση τακτικής εκπαίδευσης, μόνο για περίοδο 6 ετών,

0,39 της ασφαλιστικής μονάδας μέσα στο **σχετικό έτος εισφορών**¹³.

Το ποσό του βοηθήματος

Το ποσό του βοηθήματος τοκετού καταβάλλεται υπό μορφή εφάπαξ ποσού και ισούται με 6% του ετήσιου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών. Το βοήθημα τοκετού αναθεωρείται κάθε Ιανουάριο.

Διαβήματα αιτήτριας

Για να πληρωθεί το βοήθημα τοκετού, η μητέρα πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από πρωτότυπο πιστοποιητικό γέννησης του παιδιού, και στην περίπτωση που η αιτήτρια υποβάλει την αίτηση με βάση την ασφάλιση του συζύγου της, να συνοδεύεται και από το πρωτότυπο πιστοποιητικό γάμου. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται το αργότερο εντός 12 μηνών από την ημέρα του τοκετού, στο πλησιέστερο Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

δηλαδή μέχρι έξι ασφαλιστικές μονάδες. Τονίζεται ότι, στις περιπτώσεις των υπόλοιπων παροχών λαμβάνεται υπόψη όλη η περίοδος εξομοιούμενης ασφάλισης τακτικής εκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς. Ασφαλισμένη γυναίκα, δικαιούται για σκοπούς απόκτησης δικαιώματος σε σύνταξη ή αύξηση του ποσού της σύνταξής της, για κάθε παιδί που έχει γεννήσει ή έχει υιοθετήσει, εξομοιούμενη ασφάλιση για χρονική περίοδο μέχρι και 156 εβδομάδες μέσα στο διάστημα των 12 χρόνων από τη γέννηση του κάθε παιδιού της για κάλυψη τυχόν κενών στην ασφάλισή της.

¹³**Σχετικό έτος εισφορών:** Σε σχέση με παροχή, σημαίνει το τελευταίο έτος εισφορών πριν από το έτος παροχών που περιλαμβάνει την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να ικανοποιούνται οι σχετικές με την παροχή ασφαλιστικές προϋποθέσεις (δηλαδή για το πρώτο εξάμηνο του 2015 σχετικό έτος εισφορών είναι το 2013 και για το δεύτερο εξάμηνο του 2015 σχετικό έτος εισφορών είναι το 2014).

ΒΟΗΘΗΜΑ ΚΗΔΕΙΑΣ

Δικαιούχοι

Το βοήθημα κηδείας πληρώνεται για θάνατο:

- ασφαλισμένου, ανεξάρτητα από κατηγορία ασφάλισης (μισθωτού, αυτοτελώς εργαζομένου, προαιρετικά ασφαλισμένου),
- προσώπου που είχε δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος, σύνταξη ανικανότητας, σύνταξη χηρείας, επίδομα αγνοουμένου ή σύνταξη γονέως και παροχή λόγω θανάτου,
- ορφανού για το οποίο πληρώνεται επίδομα ορφανίας,
- προσώπου που ήταν εξαρτώμενο ασφαλισμένου ή συνταξιούχου,
- μισθωτού του οποίου ο θάνατος προήλθε από σωματική βλάβη η οποία προκλήθηκε από επαγγελματικό ατύχημα ή καθορισμένη νόσο που οφείλεται στην απασχόλησή του.

Σε ποιους πληρώνεται

Το βοήθημα κηδείας πληρώνεται στη χήρα ή στον χήρο προσώπου που απεβίωσε ή, αν δεν υπάρχει χήρα ή χήρος, στο πρόσωπο που ανέλαβε τα έξοδα της κηδείας.

Προϋποθέσεις

Οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις είναι οι ίδιες όπως στο βοήθημα τοκετού. Δεν απαιτούνται εισφορές, αν ο ασφαλισμένος ήταν μισθωτός και απεβίωσε λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας.

Για θάνατο συνταξιούχου ή εξαρτώμενου συνταξιούχου είναι αρκετό να πληρωνόταν σύνταξη ή να υπήρχε δικαίωμα σε σύνταξη την ημέρα του θανάτου.

Για θάνατο ορφανού για το οποίο πληρωνόταν επίδομα ορφανίας, το βοήθημα κηδείας πληρώνεται χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση.

Το ποσό του βοηθήματος

Το ποσό του βοηθήματος κηδείας καταβάλλεται υπό μορφή εφάπαξ ποσού και ισούται με το 5,6% των εκάστοτε ετήσιων βασικών ασφαλιστέων αποδοχών. Το ποσό του βοηθήματος κηδείας αναθεωρείται κάθε Ιανουάριο.

Διαβήματα αιτητή

Για να πληρωθεί το βοήθημα κηδείας, ο αιτητής πρέπει να υποβάλει αίτηση εντός 12 μηνών από την ημέρα του θανάτου. Η αίτηση μπορεί να εξασφαλιστεί από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων και πρέπει να υποβληθεί σε οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη και να συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στην αίτηση για βοήθημα κηδείας.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ

Δικαιούχοι

Επίδομα μητρότητας δικαιούνται οι ασφαλισμένες μισθωτές και αυτοτελώς εργαζόμενες καθώς και οι προαιρετικά ασφαλισμένες στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη στο εξωτερικό, οι οποίες αναμένουν τοκετό ή έχουν συντελέσει υποχρεωτική παιδεία ηλικίας μέχρι δώδεκα ετών οι ίδιες και ο σύζυγός τους.

Προϋποθέσεις

Οι σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις είναι οι ίδιες όπως στο βοήθημα τοκετού και στο βοήθημα κηδείας και επιπρόσθετα θα πρέπει η ασφαλισμένη να είναι με άδεια μητρότητας και να μην λαμβάνει ολόκληρο τον μισθό ή το ημερομίσθιο της από τον εργοδότη της.

Περίοδος πληρωμής

Η ασφαλισμένη δικαιούται να πληρωθεί επίδομα κατά κανόνα για 18 εβδομάδες. Η περίοδος των 18 εβδομάδων μπορεί να αρχίσει από οποιαδήποτε εβδομάδα μεταξύ της 9ης και της 2ης εβδομάδας πριν από την εβδομάδα του αναμενόμενου τοκετού, κατ' επιλογή της αιτήτριας, και λήγει με την εξάντληση της χρονικής περιόδου των 18 εβδομάδων.

Σε περίπτωση που αμέσως μετά τον τοκετό το βρέφος νοσηλεύεται είτε σε θερμοκοιτίδα λόγω πρόωρου τοκετού, είτε νοσηλεύεται λόγω άλλου προβλήματος υγείας, θα παραχωρείται επιπρόσθετο επίδομα μητρότητας μιας εβδομάδας για κάθε 21 ημέρες που το βρέφος χρειάστηκε να νοσηλευτεί, νοουμένου ότι η δικαιούχος προσκομίσει πιστοποιητικό από τον/τους θεράποντα/θεράποντες ιατρό/ιατρούς του βρέφους και πιστοποιητικό από το νοσηλευτικό ίδρυμα, στο οποίο νοσηλεύτηκε το βρέφος. Για την εξασφάλιση του δικαιώματος σε πρόσθετο επίδομα μητρότητας η νοσηλεία του βρέφους πρέπει να διαρκέσει τουλάχιστον 21 ημέρες. Μετά την πάροδο των πρώτων 21 ημερών, τότε όπου οι ημέρες νοσηλείας υπερβαίνουν το 50% των 21 ημερών, θα παραχωρείται η επιπρόσθετη εβδομάδα επιδόματος μητρότητας.

Η επέκταση του επιδόματος μητρότητας θα παραχωρείται για περίοδο συνεχόμενη με την περίοδο των 18 εβδομάδων και δεν θα υπερβαίνει τη μέγιστη περίοδο των 6 εβδομάδων.

Εάν η αίτηση υποβληθεί μετά από τον τοκετό, η περίοδος των 18 εβδομάδων καθορίζεται με βάση την ημερομηνία του πραγματικού τοκετού και όχι με βάση την ημερομηνία του αναμενόμενου τοκετού και το επίδομα αρχίζει υποχρεωτι-

κά να καταβάλλεται 2 εβδομάδες πριν από την εβδομάδα του πραγματικού τοκετού.

Στην περίπτωση υιοθεσίας, η ασφαλισμένη δικαιούται επίδομα για 16 εβδομάδες.

Για σκοπούς καταβολής του επιδόματος μητρότητας, εβδομάδα θεωρείται η εβδομάδα η οποία αρχίζει Δευτέρα και τελειώνει Κυριακή.

Το ύψος του επιδόματος

Το επίδομα μητρότητας είναι ίσο με 72% της **εβδομαδιαίας αξίας**¹⁴ της ασφαλιστικής μονάδας (ή του κλάσματός της) που έχει σε πίστη της η ασφαλισμένη κατά το σχετικό έτος εισφορών, αυξανόμενο σε 80%, 90% ή 100%, όταν η δικαιούχος έχει ένα, δύο ή τρεις εξαρτώμενους¹⁵, αντίστοιχα (όταν είναι **προστάτιδα της οικογένειας**¹⁶).

Διαβήματα αιτήτριας

Για να πληρωθεί επίδομα μητρότητας, η ασφαλισμένη πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου, το οποίο μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων και να την υποβάλει σε οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη, αφού συμπληρωθεί κατάλληλα από την ίδια την αιτήτρια, τον ιατρό της και τον εργοδότη της.

¹⁴**Εβδομαδιαία αξία:** η αποτίμηση της ασφαλιστικής μονάδας σε ασφαλιστέες αποδοχές, με βάση το εβδομαδιαίο ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

¹⁵**Εξαρτώμενο γυναίκα, η οποία δικαιούται επίδομα μητρότητας:**

- το ανήλικο τέκνο το οποίο συντηρεί αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο ως μόνος γονέας ή αν ο σύζυγός της είναι μόνιμα ανίκανος να το συντηρεί ή δεν συζεί με αυτή ή εκτίει ποινή φυλάκισης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους,
- ο ανήλικος νεότερος αδελφός ή η ανήλικη νεότερη αδελφή που συντηρεί αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο,
- ο πατέρας της, του οποίου ανέλαβε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο τη συντήρηση, ο οποίος είναι ανίκανος να συντηρεί τον εαυτό του ή τη μητέρα της που είναι χήρα ή άγαμη ή της οποίας ο σύζυγος είναι ανίκανος να συντηρεί τον εαυτό του ή πρόσωπο το οποίο έχει τη φροντίδα εξαρτώμενου τέκνου της,
- ο σύζυγός της, του οποίου ανέλαβε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο τη συντήρησή, ο οποίος είναι μόνιμα ανίκανος να συντηρεί τον εαυτό του.

¹⁶**Προστάτιδα οικογένειας:** η ανύπανδρη ή χήρα, ή η γυναίκα της οποίας ο σύζυγος είναι μόνιμα ανίκανος για εργασία ή είναι αγνοούμενος ή είναι στη φυλακή για έναν τουλάχιστον χρόνο ή την οποία ο σύζυγος εγκατέλειψε χωρίς να τη συντηρεί.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Δικαιούχοι

Επίδομα ασθενείας δικαιούνται οι ασφαλισμένοι μισθωτοί και οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, καθώς και οι προαιρετικά ασφαλισμένοι που εργάζονται στην υπηρεσία Κύριου εργοδότη στο εξωτερικό. Ασφαλισμένοι που είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών ή πέραν των 63 ετών δεν δικαιούνται επίδομα. Το όριο των 63 ετών παρατείνεται μέχρι το 65ο έτος της ηλικίας, αν ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται σύνταξη γήρατος.

Προϋποθέσεις

Οι σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις είναι οι ίδιες όπως και στο βοήθημα τοκετού και επιπρόσθετα ο ασφαλισμένος να μην εργάζεται λόγω ασθενείας και να μην πληρώνεται ολόκληρο τον μισθό/ημερομίσθιο από τον εργοδότη του για την περίοδο της ασθένειάς του.

Περίοδος πληρωμής

Το επίδομα ασθενείας καταβάλλεται για 156 τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες σε κάθε **περίοδο διακοπής της απασχόλησης**¹⁷. Η πληρωμή του επιδόματος μπορεί να παραταθεί για άλλες 156 εργάσιμες ημέρες μέσα στην ίδια περίοδο διακοπής της απασχόλησης, νοουμένου ότι ο ασφαλισμένος πληροί τις σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις για σύνταξη ανικανότητας, αλλά δεν προβλέπεται να παραμείνει μόνιμα ανίκανος για εργασία.

Το επίδομα ασθενείας πληρώνεται από την 4η ημέρα ανικανότητας για εργασία. Όταν το δικαίωμα σε επίδομα αποκτάται με βάση εισφορές αυτοτελώς εργαζομένου προσώπου, αυτό πληρώνεται από την 10η ημέρα ανικανότητας για εργασία. Όταν, όμως, ο αυτοτελώς εργαζόμενος είναι ανίκανος για εργασία λόγω ατυχήματος ή εισαχθεί σε νοσοκομείο ή κλινική και παραμείνει για μία τουλάχιστον νύχτα, το επίδομα πληρώνεται από την 4η ημέρα της ανικανότητας.

¹⁷**Περίοδος διακοπής της απασχόλησης:** οποιοσδήποτε 2 ημέρες διακοπής της απασχόλησης, συναπτές ή μη, που επιπίπτουν σε μια περίοδο 6 συναπτών ημερών και οποιοσδήποτε τέτοιες περιόδους διακοπής της απασχόλησης μεταξύ των οποίων δεν παρεμβάλλεται χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 13 εβδομάδων απασχόλησης.

Δηλαδή, όχι μόνο να περάσει ημερολογιακά χρονικό διάστημα τουλάχιστον 13 εβδομάδων αλλά να υπάρξει και απασχόληση για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 13 εβδομάδων.

Επανάκτηση του δικαιώματος πληρωμής

Ασφαλισμένος που έχει πληρωθεί επίδομα ασθενείας για 156 ημέρες μπορεί να ξαναπάρει επίδομα εάν εργαστεί και καταβάλει εισφορές πάνω σε **ασφαλιστέες αποδοχές**¹⁸ που στο σύνολό τους δεν είναι λιγότερες από 26 φορές το εβδομαδιαίο ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών και αν έχει απασχοληθεί για 13 τουλάχιστον εβδομάδες από την τελευταία ημέρα που πήρε επίδομα ασθενείας.

Το ύψος του επιδόματος

Ο αιτητής λαμβάνει βασικό επίδομα ίσο με 60% της εβδομαδιαίας αξίας της ασφαλιστικής μονάδας (ή του κλάσματος αυτής) που έχει σε πίστη του ο ασφαλισμένος στη βασική ασφάλισή του, κατά το σχετικό έτος εισφορών, και αύξηση για εξαρτώμενα πρόσωπα όπως πιο κάτω:

Το εβδομαδιαίο ποσό του βασικού επιδόματος είναι ίσο με το 60% της εβδομαδιαίας αξίας της ασφαλιστικής μονάδας του δικαιούχου μέσα στο σχετικό έτος εισφορών και αυξάνεται κατά 20% για τον/την εξαρτώμενο/η σύζυγο και κατά 10% για καθένα από τα παιδιά ή άλλα εξαρτώμενά του (ο ανώτατος αριθμός εξαρτώμενων παιδιών και άλλων εξαρτωμένων είναι δύο). Η αύξηση για τον/την εξαρτώμενο/η σύζυγο καταβάλλεται μόνο όταν οι αποδοχές του/της εξαρτώμενου/ης συζύγου από την απασχόλησή του/της ή το ύψος της παροχής που τυχόν να λαμβάνει ο/η εξαρτώμενος/η σύζυγος από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δεν υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στην αύξηση του επιδόματος για εξαρτώμενα. Στην περίπτωση που δεν δίδεται αύξηση για σύζυγο, δίδεται 10% μέχρι 2 εξαρτώμενα. Σε περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι δικαιούνται ταυτόχρονα παροχή, η αύξηση για τα εξαρτώμενα καταβάλλεται μόνο στον/στη σύζυγο που δικαιούται αύξηση παροχής σε μεγαλύτερο ύψος. Αύξηση για τρία εξαρτώμενα (εκτός του/της συζύγου) καταβάλλεται σε χήρες, χήρους, διαζευγμένους/ες ανύπανδρους/ες και σε πρόσωπα που είναι σε διάσταση.

Το εβδομαδιαίο ποσό του συμπληρωματικού επιδόματος είναι ίσο με 50% της εβδομαδιαίας αξίας της ασφαλιστικής μονάδας του δικαιούχου που υπερβαίνει τις **βασικές ασφαλιστέες αποδοχές**¹⁹, σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί

¹⁸**Ασφαλιστέες αποδοχές:** το ποσό των αποδοχών του ασφαλισμένου αναφορικά με το οποίο είναι καταβλητέες οι εισφορές.

¹⁹**Βασικές ασφαλιστέες αποδοχές:** το ποσό ασφαλιστέων αποδοχών, το οποίο καθορίζεται κάθε έτος και αυξάνεται με διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου, το οποίο δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το ποσοστό αύξησης του μέσου όρου των ασφαλιστέων αποδοχών κατά το προηγούμενο έτος εισφορών σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο αυτού έτος εισφορών.

να πληρωθεί συμπληρωματικό επίδομα υψηλότερο από το εβδομαδιαίο ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Αν ο ασφαλισμένος λαμβάνει μέρος των απολαβών του από τον εργοδότη του για την περίοδο που δικαιούται επίδομα ασθενείας, το επίδομα μειώνεται έτσι που το ολικό ποσό των απολαβών του και του επιδόματος να μην υπερβαίνει τις κανονικές απολαβές του.

Διαβήματα αιτητή

Για να δικαιούται επίδομα ασθενείας ο ασφαλισμένος πρέπει να υποβάλει αίτηση εντός 21 ημερών από την ημέρα που αρχίζει η ανικανότητα του αιτητή για εργασία μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από πρωτότυπο ιατρικό πιστοποιητικό στο οποίο να δηλώνεται η φύση της ασθένειας και η περίοδος ανικανότητας για εργασία, καθώς και από άλλα πρωτότυπα πιστοποιητικά και αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στο έντυπο της αίτησης.

Η αίτηση, αφού συμπληρωθεί κατάλληλα από τον αιτητή και τον εργοδότη του, πρέπει να παραδοθεί σε οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη. Αν η αίτηση υποβληθεί εκπρόθεσμα, επίδομα πληρώνεται 21 ημέρες αναδρομικά από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης νοουμένου ότι συνεχίζει να υφίσταται η ασθένεια.

Στέρψη του δικαιώματος για πληρωμή

Ο αιτητής στερείται του δικαιώματος για πληρωμή επιδόματος ασθενείας μέχρι 6 εβδομάδες εάν:

- η ανικανότητά του για εργασία προκλήθηκε από δική του υπαιτιότητα,
- εργάστηκε οποιαδήποτε ημέρα για την οποία απαιτεί πληρωμή επιδόματος ασθενείας,
- συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο που πιθανόν να καθυστερήσει την ανάρρωσή του ή αδικαιολόγητα παρέλειψε να εξεταστεί από ιατρό ή από Ιατρικό Συμβούλιο ή να υποβληθεί σε θεραπεία.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Δικαιούχοι

Επίδομα ανεργίας δικαιούνται οι ασφαλισμένοι μισθωτοί και οι προαιρετικά ασφαλισμένοι που εργάζονται στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη στο εξωτερικό. Ασφαλισμένοι που είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών ή πέραν των 63 ετών, δεν δικαιούνται επίδομα. Το όριο των 63 ετών παρατείνεται μέχρι την ηλικία των 65 ετών αν ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται σύνταξη γήρατος.

Ο ασφαλισμένος μπορεί να αποταθεί για επίδομα ανεργίας για τις ημέρες που είναι άνεργος, ικανός και διαθέσιμος για εργασία. Επίδομα ανεργίας καταβάλλεται και σε άνεργο ασφαλισμένο για οποιαδήποτε περίοδο παρακολουθεί μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, με βάση σχέδιο εγκεκριμένο από τον Υπουργό.

Από 4.1.2010, ασφαλισμένοι που αφυπηρέτησαν κανονικά ή πρόωρα και λαμβάνουν σύνταξη ή άλλο συνταξιοδοτικό ωφέλημα από Σχέδιο, χωρίς εισφορές, που εφαρμόζει ο εργοδότης τους, δεν δικαιούνται επίδομα ανεργίας.

Πότε ο ασφαλισμένος δεν θεωρείται άνεργος

Ασφαλισμένος δεν θεωρείται άνεργος:

- οποιαδήποτε ημέρα είναι ανίκανος για εργασία λόγω ασθένειας,
- την Κυριακή,
- ημέρα κατά την οποία βρίσκεται σε διακοπές,
- ημέρα κατά την οποία ασκούσε οποιοδήποτε επάγγελμα επιπρόσθετα της συνηθισμένης εργασίας του και από το οποίο έχει αποδοχές ίσες τουλάχιστον με 1/12 του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών,
- οποιαδήποτε ημέρα για την οποία λαμβάνει τις αποδοχές του ως αποζημίωση, και
- εάν πρόκειται για Λιμενεργάτη (εγγεγραμμένο ή μη) εάν στην εβδομάδα για την οποία απαιτεί επίδομα ανεργίας εργάστηκε και είχε αποδοχές ίσες με το ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Προϋποθέσεις

Οι σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις είναι ίδιες όπως και στο επίδομα ασθενείας. Σημειώνεται ότι για σκοπούς των προϋποθέσεων για δικαίωμα σε επίδομα ανεργίας δεν λαμβάνονται υπόψη οι εισφορές αυτοτελώς εργαζομένου, ενώ οι εισφορές προαιρετικά ασφαλισμένου λαμβάνονται υπόψη μόνο αν πρόκειται για εργασία στο εξωτερικό σε Κύπριο εργοδότη.

Περίοδος πληρωμής

Σε περίπτωση μισθωτού, το επίδομα ανεργίας αρχίζει να πληρώνεται από την 4η ημέρα της ανεργίας και σε περίπτωση προαιρετικά ασφαλισμένου που εργαζόταν σε Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό, όταν περάσουν οι πρώτες 30 ημέρες της ανεργίας. Το επίδομα ανεργίας καταβάλλεται για 156 εργάσιμες ημέρες σε κάθε περίοδο διακοπής της απασχόλησης.

Το ύψος του επιδόματος

Το ποσό του επιδόματος ανεργίας υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται το επίδομα ασθενείας.

Επανάκτηση του δικαιώματος

Άνεργος ο οποίος έχει εξαντλήσει το δικαίωμά του σε επίδομα ανεργίας, δηλαδή έχει πληρωθεί επίδομα για περίοδο 156 ημερών, επανακτά το δικαίωμά του για λήψη επιδόματος αν, μετά από την εξάντληση του δικαιώματός του, έχει απασχοληθεί για 26 τουλάχιστον εβδομάδες και έχει καταβάλει εισφορές πάνω σε ασφαλιστέες αποδοχές²⁰ που στο σύνολό τους να μην είναι λιγότερες από 26 φορές το εβδομαδιαίο ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Στην περίπτωση που ο άνεργος είναι άνω των 60 ετών και δεν δικαιούται σύνταξη από οποιοδήποτε επαγγελματικό σχέδιο, επανακτά το δικαίωμά του σε επίδομα ανεργίας αν έχει απασχοληθεί για 13 τουλάχιστον εβδομάδες και όχι 26 εβδομάδες και έχει καταβάλει εισφορές πάνω σε ασφαλιστέες αποδοχές που στο σύνολό τους να μην είναι λιγότερες από 26 φορές το εβδομαδιαίο ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Διαβήματα αιτητή

Για να δικαιούται άνεργος επίδομα ανεργίας πρέπει να παρουσιαστεί προσωπικά σε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και να υπογράψει στο Μητρώο ανέργων, αφού προηγουμένως έχει εγγράψει στις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης.

Ο άνεργος θα πρέπει να παρουσιάζεται τακτικά για υπογραφή του Μητρώου ανέργων τις ημέρες που του ορίζει το Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο άνεργος έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει αμέσως το Τμήμα εγγραφής ανέργων σε περίπτωση που βρει εργασία.

²⁰Ασφαλιστέες αποδοχές: οι πραγματικές και οι εξομοιούμενες ασφαλιστέες αποδοχές τού ασφαλισμένου σε κάθε έτος εισφορών μετατρέπονται σε ασφαλιστικές μονάδες. Μια ασφαλιστική μονάδα σε κάθε έτος εισφορών αποτελεί τη βασική ασφάλιση και οποιοσδήποτε αριθμός μονάδων πέραν της μιας μονάδας αποτελεί τη συμπληρωματική ασφάλιση.

Στέρψη δικαιώματος

Ο αιτητής στερείται του δικαιώματός του σε πληρωμή επιδόματος ανεργίας μέχρι 6 εβδομάδες αν:

- απολέσει την εργασία του από δική του υπαιτιότητα ή την εγκαταλείψει θεληματικά χωρίς εύλογη αιτία,
- αρνηθεί ή παραλείψει να υποβάλει αίτηση για κατάλληλη εργασία ή να αποδεχθεί κατάλληλη εργασία που του έχει προσφερθεί,
- αμελήσει να επωφεληθεί ευκαιρίας για κατάλληλη εργασία, χωρίς εύλογη αιτία,
- αρνηθεί ή παραλείψει, χωρίς εύλογη αιτία, να συμμορφωθεί με οδηγίες του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων για παρακολούθηση μαθημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ασφαλισμένος στερείται, επίσης, του δικαιώματος σε επίδομα ανεργίας για τις ημέρες που δεν εργάζεται εξαιτίας στάσης εργασίας που οφείλεται σε εργατική διαφορά.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ

Δικαιούχοι

Σύνταξη γήρατος δικαιούνται όλοι οι ασφαλισμένοι του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ανεξάρτητα από κατηγορία ασφάλισης, δηλαδή μισθωτοί, αυτοτελώς εργαζόμενοι και προαιρετικά ασφαλισμένοι.

Προϋποθέσεις

Οι προϋποθέσεις για την πληρωμή σύνταξης γήρατος είναι ο ασφαλισμένος:

α. να έχει συμπληρώσει τη συντάξιμη ηλικία, δηλαδή το 65ο έτος της ηλικίας του,

β. από την πρώτη Δευτέρα του Ιανουαρίου του 2015 ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 13 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων, και να έχουν παρέλθει 676 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του²¹.

Επισημαίνεται ότι, η πραγματική βασική ασφάλιση αυξάνεται σταδιακά ως εξής:

- από την πρώτη Δευτέρα του Ιανουαρίου του 2016 ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 14 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων, και να έχουν παρέλθει 728 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του,
- από την πρώτη Δευτέρα του Ιανουαρίου του 2017 και μετά, ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 15 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και να έχουν παρέλθει 780 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του.

γ. Να έχει σε πίστη του ολικό αριθμό ασφαλιστικών μονάδων πραγματικής και εξομοιούμενης βασικής ασφάλισης όχι κατώτερο του 30% των ετών που εμπίπτουν στη σχετική **περίοδο αναφοράς**²².

²¹Για το 2014 ίσχυε ότι, από την πρώτη Δευτέρα του Ιανουαρίου του 2014 ο ασφαλισμένος θα έπρεπε να είχε συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 12 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και, αντίστοιχα, να είχαν παρέλθει 624 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του.

²²**Περίοδος αναφοράς:** η περίοδος που αρχίζει στις 5.10.1964, ή εάν ο ασφαλισμένος συμπλήρωσε την ηλικία των 16 ετών μετά τις 3.10.1965 είναι η περίοδος που αρχίζει την πρώτη ημέρα του έτους εισφορών μέσα στο οποίο ο ασφαλισμένος συμπλήρωσε την ηλικία αυτή και λήγει την τελευταία εβδομάδα πριν από εκείνη η οποία περιλαμβάνει την ημερομηνία που αποκτά δικαίωμα σε σύνταξη (ουσιώδης χρόνος). Η πιο πάνω περίοδος αρχίζει στις 7 Ιανουαρίου 1957 ή την πρώτη ημέρα του έτους εισφορών μέσα στο οποίο ο ασφαλισμένος συμπλήρωσε την ηλικία των 16 ετών, οποιαδήποτε από τις δύο ημερομηνίες είναι μεταγενέστερη για ασφαλισμέ-

Ασφαλισμένος ωστόσο, δικαιούται να πάρει σύνταξη γήρατος με τη συμπλήρωση της ηλικίας των 63 ετών εάν:

- ικανοποιεί τις πιο πάνω ασφαλιστικές προϋποθέσεις και ο αριθμός των ασφαλιστικών μονάδων της βασικής ασφάλισης (πραγματικής και εξομοιούμενης) δεν υπολείπεται του 70% του αριθμού των ετών που εμπίπτουν στη σχετική περίοδο αναφοράς, ή
- κατά τη συμπλήρωση της ηλικίας των 63 ετών δικαιούταν σύνταξη ανικανότητας, ή
- είναι ηλικίας μεταξύ 63 και 65 ετών και θα δικαιούταν σύνταξη ανικανότητας αν δεν είχε συμπληρώσει την ηλικία των 63 ετών.

Για τους μεταλλωρύχους η συντάξιμη ηλικία μπορεί να μειωθεί μέχρι και το 58ο έτος της ηλικίας τους, ανάλογα με τη διάρκεια εργασίας τους σε μεταλλεία.

Αναβολή πληρωμής

Ασφαλισμένος δικαιούται να ζητήσει αναβολή έναρξης της πληρωμής της σύνταξης του μέχρι και το 68ο έτος της ηλικίας του. Σε τέτοια περίπτωση το ύψος της σύνταξης αυξάνεται κατά 0,5% για κάθε ημερολογιακό μήνα αναβολής.

Το ύψος της σύνταξης

Η σύνταξη γήρατος περιλαμβάνει βασική σύνταξη και συμπληρωματική σύνταξη. Το εβδομαδιαίο ποσό της βασικής σύνταξης ισούται με το 60% της εβδομαδιαίας αξίας τού ετήσιου μέσου όρου ασφαλιστικών μονάδων που έχει σε πίστη του ο ασφαλισμένος στη βασική του ασφάλιση κατά την περίοδο αναφοράς, αυξανόμενο σε 80%, 90% ή 100% όταν ο δικαιούχος έχει ένα, δύο ή τρεις εξαρτώμενους, αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι, με **ουσιώδη χρόνο**²³ από την 1.1.2013, εάν η σύζυγος εργάζεται δεν καταβάλλεται αύξηση για τη σύζυγο.

Σε περίπτωση ασφαλισμένου προσώπου που δεν δικαιούται αύξηση σύνταξης γήρατος για τον ή την σύζυγο, ανάλογα με την περίπτωση, καταβάλλεται αύξηση 10% για κάθε εξαρτώμενο μέχρι δύο.

Το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης ισούται με 1,5% της εβδομαδιαίας αξίας του ολικού αριθμού ασφαλιστικών μονάδων της συμπλη-

νους οι οποίοι για να αποκτήσουν δικαίωμα σε σύνταξη χρειάζεται να συνηπολογιστούν περιόδοι ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν πριν από τις 5.10.1964, εάν ο αιτητής μόνο με τον συνηπολογισμό τους αποκτά δικαίωμα για την παροχή, ή ο συνηπολογισμός αυξάνει το ύψος της σύνταξης.

²³**Ουσιώδης χρόνος:** Σε σχέση με οποιαδήποτε παροχή, σημαίνει την πρώτη ημέρα από την οποία ένα πρόσωπο θα δικαιούνταν την παροχή, εάν υπέβαλλε αίτηση μέσα στην καθορισμένη για την παροχή αυτή προθεσμία.

ρωματικής ασφάλισης του ασφαλισμένου.

Το σύνολο της σύνταξης δεν μπορεί να είναι λιγότερο από 85% της βασικής σύνταξης που θα πληρωνόταν σε δικαιούχο αν είχε πλήρη ασφάλιση στο βασικό μέρος του Σχεδίου.

Για σκοπούς υπολογισμού του ύψους της σύνταξης, οι ασφαλιστές αποδοχές του ασφαλισμένου ανατιμούνται με βάση το ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών που ισχύει την ημέρα της συνταξιοδότησής του.

Τον Δεκέμβριο κάθε χρόνου πληρώνεται και 13η σύνταξη, ίση με το 1/12 της σύνταξης που πληρώθηκε για ολόκληρο το χρόνο. Οι συντάξεις αναπροσαρμόζονται κάθε χρόνο²⁴ με βάση την αύξηση του γενικού επιπέδου των μισθών/ημερομισθίων και του τιμάρθιμου.

Συνταξιούχος, ο οποίος εργάστηκε και είχε αποδοχές την περίοδο μεταξύ της συνταξιοδότησής του και του 65ου έτους της ηλικίας του, δικαιούται αύξηση στο εβδομαδιαίο ποσό της σύνταξής του ίση με 1/52 του 1,5% των αποδοχών αυτών.

Σε περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι δικαιούνται ταυτόχρονα παροχή, η αύξηση για τα εξαρτώμενα καταβάλλεται μόνο στον/στη σύζυγο που δικαιούται αύξηση παροχής σε μεγαλύτερο ύψος. Στον άλλο σύζυγο δεν καταβάλλεται αύξηση παροχής για εξαρτώμενα.

Αναλογιστική μείωση σύνταξης γήρατος

Το ύψος της σύνταξης γήρατος, που καταβάλλεται σε πρόσωπο το οποίο αποκτά δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος από την ηλικία των 63 ετών, μειώνεται εφ' όρου ζωής νοουμένου ότι το πρόσωπο αυτό υποβάλει αίτηση στον καθορισμένο από τον Διευθυντή τύπο για έναρξη της καταβολής της σύνταξής του πριν από τη συμπλήρωση της συντάξιμης ηλικίας, όταν ο ουσιώδης χρόνος του εμπίπτει στην περίοδο²⁵:

α. από την 1η Ιανουαρίου 2015 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2015, κατά 0,5% για κάθε συμπληρωμένο μήνα ή μέρος αυτού, που περιλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία έναρξης της πληρωμής της παροχής

²⁴Σημειώνεται ότι οι συντάξεις δεν θα αναπροσαρμόζονται για την περίοδο 2013-2016.

²⁵Για όσους θεμελίωσαν δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος στο 63ο έτος της ηλικίας τους ίσχυε αναλογιστική μείωση:

- από την 1η Ιανουαρίου 2013 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2013, κατά 0,5% για κάθε συμπληρωμένο μήνα ή μέρος αυτού, που περιλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία έναρξης της πληρωμής της παροχής μέχρι και την ημερομηνία συμπλήρωσης της ηλικίας των 63 ετών και 6 μηνών (δηλ. 3% μείωση εάν αρχίσει η καταβολή της σύνταξης στην ηλικία των 63 ετών),

μέχρι και την ημερομηνία συμπλήρωσης της ηλικίας των 64 ετών και 6 μηνών (δηλ. 9% μείωση εάν αρχίσει η καταβολή της σύνταξης στην ηλικία των 63 ετών), και

β. από την 1η Ιανουαρίου 2016 και μετά, κατά 0,5% για κάθε συμπληρωμένο μήνα ή μέρος αυτού, που περιλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία έναρξης της παροχής μέχρι και την ημερομηνία συμπλήρωσης της ηλικίας των 65 ετών (δηλ. 12% μείωση εάν αρχίσει η καταβολή της σύνταξης στην ηλικία των 63 ετών).

Διευκρινίζεται ότι, η αναλογιστική μείωση θα ισχύει τόσο στην περίπτωση ασφαλισμένου προσώπου που δικαιούται την κατώτατη σύνταξη γήρατος όσο και στην περίπτωση συνταξιούχου χρειάς του οποίου ο αποβιώσας σύζυγος ή αποβιώσασα σύζυγος, ανάλογα με την περίπτωση, ήταν συνταξιούχος γήρατος. Επιπλέον, η αναλογιστική μείωση θα ισχύσει και στο επίδομα ορφανίας που προκύπτει σε περίπτωση θανάτου γονέα που ήταν συνταξιούχος γήρατος.

Περίοδος πληρωμής

Η πληρωμή της σύνταξης γήρατος αρχίζει από την ημέρα που ασφαλισμένος αποκτά δικαίωμα σε σύνταξη και συνεχίζεται εφ' όρου ζωής.

Διαβήματα αιτητή

Για να δικαιούται σύνταξη γήρατος, ο ασφαλισμένος πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στο έντυπο της αίτησης και αφού συμπληρωθεί, να υποβληθεί εντός 3 μηνών από την ημέρα που απαιτείται η χορήγηση της σύνταξης, σε οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Πληρωμή εφάπαξ ποσού αντί σύνταξης

Όταν ο ασφαλισμένος συμπληρώσει την ηλικία των 68 ετών και δεν πληροί τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις για σύνταξη γήρατος, δικαιούται εφάπαξ ποσό γήρατος αντί σύνταξης εάν έχει συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 6

- από την 1η Ιανουαρίου 2014 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2014, κατά 0,5% για κάθε συμπληρωμένο μήνα ή μέρος αυτού, που περιλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία έναρξης της πληρωμής της παροχής μέχρι και την ημερομηνία συμπλήρωσης της ηλικίας των 64 ετών (δηλ. 6% μείωση εάν αρχίσει η καταβολή της σύνταξης στην ηλικία των 63 ετών).

τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και έχουν παρέλθει 312 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του.

Το εφάπαξ ποσό δεν καταβάλλεται στο πρόσωπο αυτό εάν έχει δικαίωμα σε κοινωνική σύνταξη.

Για την πληρωμή του εφάπαξ ποσού, σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται σύνταξη γήρατος, η αίτηση πρέπει να υποβληθεί το αργότερο εντός 3 μηνών. Αν η αίτηση υποβληθεί εκπρόθεσμα, η πληρωμή του εφάπαξ ποσού μειώνεται κατά 1/120 για κάθε μήνα καθυστέρησης.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Δικαιούχοι

Σύνταξη ανικανότητας δικαιούνται οι ασφαλισμένοι μισθωτοί και οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, καθώς και οι προαιρετικά ασφαλισμένοι στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη στο εξωτερικό, που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 63 ετών.

Προϋποθέσεις

Οι προϋποθέσεις για την πληρωμή της σύνταξης ανικανότητας είναι, ο ασφαλισμένος:

- να ήταν ανίκανος για εργασία για 156 τουλάχιστον ημέρες, και
- να προβλέπεται ότι θα παραμείνει μόνιμα ανίκανος για εργασία, δηλαδή να μην μπορεί να κερδίζει από εργασία που εύλογα αναμένεται να εκτελεί πέραν του 1/3 του ποσού που συνήθως κερδίζει υγιής εργαζόμενος της ίδιας επαγγελματικής κατηγορίας και μόρφωσης στην ίδια περιφέρεια, ή πέραν του 1/2 του ποσού αυτού, αν είναι ηλικίας μεταξύ 60-63 ετών, και
- να πληροί τις σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις.

Οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις είναι, ο ασφαλισμένος:

- να έχει συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 3 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και να έχουν παρέλθει 156 εβδομάδες από την ημέρα έναρξης της ασφάλισής του,
- να έχει εβδομαδιαίο μέσο όρο πραγματικής και εξομοιούμενης βασικής ασφάλισης ίσο τουλάχιστον με το 25% των ετών που εμπίπτουν στη σχετική περίοδο αναφοράς, και
- να έχει πραγματική ή εξομοιούμενη ασφάλιση μέσα στο σχετικό έτος εισφορών ίσο τουλάχιστον με το 0,39 της ασφαλιστικής μονάδας ή ο μέσος όρος τέτοιας ασφάλισης κατά τα 2 τελευταία συμπληρωμένα έτη εισφορών πριν από το έτος παροχών²⁶ να μην είναι κατώτερος του 0,39 της ασφαλιστικής μονάδας.

Σε περίπτωση που η ανικανότητα προκλήθηκε από οποιοδήποτε ατύχημα (εργατικό ή όχι) οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις θεωρούνται ότι ικανοποιούνται αν ο ασφαλισμένος ικανοποιεί τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις για επίδομα ασθενείας.

²⁶Έτος παροχών: η περίοδος που αρχίζει την πρώτη Δευτέρα του Ιουλίου κάθε έτους και λήγει την Κυριακή πριν από την πρώτη Δευτέρα του Ιουλίου του επόμενου έτους.

Το ύψος της σύνταξης

Η σύνταξη ανικανότητας περιλαμβάνει βασική και συμπληρωματική σύνταξη. Το εβδομαδιαίο ποσό της βασικής σύνταξης (ολική ανικανότητα 100%) για τον/τη δικαιούχο είναι ίσο με 60% της εβδομαδιαίας αξίας του ετήσιου μέσου όρου ασφαλιστικών μονάδων που έχει σε πίστη του ο ασφαλισμένος στη βασική του ασφάλιση κατά την περίοδο αναφοράς αυξανόμενο σε 80%, 90% ή 100%, όταν ο δικαιούχος έχει ένα, δύο ή τρεις εξαρτωμένους, αντίστοιχα, στην περίπτωση που ο δικαιούχος είναι άνδρας, ή γυναίκα της οποίας ο σύζυγος είναι ανίκανος να συντηρεί τον εαυτό του, ή είναι χήρα ή βρίσκεται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένη ή ανύπαντρη²⁷. Στην περίπτωση που δικαιούχος είναι γυναίκα που δεν δικαιούται αύξηση σύνταξης για τον σύζυγο της, καταβάλλεται αύξηση μέχρι 2 εξαρτώμενα.

Το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης ανικανότητας υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο όπως η συμπληρωματική σύνταξη γήρατος.

Όταν το ποσοστό ανικανότητας για εργασία είναι κάτω του 100%, η σύνταξη καθορίζεται ως ακολούθως:

- α. αν το ποσοστό ανικανότητας είναι μεταξύ 50% και 66 1/3% και ο ασφαλισμένος είναι ηλικίας 60-63 ετών, πληρώνεται σύνταξη ίση με 60% της σύνταξης που θα πληρωνόταν αν ήταν 100% ανίκανος για εργασία,
- β. αν το ποσοστό ανικανότητας είναι μεταξύ 66 2/3% και 75%, πληρώνεται σύνταξη ίση με 75% της σύνταξης που θα πληρωνόταν στον ασφαλισμένο αν ήταν 100% ανίκανος για εργασία, και
- γ. αν το ποσοστό ανικανότητας είναι μεγαλύτερο από 75% αλλά μικρότερο από 100%, πληρώνεται σύνταξη ίση με 85% της σύνταξης που θα πληρωνόταν στον ασφαλισμένο αν ήταν 100% ανίκανος για εργασία.

Για σκοπούς υπολογισμού του ύψους της σύνταξης οι ασφαλιστές αποδοχές του ασφαλισμένου ανατιμούνται με βάση το ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών που ισχύει την ημέρα που αποκτά δικαίωμα σε σύνταξη ανικανότητας.

Περίοδος πληρωμής

Η σύνταξη ανικανότητας αρχίζει να καταβάλλεται όταν περάσουν 156 ημέρες ανικανότητας για εργασία και ο ασφαλισμένος κρίνεται μόνιμα ανίκανος για εργασία και τερματίζεται όταν συμπληρώσει την ηλικία των 63 ετών εκτός αν

²⁷Στην περίπτωση που η δικαιούχος είναι γυναίκα της οποίας ο σύζυγος δεν είναι ανίκανος να συντηρεί τον εαυτό του, το ποσό της βασικής σύνταξης για ποσοστό ανικανότητας 100% είναι 60% του εβδομαδιαίου μέσου όρου αποδοχών για δικαιούχο χωρίς εξαρτώμενο, 70% για δικαιούχο με έναν εξαρτώμενο και 80% για δικαιούχο με δύο ή περισσότερους εξαρτωμένους.

πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής αποθεραπευτεί ή όταν μετά από διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι εργάζεται, οπότε η σύνταξη ανικανότητας διακόπτεται. Όταν ασφαλισμένος που λαμβάνει σύνταξη ανικανότητας συμπληρώσει την ηλικία των 63 ετών, η σύνταξη ανικανότητας μετατρέπεται σε σύνταξη γήρατος. Στις περιπτώσεις που η σύνταξη ανικανότητας είναι μερική, κατά τη μετατροπή σε σύνταξη γήρατος γίνεται ολική (100%).

Διαβήματα αιτητή

Για να πληρωθεί σύνταξη ανικανότητας, ο ασφαλισμένος πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στο έντυπο της αίτησης και αφού συμπληρωθεί να υποβληθεί εντός 3 μηνών από την ημέρα που ο αιτητής κατέστη μόνιμα ανίκανος για εργασία σε ένα από τα Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Στέρψη δικαιώματος

Ο αιτητής στερείται του δικαιώματός του σε πληρωμή σύνταξης ανικανότητας μέχρι 6 εβδομάδες εάν αρνηθεί να συμμορφωθεί με οποιαδήποτε οδηγία εκδίδει ο Διευθυντής, όπως:

- να παρουσιαστεί για ιατρική εξέταση, ή
- να υποβληθεί σε θεραπεία, ή
- να συμμετάσχει σε πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Οι δικαιούχοι σύνταξης ανικανότητας δικαιούνται δωρεάν ιατρική περίθαλψη στα Κυβερνητικά Νοσοκομεία ή Ιδρύματα.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΧΗΡΕΙΑΣ

Δικαιούχοι

Σύνταξη χρείας δικαιούται η χήρα ασφαλισμένου, ανεξάρτητα από κατηγορία ασφάλισης, δηλαδή μισθωτού, αυτοτελώς εργαζομένου και προαιρετικά ασφαλισμένου, η οποία συζούσε με τον σύζυγό της κατά τον χρόνο του θανάτου του, ή αν δεν συζούσε, συντηρούνταν από αυτόν αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο.

Σύνταξη χρείας δικαιούται, επίσης, ο χήρος ασφαλισμένης γυναίκας, που είναι μόνιμα ανίκανος για αυτοσυντήρηση και συντηρούνταν από τη σύζυγό του πριν αυτή αποβιώσει.

Προϋποθέσεις

Οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις έχουν ως ακολούθως:

Σε περίπτωση που ο/η σύζυγος δεν είχε συμπληρώσει τη συντάξιμη ηλικία την ημέρα που απεβίωσε πρέπει:

- α. ο ασφαλισμένος να είχε συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 3 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και να είχαν παρέλθει 156 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του, και
- β. ο ολικός αριθμός των ασφαλιστικών μονάδων πραγματικής και εξομοιούμενης βασικής ασφάλισης του ασφαλισμένου να μην είναι κατώτερος του 25% των ετών που εμπίπτουν στη σχετική περίοδο αναφοράς.

Σε περίπτωση που ο/η σύζυγος απεβίωσε αφού είχε συμπληρώσει τη συντάξιμη ηλικία, πρέπει να ήταν δικαιούχος σύνταξης γήρατος, ή να δικαιούνταν σύνταξη γήρατος εάν είχε υποβάλει τη σχετική αίτηση.

Σε περίπτωση που ο θάνατος προκλήθηκε από οποιοδήποτε ατύχημα, οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις είναι, ο ασφαλισμένος:

- α. να είχε **πραγματική ασφάλιση**²⁸ ίση τουλάχιστον με το 0,50 της ασφαλιστικής μονάδας και να έχουν παρέλθει τουλάχιστον 26 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του, και
- β. να είχε πραγματική ή εξομοιούμενη ασφάλιση ίση τουλάχιστον με το 0,39 της ασφαλιστικής μονάδας μέσα στο σχετικό έτος εισφορών.

Το ύψος της σύνταξης χρείας

Το εβδομαδιαίο ποσό της βασικής σύνταξης ισούται με το 60% της εβδομαδιαίας αξίας του ετήσιου μέσου όρου ασφαλιστικών μονάδων που έχει σε πίστη του

²⁸Πραγματική ασφάλιση: περιλαμβάνει όλες τις ασφαλιστέες αποδοχές για τις οποίες πληρώθηκαν εισφορές.

ο/η αποβιώσας/σα ασφαλισμένος/η στη βασική του/της ασφάλιση κατά την περίοδο αναφοράς, αυξανόμενο στο 80%, 90% ή 100% όταν ο/η δικαιούχος έχει ένα, δύο ή τρεις εξαρτώμενους, αντίστοιχα. Σε περίπτωση που ο αποβιώσας ή η αποβιώσασα λάμβανε σύνταξη γήρατος, με αναλογιστική μείωση, τότε το βασικό ύψος της σύνταξης χρείας θα είναι ίσο με το βασικό ύψος της σύνταξης γήρατος του αποβιώσαντος ή της αποβιώσασας χωρίς την αύξηση των εξαρτωμένων. Το ύψος αυτό αυξάνεται κατά 20%, 10% ή 10% όταν ο δικαιούχος έχει ένα, δύο ή τρεις εξαρτωμένους, αντίστοιχα.

Το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης ισούται με το 60% της συμπληρωματικής σύνταξης γήρατος ή ανικανότητας που καταβαλλόταν ή θα καταβαλλόταν στον αποβιώσαντα εάν ήταν δικαιούχος τέτοιας σύνταξης. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης ισούται με το 60% της σύνταξης ανικανότητας που θα καταβαλλόταν στον αποβιώσαντα εάν ικανοποιούσε τις σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις για τέτοια σύνταξη την ημέρα του θανάτου του -

1. ο ασφαλισμένος να είχε συμπληρώσει πραγματική βασική ασφάλιση 3 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και να είχαν περάσει 156 εβδομάδες από την ημέρα έναρξης της ασφάλισής του, και
2. να είχε εβδομαδιαίο μέσο όρο πραγματικής και εξομοιούμενης βασικής ασφάλισης ίσο τουλάχιστον με το 25% των ετών που εμπίπτουν στη σχετική περίοδο αναφοράς.

Ασφαλισμένος/η που απεβίωσε προτού συμπληρώσει την ηλικία των 63 ετών, θεωρείται ότι έχει εισφέρει για την περίοδο από την ημέρα του θανάτου του/της μέχρι την ημέρα που θα συμπλήρωνε την ηλικία των 63 ετών.

Για σκοπούς υπολογισμού του ύψους της σύνταξης χρείας, οι ασφαλιστέες αποδοχές του/της ασφαλισμένου/ης ανατιμούνται με βάση το ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών που ισχύει την ημέρα του θανάτου του/της.

Το σύνολο της σύνταξης (βασικής και συμπληρωματικής) δεν μπορεί να υπολείπεται του 85% της βασικής σύνταξης που θα πληρωνόταν στη/στον δικαιούχο αν ο αποβιώσας/σα σύζυγος της/του είχε πλήρη ασφάλιση στο βασικό μέρος του Σχεδίου.

Περίοδος πληρωμής

Η σύνταξη χρείας αρχίζει από την ημέρα του θανάτου του/της συζύγου και πληρώνεται εφ' όρου ζωής ή μέχρι που η χήρα/ο χήρος ξαναπαντρευτεί.

Χήρα/χήρος που παντρεύεται σταματά να λαμβάνει σύνταξη, παίρνει όμως ένα εφάπαξ ποσό ίσο με την σύνταξη ενός χρόνου, χωρίς τις αυξήσεις για εξαρτώμενα.

Πληρωμή εφάπαξ ποσού αντί σύνταξης

Χήρα/χήρος που δεν δικαιούται σύνταξη χρειάς, δικαιούται εφάπαξ ποσό ίσο με 15% της αξίας του συνόλου των ασφαλιστικών μονάδων πραγματικής και εξομοιούμενης βασικής ασφάλισης, που έχει σε πίστη του ο ασφαλισμένος και 9% της αξίας του συνόλου των ασφαλιστικών μονάδων πραγματικής και εξομοιούμενης συμπληρωματικής ασφάλισης, που είχε σε πίστη του ο αποβιώσας σύζυγος.

Οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις για εφάπαξ ποσό χρειάς είναι:

- α. ο αποβιώσας ή η αποβιώσασα σύζυγος, ανάλογα με την περίπτωση, κατά τον χρόνο του θανάτου του/της, εάν δεν είχε συμπληρώσει τη συντάξιμη ηλικία, να είχε συμπληρώσει βασική ασφάλιση 3 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και να είχαν παρέλθει 156 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του/της, ή
- β. ο αποβιώσας ή η αποβιώσασα σύζυγος, ανάλογα με την περίπτωση, κατά τον χρόνο του θανάτου του/της, εάν είχε συμπληρώσει τη συντάξιμη ηλικία, να είχε συμπληρώσει βασική ασφάλιση 6 τουλάχιστον ασφαλιστικών μονάδων και να είχαν παρέλθει 312 εβδομάδες από την εβδομάδα έναρξης της ασφάλισής του/της.

Σημειώνεται ότι, χήρα ή χήρος δεν δικαιούται σε εφάπαξ ποσό χρειάς εάν δικαιούται κοινωνική σύνταξη.

Διαβήματα αιτητή

Για να πάρει σύνταξη χρειάς, η χήρα ή ο χήρος πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου, το οποίο μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στο έντυπο της αίτησης και να υποβληθεί εντός 3 μηνών από την ημέρα του θανάτου του/της συζύγου σε οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Για την πληρωμή του εφάπαξ ποσού, σε περίπτωση που η αιτήτρια/ο αιτητής δεν δικαιούται σύνταξη χρειάς, η αίτηση πρέπει να υποβληθεί το αργότερο εντός 3 μηνών από την ημέρα του θανάτου του/της συζύγου. Αν η αίτηση υποβληθεί εκπρόθεσμα, η πληρωμή του εφάπαξ ποσού μειώνεται κατά 1/120 για κάθε μήνα καθυστέρησης.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΟΡΦΑΝΙΑΣ

Δικαιούχοι

Επίδομα ορφανίας πληρώνεται για **ανήλικο**²⁹ παιδί όταν:

- α. απεβίωσαν και οι δύο γονείς του, και ο ένας τουλάχιστον ήταν ασφαλισμένος,
- β. απεβίωσε ο γονέας που το συντηρούσε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο, κατά τον χρόνο του θανάτου του, σε περίπτωση που οι γονείς δεν συζούσαν,
- γ. απεβίωσε ο ένας γονέας (μητέρα ή πατέρα) και ο άλλος δεν δικαιούται σύνταξη χρειάς, ή
- δ. η μητέρα του, που έπαιρνε σύνταξη χρειάς, ξαναπαντρεύτηκε.

Σε ποιους πληρώνεται

Σε περίπτωση που το ορφανό είναι ηλικίας κάτω των 18 ετών ή είναι ανίκανο να ενεργεί, ανεξάρτητα από ηλικία, το επίδομα πληρώνεται στο πρόσωπο που αναλαμβάνει τη φροντίδα του. Στις άλλες περιπτώσεις το επίδομα πληρώνεται στο ίδιο το ορφανό.

Προϋποθέσεις

Για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο (α) και (β) πιο πάνω δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις, αρκεί ο ένας από τους αποβιώσαντες γονείς να ήταν ασφαλισμένος.

Για την περίπτωση που αναφέρεται στο (γ) πιο πάνω, απαιτείται ο γονέας που απεβίωσε να ικανοποιούσε τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις για σύνταξη χρειάς.

Το ύψος του επιδόματος ορφανίας

Το ύψος του επιδόματος ορφανίας για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο (α) και (β) πιο πάνω, αποτελείται από δύο μέρη, το βασικό και το συμπληρωματικό μέρος. Το εβδομαδιαίο ύψος του βασικού μέρους είναι το ίδιο για κάθε ορφανό και είναι ίσο με το 40% του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών. Το ύψος του συμπληρωματικού μέρους είναι ίσο με το 50% της συμπληρωματικής σύνταξης χρειάς που καταβαλλόταν ή θα καταβαλλόταν

²⁹Ανήλικος θεωρείται:

- παιδί ηλικίας κάτω των 15 ετών,
- άγαμος γιος ηλικίας μεταξύ 15-25 ετών ο οποίος τυγχάνει τακτικής εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικό ίδρυμα ή υπηρετεί τη θητεία του στην Εθνική Φρουρά,
- άγαμη κόρη ηλικίας μεταξύ 15-23 ετών η οποία τυγχάνει τακτικής εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικό ίδρυμα,
- άγαμο παιδί ανεξάρτητα από ηλικία, το οποίο είναι μόνιμα ανίκανο για αυτοσυντήρηση.

για τον θάνατο του γονέα του ορφανού. Σε περίπτωση όμως που τα ορφανά είναι πέραν των δύο, τότε το συμπληρωματικό μέρος του επιδόματος ορφανίας, για όλα τα ορφανά μαζί, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το ύψος της συμπληρωματικής σύνταξης χηρείας.

Σε περίπτωση που και οι δύο γονείς ήταν ασφαλισμένοι, το εβδομαδιαίο ύψος του συμπληρωματικού επιδόματος υπολογίζεται με βάση την ασφάλιση του γονέα που είναι ευεργετικότερη για τον ανήλικο.

Το ύψος του επιδόματος για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο (γ) και (δ) πιο πάνω, είναι το 20% του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών για κάθε ορφανό (μέχρι τρία ορφανά).

Περίοδος πληρωμής

Το επίδομα ορφανίας πληρώνεται μέχρι να ενηλικιωθεί το ορφανό και σε περίπτωση που το ορφανό είναι μόνιμα ανίκανο για αυτοσυντήρηση, τότε πληρώνεται εφ' όρου ζωής.

Πληρωμή εφάπαξ ποσού

Όταν το ορφανό για το οποίο πληρώνεται επίδομα ορφανίας σύμφωνα με το (α) και το (β) πιο πάνω, παύσει να είναι ανήλικο, πριν συμπληρώσει το 17ο έτος της ηλικίας του, δικαιούται σε εφάπαξ ποσό.

Το εφάπαξ ποσό για κάθε ορφανό που δεν έχει συμπληρώσει το 17ο έτος της ηλικίας του είναι ίσο με το επίδομα ορφανίας που θα λάμβανε για την περίοδο που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του 17ου έτους, όχι όμως μεγαλύτερη από 12 μήνες.

Σε περίπτωση ορφανού που παύει να είναι ανήλικος μετά τη συμπλήρωση του 16ου έτους της ηλικίας του, τότε το πιο πάνω ποσό μειώνεται ανάλογα.

Διαβήματα αιτητή

Για να πάρει επίδομα ορφανίας ο δικαιούχος, πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στο έντυπο της αίτησης και να υποβληθεί εντός 3 μηνών από την ημέρα που ορφάνεψε το παιδί σε οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΥ

Επίδομα αγνοουμένου πληρώνεται στις συζύγους ασφαλισμένων, οι οποίοι αγνοούνται λόγω του πραξικοπήματος και της εισβολής και σε ανήλικο του οποίου και οι δύο γονείς είναι αγνοούμενοι ή ο ένας από τους γονείς είναι αγνοούμενος και ο άλλος απεβίωσε, εφόσον ο ένας από τους γονείς ήταν ασφαλισμένος.

Οι σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις για το επίδομα αγνοουμένου στη σύζυγο είναι οι ίδιες με εκείνες της σύνταξης χηρείας.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Εργατικό ατύχημα

Εργατικό ατύχημα είναι το ατύχημα που συμβαίνει σε μισθωτό στον τόπο και κατά τη διάρκεια της εργασίας του και που τα αίτιά του σχετίζονται με την εργασία του μισθωτού. Εργατικό ατύχημα είναι, επίσης, και το ατύχημα που συμβαίνει όταν ο μισθωτός μεταβαίνει στην εργασία του ή επιστρέφει απ' αυτήν. Ατύχημα που συμβαίνει εκτός Κύπρου ή Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν θεωρείται εργατικό ατύχημα.

Επαγγελματικές ασθένειες

Επαγγελματική ασθένεια θεωρείται η ασθένεια που προκαλείται από την απασχόληση μισθωτού σε ορισμένα επαγγέλματα. Οι επαγγελματικές ασθένειες που καλύπτει η νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και οι εργασίες οι οποίες αναγνωρίζεται ότι προκαλούν τις ασθένειες αυτές, καθορίζονται σε ειδικούς Κανονισμούς.

Παροχές

Οι παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες είναι:

- το επίδομα σωματικής βλάβης,
- οι παροχές αναπηρίας, και
- οι παροχές λόγω θανάτου.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ

Δικαιούχοι

Επίδομα σωματικής βλάβης δικαιούνται όσοι εργάζονται ως μισθωτοί, ανεξάρτητα από ηλικία.

Προϋποθέσεις

Οι προϋποθέσεις για την πληρωμή του επιδόματος σωματικής βλάβης είναι:

- ο εργαζόμενος να μην μπορεί να εργαστεί λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, και
- να μην λαμβάνει ολόκληρο τον μισθό ή το ημερομίσθιο του από τον εργοδότη του για την περίοδο που δεν εργάζεται.

Για το επίδομα αυτό δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις. Είναι αρκετό ο εργαζόμενος να ήταν μισθωτός την ημέρα που προκλήθηκε το ατύχημα ή

η επαγγελματική ασθένεια και το ατύχημα να προκλήθηκε εξαιτίας της απασχόλησής του και κατά τη διάρκειά της.

Περίοδος πληρωμής

Το επίδομα σωματικής βλάβης αρχίζει να πληρώνεται από την 4η ημέρα της διακοπής της εργασίας λόγω του ατυχήματος ή της επαγγελματικής ασθένειας και συνεχίζει για όσες ημέρες ο δικαιούχος δεν μπορεί να εργαστεί. Όταν όμως συμπληρωθούν 12 μήνες από την ημέρα του ατυχήματος ή από την ημέρα που άρχισε η επαγγελματική ασθένεια, το επίδομα σωματικής βλάβης τερματίζεται.

Το ύψος του επιδόματος

Το ύψος του επιδόματος σωματικής βλάβης υπολογίζεται όπως ακριβώς και το ύψος του επιδόματος ασθενείας. Αν δεν υπάρχουν εισφορές στο σχετικό έτος παροχών, τότε πληρώνεται στο βασικό μέρος των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Διαβήματα αιτητή

Για να πληρωθεί επίδομα σωματικής βλάβης ο ασφαλισμένος πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από πρωτότυπο ιατρικό πιστοποιητικό στο οποίο να δηλώνεται η βλάβη του αιτητή και η περίοδος ανικανότητας για εργασία, καθώς και από άλλα πιστοποιητικά και αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στο έντυπο της αίτησης. Σε περίπτωση επαγγελματικής ασθένειας, θα πρέπει το ιατρικό πιστοποιητικό να αναφέρει το είδος της ασθένειας, όπως περιγράφεται στον σχετικό Πίνακα του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου. Η αίτηση, αφού συμπληρωθεί κατάλληλα από τον αιτητή και από τον εργοδότη του, πρέπει να υποβληθεί εντός 21 ημερών από την ημέρα που άρχισε η ανικανότητα του αιτητή για εργασία, σε οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Στέρηση του δικαιώματος σε πληρωμή

Ο αιτητής στερείται του δικαιώματός του σε πληρωμή επιδόματος σωματικής βλάβης μέχρι 6 εβδομάδες:

- αν αρνηθεί να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση ή θεραπεία, χωρίς εύλογη αιτία,
- αν εργαστεί για οποιαδήποτε ημέρα για την οποία ζητά πληρωμή επιδόματος σωματικής βλάβης, ή

- αν συμπεριφέρεται κατά τρόπο που μπορεί να καθυστερήσει την ανάρρωσή του.

Στις περιπτώσεις αυτές το μισό ύψος του επιδόματος που θα έπαιρνε ο ασφαλισμένος, πληρώνεται στους εξαρτωμένους του.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Δικαιούχοι

Οι παροχές λόγω αναπηρίας πληρώνονται σε μισθωτούς για μόνιμες βλάβες που προκαλούνται από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια. Κατά πόσο υπάρχει αναπηρία και σε ποιο βαθμό, αποφασίζεται από Ιατρικό Συμβούλιο που εξετάζει τον αιτητή. Οι παροχές λόγω αναπηρίας περιλαμβάνουν (I) σύνταξη αναπηρίας, και (II) βοήθημα αναπηρίας, ανάλογα με τον βαθμό της αναπηρίας, όπως επεξηγείται παρακάτω. Όταν η αναπηρία είναι κάτω από 10% ο μισθωτός δεν δικαιούται παροχή λόγω αναπηρίας.

(I) ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Προϋποθέσεις

Σύνταξη αναπηρίας καταβάλλεται σε μισθωτούς που ο βαθμός αναπηρίας τους, η οποία προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια, είναι 20% και άνω. Σε περίπτωση, όμως, προσώπου που πάσχει από επαγγελματική ασθένεια, αναπηρία μεταξύ 1-19% θεωρείται ότι είναι ίση με 20%.

Δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις για την πληρωμή της σύνταξης αναπηρίας.

Περίοδος πληρωμής

Η σύνταξη αναπηρίας αρχίζει να καταβάλλεται από την ημέρα που ο δικαιούχος σταματά να πληρώνεται επίδομα σωματικής βλάβης ή αν δεν πληρωνόταν επίδομα σωματικής βλάβης, από την 4η ημέρα του ατυχήματος ή από την ημέρα λήξης της άδειας ασθένειας ή της προσβολής του από επαγγελματική ασθένεια. Η σύνταξη αναπηρίας πληρώνεται εφ' όρου ζωής, εκτός αν ο δικαιούχος αποθεραπευτεί ή δικαιούται σύνταξη γήρατος σε μεγαλύτερο ύψος.

Η σύνταξη αναπηρίας πληρώνεται έστω και αν ο δικαιούχος εξακολουθεί να εργάζεται.

Το ύψος της σύνταξης

Η σύνταξη αναπηρίας αποτελείται από δύο μέρη: το βασικό μέρος και το συμπληρωματικό μέρος. Το εβδομαδιαίο ποσό της βασικής σύνταξης για βαθμό αναπηρίας 100%, είναι ίσο με το 60% του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών που ισχύουν κατά την περίοδο της πληρωμής. Η αύξηση για εξαρτώμενα υπολογίζεται όπως στη σύνταξη γήρατος.

Το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης για βαθμό αναπηρίας 100%, είναι ίσο με το 60% της εβδομαδιαίας αξίας του ετήσιου μέσου όρου των ασφαλιστικών μονάδων της συμπληρωματικής ασφάλισης του ασφαλισμένου κατά την περίοδο από την έναρξη του δεύτερου συμπληρωμένου έτους εισφορών πριν από την ημέρα του σχετικού ατυχήματος μέχρι την τελευταία εβδομάδα πριν από εκείνη του ατυχήματος.

Για βαθμό αναπηρίας κάτω από 100%, τόσο η βασική όσο και η συμπληρωματική σύνταξη αναπηρίας, υπολογίζονται ανάλογα με τον βαθμό αναπηρίας.

Όταν η αναπηρία του δικαιούχου είναι κάτω από 100% (και προβλέπεται να είναι μόνιμη), αλλά λόγω της αναπηρίας του δεν μπορεί να εργαστεί, η σύνταξη αναπηρίας, βασική και συμπληρωματική, μπορεί να υπολογιστεί, αν αυτό είναι ευεργετικότερο για τον δικαιούχο, πάνω σε βαθμό αναπηρίας ίσο προς το ποσοστό στο οποίο θα υπολογιζόταν η σύνταξη ανικανότητας.

Σε περίπτωση που η αναπηρία του δικαιούχου είναι κάτω από 100% και αυτός παρακολουθεί μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, μετά από οδηγίες του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ή βρίσκεται σε νοσοκομείο για θεραπεία της βλάβης που του προκάλεσε την αναπηρία, τότε η σύνταξη αναπηρίας, βασική και συμπληρωματική, υπολογίζεται σε βαθμό αναπηρίας 100%.

Επίδομα τακτικής φροντίδας

Οι δικαιούχοι σύνταξης αναπηρίας, με βαθμό αναπηρίας 100%, που χρειάζονται συνεχή φροντίδα, δικαιούνται, εκτός από τη σύνταξη αναπηρίας και ειδικό επίδομα τακτικής φροντίδας, το οποίο καθορίζει το Ιατρικό Συμβούλιο σύμφωνα με τη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

(II) ΒΟΗΘΗΜΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Προϋποθέσεις

Βοήθημα αναπηρίας πληρώνεται υπό μορφή εφάπαξ ποσού σε μισθωτούς των οποίων η αναπηρία προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα και που ο βαθμός αναπηρίας τους είναι από 10% μέχρι 19%.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΛΟΓΩ ΘΑΝΑΤΟΥ

Οι παροχές για θάνατο μισθωτού από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια περιλαμβάνουν:

- σύνταξη χρείας,
- επίδομα ορφανίας, και
- σύνταξη γονέα.

Δεν υπάρχουν σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις για την πληρωμή των παροχών λόγω θανάτου.

(I) ΣΥΝΤΑΞΗ ΧΗΡΕΙΑΣ

Δικαιούχοι

Σύνταξη χρείας δικαιούται η χήρα μισθωτού, του οποίου ο θάνατος προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια. Σύνταξη χρείας δικαιούται, επίσης, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο χήρος μισθωτής της οποίας ο θάνατος προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.

Προϋποθέσεις

Η χήρα μισθωτού δικαιούται σύνταξη χρείας, εάν κατά τον χρόνο του θανάτου του συζύγου της συζούσε με τον αποβιώσαντα ή συντηρούταν από αυτόν αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο.

Ο χήρος μισθωτής δικαιούται σύνταξη χρείας, εάν κατά τον χρόνο του θανάτου της συζύγου του:

- α. ήταν μόνιμα ανίκανος προς αυτοσυντήρηση, και
- β. η αποβιώσασα τον συντηρούσε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο ή θα τον συντηρούσε, εάν δεν επισυνέβαινε το σχετικό ατύχημα.

Δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις για την πληρωμή της σύνταξης χρείας.

Περίοδος πληρωμής

Η σύνταξη χρείας αρχίζει από την ημέρα του θανάτου του/της συζύγου και πληρώνεται εφ' όρου ζωής, εκτός αν η χήρα/ο χήρος ξαναπαντρευτεί, οπότε παύει να χορηγείται η σύνταξη. Σε τέτοια περίπτωση η χήρα λαμβάνει εφάπαξ ποσό ίσο με το ετήσιο ποσό της σύνταξης χρείας, την οποία λάμβανε χωρής όμως οποιαδήποτε αύξηση για εξαρτώμενα.

Το ύψος της σύνταξης

Το εβδομαδιαίο ύψος της βασικής σύνταξης χρείας υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο όπως η βασική σύνταξη αναπηρίας. Το εβδομαδιαίο ύψος της συμπληρωματικής παροχής είναι ίσο με 60% της συμπληρωματικής σύνταξης αναπηρίας βαθμού 100%.

(II) ΕΠΙΔΟΜΑ ΟΡΦΑΝΙΑΣ

Δικαιούχοι

Επίδομα ορφανίας πληρώνεται για ανήλικο παιδί όταν:

- α. απεβίωσαν και οι δύο γονείς του, και ο ένας τουλάχιστον απεβίωσε από εργατικό ατύχημα.
- β. απεβίωσε από εργατικό ατύχημα ο γονέας που το συντηρούσε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο, κατά τον χρόνο του θανάτου του, σε περίπτωση που οι γονείς δεν συζούσαν.
- γ. απεβίωσε ο ένας γονέας (μπτέρα ή πατέρας) από εργατικό ατύχημα και ο άλλος δεν δικαιούται σε σύνταξη χρείας, ή
- δ. η μπτέρα του, που λάμβανε σύνταξη χρείας, ξαναπαντρεύτηκε.

Σε ποιον πληρώνεται

Σε περίπτωση που το ορφανό είναι ηλικίας κάτω των 18 ετών ή είναι ανίκανο να ενεργεί, ανεξάρτητα από ηλικία, καταβάλλεται στο πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του ανήλικου. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, το επίδομα πληρώνεται στον ίδιο τον ανήλικο.

Προϋποθέσεις

Δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή, αρκεί ο ένας από τους γονείς να απεβίωσε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.

Περίοδος πληρωμής

Το επίδομα ορφανίας πληρώνεται μέχρι να ενηλικιωθεί το ορφανό και σε περίπτωση που το ορφανό είναι μόνιμα ανίκανο για αυτοσυντήρηση, τότε πληρώνεται εφ' όρου ζωής.

Το ύψος του επιδόματος

Το ύψος του επιδόματος ορφανίας υπολογίζεται όπως ακριβώς και το ύψος του επιδόματος ορφανίας που δεν προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.

Πληρωμή εφάπαξ ποσού

Αναφορικά με το ύψος και την περίοδο πληρωμής του εφάπαξ ποσού για επίδομα ορφανίας ισχύει ότι ακριβώς και για το ύψος και την περίοδο πληρωμής του εφάπαξ ποσού για επίδομα ορφανίας που δεν προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.

(III) ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΟΝΕΑ

Δικαιούχοι

Σύνταξη γονέα δικαιούνται οι γονείς μισθωτού που απεβίωσε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.

Προϋποθέσεις

Οι προϋποθέσεις για την πληρωμή σύνταξης γονέα είναι:

- το πρόσωπο που απεβίωσε να μην άφησε χήρα, χήρο ή ορφανό,
- το πρόσωπο που απεβίωσε, κατά τον χρόνο του θανάτου του να συντηρούσε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο τον γονέα αυτόν ή θα τον συντηρούσε εάν δεν επισυνέβαινε το σχετικό ατύχημα.

Δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις για την πληρωμή της σύνταξης γονέα στις περιπτώσεις αυτές.

Περίοδος πληρωμής

Η σύνταξη γονέα αρχίζει από την ημέρα του θανάτου του μισθωτού και πληρώνεται εφ' όρου ζωής. Η σύνταξη γονέα τερματίζεται εάν ο δικαιούχος παντρευτεί.

Το ύψος της σύνταξης

Το εβδομαδιαίο ύψος της βασικής σύνταξης γονέα είναι ίσο με 40% του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών που ισχύει κατά την περίοδο της πληρωμής. Το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής παροχής είναι ίσο με 30% του ποσού της συμπληρωματικής σύνταξης αναπηρίας βαθμού 100%.

Διαβήματα αιτητή

Για να πληρωθεί οποιαδήποτε παροχή λόγω θανάτου, πρέπει ο δικαιούχος να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή από Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω διαδικτύου. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα απα-

ραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στο έντυπο αίτησης και να υποβληθεί εντός 3 μηνών από την ημέρα του θανάτου του ασφαλισμένου σε οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Ισχύουν για όλες τις παροχές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Διπλά δικαιώματα

Όταν ένα πρόσωπο έχει δικαίωμα σε δύο ή περισσότερες παροχές για την ίδια περίοδο, δεν πληρώνεται ταυτόχρονα και τις δύο παροχές αλλά του καταβάλλεται εκείνη της οποίας το ποσό είναι πιο ψηλό. Αυτό δεν εφαρμόζεται όταν υπάρχει ταυτόχρονα δικαίωμα σε σύνταξη χρειάς, επίδομα ανεργίας, επίδομα ασθενείας, επίδομα μητρότητας ή επίδομα σωματικής βλάβης. Επίσης, η σύνταξη αναπηρίας για εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες πριν από τις 6 Οκτωβρίου 1980, πληρώνεται, χωρίς όμως αύξηση για εξαρτωμένους, επιπρόσθετα από οποιαδήποτε παροχή.

Όταν ένα πρόσωπο δικαιούται ταυτόχρονα δύο ή περισσότερες συντάξεις αναπηρίας για διαφορετικά ατυχήματα, μπορεί να πληρώνεται τις συντάξεις αυτές ταυτόχρονα, αλλά το ολικό ποσό τους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης αναπηρίας βαθμού 100%.

Προσφυγές

Αν ο αιτητής δεν είναι ικανοποιημένος από την απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων σχετικά με την αίτησή του, δικαιούται να προσβάλει την απόφαση με προσφυγή του στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εντός 15 ημερών από την ημέρα που του κοινοποιήθηκε η απόφαση.

Αν ο αιτητής δεν ικανοποιηθεί από την απόφαση του Υπουργού, μπορεί να προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο εντός 75 ημερών από την ημέρα που του κοινοποιήθηκε η απόφαση του Υπουργού.

Ο αιτητής μπορεί, επίσης, να προσφύγει απευθείας στο Ανώτατο Δικαστήριο εντός 75 ημερών από την ημέρα που του κοινοποιήθηκε η απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων χωρίς να προσφύγει στον Υπουργό.

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Η συνομολόγηση διμερών συμβάσεων μεταξύ των χωρών στην Κοινωνική Ασφάλεια προέρχεται από την ανάγκη για την εξασφάλιση των κοινωνικο-ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων που διακινούνται από μια χώρα σε άλλη.

Η Κύπρος έχει συνομολογήσει Διμερείς Συμβάσεις Κοινωνικής Ασφάλειας με το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα, την Αίγυπτο, τον Καναδά, το Κεμπέκ, την Αυστραλία, την Αυστρία, τη Σλοβακία, την Ελβετία, την Τσεχία, τη Βουλγαρία, την Ολλανδία, τη Συρία και τη Σερβία.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Από την 1η Μαΐου 2010, τέθηκαν σε εφαρμογή οι Κανονισμοί 883/04 και 987/09, οι οποίοι αντικατέστησαν τους Κανονισμούς 1408/71 και 574/72. Οι Κανονισμοί αυτοί συντονίζουν τα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και αντικαθιστούν τις διμερείς συμβάσεις με τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι Κανονισμοί αυτοί θέτουν κοινούς κανόνες και αρχές οι οποίοι τηρούνται από τους φορείς κοινωνικών ασφαλίσεων κατά την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας έτσι, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η εφαρμογή των διάφορων εθνικών νομοθεσιών κοινωνικών ασφαλίσεων δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στην άσκηση από τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και παραμονής στην ΕΕ και στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Οι Κανονισμοί 883/04 και 987/09 στηρίζονται στις ακόλουθες τέσσερις αρχές:

- **την ισότητα μεταχείρισης:** οι ευρωπαίοι πολίτες απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του.
- **την εφαρμογή μιας μόνο νομοθεσίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων:** ο κάθε εργαζόμενος υπόκειται σε μια μόνο νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων κάθε φορά. Ο γενικός κανόνας είναι ότι ασφαρίζεται στη χώρα μέλος όπου εργάζεται.
- **τη διατήρηση των κεκτημένων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων:** όλες οι παροχές εξάγονται στις χώρες μέλη της ΕΕ, και
- **τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης, απασχόλησης ή διαμονής που πραγματοποιήθηκαν σε χώρες μέλη της ΕΕ:** για τη θεμελίωση δικαιώματος, σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, λαμβάνονται υπόψη και οι περίοδοι ασφάλισης, εργασίας ή διαμονής που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΔΕΙΩΝ ΜΕΤ' ΑΠΟΛΑΒΩΝ

Ο περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών Νόμος θεσπίστηκε στις 3 Μαρτίου 1967 και τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Αυγούστου 1967. Σκοπός του νόμου είναι:

- η εξασφάλιση ετήσιας άδειας με απολαβές σε όλους τους εργοδοτούμενους, και
- η παροχή των μέσων για καλύτερη αξιοποίηση της ετήσιας ανάπαυσης των εργαζομένων, ιδιαίτερα των χαμηλά αμειβομένων.

Ποιους καλύπτει η νομοθεσία

Η νομοθεσία περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών καλύπτει όλους τους εργοδοτούμενους τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα περιλαμβανομένων των μαθητευομένων.

Διάρκεια άδειας

Κάθε εργοδοτούμενος που εργάστηκε 48 εβδομάδες, δικαιούται ετήσια άδεια με απολαβές για 4 εργάσιμες εβδομάδες. Δηλαδή οι εργοδοτούμενοι που έχουν πενήμηρη εβδομάδα εργασίας δικαιούνται ετήσια άδεια 20 εργάσιμες ημέρες και οι εργοδοτούμενοι που έχουν εξαήμερη εβδομάδα εργασίας 24 εργάσιμες ημέρες.

Προσωρινή απουσία εργοδοτούμενου από την εργασία του λόγω ατυχήματος, ασθένειας, μητρότητας ή γονικής άδειας ή άδειας για λόγους ανωτέρας βίας θεωρείται ως περίοδος υπηρεσίας.

Η άδεια των τεσσάρων εβδομάδων μειώνεται ανάλογα αν ο εργοδοτούμενος εργάστηκε τον προηγούμενο χρόνο για περίοδο μικρότερη των 48 εβδομάδων.

Σε περίπτωση εργοδοτούμενων που δικαιούνται, με βάση νόμο, συλλογική σύμβαση, έθιμο ή ειδική συμφωνία, ετήσια άδεια μεγαλύτερη των τεσσάρων εβδομάδων, ο περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών Νόμος κατοχυρώνει το δικαίωμα αυτό σε μεγαλύτερη περίοδο άδειας.

Ημέρες που δεν λογίζονται ως ετήσια άδεια

Κατά τον υπολογισμό της ετήσιας άδειας, οι πιο κάτω ημέρες δεν λογίζονται ως ετήσια άδεια:

- δημόσιες αργίες καθιερωμένες με νόμο, έθιμο ή σύμβαση
- άδεια λόγω μητρότητας, γονική άδεια ή άδεια για λόγους ανωτέρας βίας
- ημέρες ανικανότητας για εργασία λόγω ατυχήματος ή ασθένειας
- ημέρες απεργίας ή ανταπεργίας
- οποιαδήποτε περίοδος προειδοποίησης για τερματισμό απασχόλησης σύμφωνα με τον περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νόμο

Πληρωμή κατά τη διάρκεια της ετήσιας άδειας

Ο εργοδοτούμενος, κατά τη διάρκεια της ετήσιας άδειάς του, πληρώνεται αποδοχές είτε απευθείας από τον εργοδότη του είτε από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών, το οποίο ιδρύθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτό από τη νομοθεσία και στο οποίο υποχρεούνται να πληρώνουν εισφορές όλοι οι εργοδότες.

Πληρωμή απευθείας από τον εργοδότη

Όταν ο εργοδότης εφαρμόζει σχέδιο αδειών για τους εργοδοτούμενους του με πιο ευνοϊκούς όρους από αυτούς που προβλέπει ο Νόμος περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών, τότε μπορεί, ύστερα από αίτησή του, να εξαιρεθεί από την υποχρέωση για πληρωμή εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών. Σε τέτοια περίπτωση πληρώνει ο ίδιος στους εργοδοτούμενους του το κανονικό ημερομίσθιο ή τον μισθό τους κατά τη διάρκεια της άδειάς τους.

Η αίτηση για εξαίρεση από την υποχρέωση πληρωμής εισφορών γίνεται με τη συμπλήρωση ειδικού εντύπου το οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το έντυπο πρέπει να υποβληθεί σε ένα από τα Επαρχιακά Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη

Ο εργοδότης που έχει εξαίρεση από την υποχρέωση πληρωμής εισφορών υποχρεούται να χορηγήσει σε οποιοδήποτε εργοδοτούμενο του, του οποίου έχει τερματίσει τις υπηρεσίες του, την άδεια που του οφείλει ή να του πληρώσει τα ανάλογα ημερομίσθια.

Πληρωμή από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών

Εργοδότης που δεν έχει εξαίρεση από την υποχρέωση πληρωμής εισφορών, υποχρεούται να πληρώνει εισφορές στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών. Οι εργοδο-

τούμενοί του κατά τη διάρκεια της ετήσιας άδειάς τους πληρώνονται τις απολαβές άδειάς τους από το Ταμείο αυτό.

Πληρωμή εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών

Το ύψος της εισφοράς που καταβάλλεται από τον εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι ανάλογο με τη διάρκεια της άδειας που παρέχει στους εργοδοτούμενους του.

Για άδεια 20 εργάσιμων ημερών σε περίπτωση πενήμερης εβδομάδας εργασίας ή για άδεια 24 εργάσιμων ημερών σε περίπτωση εξαήμερης εβδομάδας εργασίας, η εισφορά του εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι 8% πάνω στις αποδοχές του εργοδοτούμενου. Οι αποδοχές περιλαμβάνουν τον βασικό μισθό, το τιμαριθμικό επίδομα, τις προμήθειες, τον 13ο/14ο μισθό ή την 53η/56η εβδομάδα, τις υπερωρίες, το επίδομα βάρδιας, το δικαίωμα υπηρεσίας και τις «φίσιες» αργιών.

Για σκοπούς πληρωμής εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών λαμβάνεται υπόψη το ακαθάριστο ποσό αποδοχών, δηλαδή οι αποδοχές προτού αφαιρεθούν τυχόν φόροι, εισφορές ή άλλες κρατήσεις, μέχρι ενός ανώτατου ορίου που καθορίζεται κάθε χρόνο.

Σε περίπτωση που εργοδοτούμενοι δικαιούνται άδεια περισσότερη των τεσσάρων εβδομάδων, η εισφορά του εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών αυξάνεται ανάλογα όπως φαίνεται στους Πίνακες I και II που ακολουθούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ I

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΔΕΙΩΝ
ΓΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΜΕ ΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ημέρες Άδειας	Ποσοστό Εισφοράς %	Ημέρες Άδειας	Ποσοστό Εισφοράς %
20	8	31	12,5
21	8,5	32-33	13
22-23	9	34	13,5
24	9,5	35	14
25	10	36	14,5
26	10,5	37-38	15
27-28	11	39	15,5
29	11,5	40	16
30	12		

Το ποσοστό εισφοράς για άδεια διάρκειας πέραν των 40 ημερών αυξάνεται ανάλογα.

ΠΙΝΑΚΑΣ II

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΔΕΙΩΝ
ΓΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΜΕ ΕΞΑΗΜΕΡΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ημέρες Άδειας	Ποσοστό Εισφοράς %	Ημέρες Άδειας	Ποσοστό Εισφοράς %
24	8	37-38	12,5
25-26	8,5	39	13
27	9	40-41	13,5
28-29	9,5	42	14
30	10	43-44	14,5
31-32	10,5	45	15
33	11	46-47	15,5
34-35	11,5	48	16
36	12		

Το ποσοστό εισφοράς για άδεια διάρκειας πέραν των 48 ημερών αυξάνεται ανάλογα.

Πληρωμή στον εργοδοτούμενο από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών

Το ποσό που πληρώνεται σε κάθε εργοδοτούμενο από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι ίσο με τις εισφορές που πληρώθηκαν προς όφελός του από τον εργοδότη ή τους εργοδότες του κατά τον προηγούμενο χρόνο, ανεξάρτητα αν ο εργοδοτούμενος λαμβάνει ολόκληρη την άδειά του μέσα σε μια συνεχή περίοδο ή όχι. Για να πληρωθεί, όμως, τις απολαβές άδειάς του, θα πρέπει η άδειά του να είναι διάρκειας 9 τουλάχιστον συνεχών ημερών. Σε περίπτωση που ο εργοδοτούμενος εργάστηκε για λιγότερες από 48 εβδομάδες μέσα στον προηγούμενο χρόνο, η περίοδος άδειάς του θα πρέπει να είναι διάρκειας 4 τουλάχιστον συνεχών ημερών.

Εργοδοτούμενος ο οποίος εργάστηκε λιγότερες από 13 εβδομάδες τον προηγούμενο χρόνο δεν πληρώνεται οποιοσδήποτε απολαβές άδειας από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών.

Συσσώρευση άδειας

Με συμφωνία που γίνεται μεταξύ εργοδότη και εργοδοτούμενου, η ετήσια άδεια μπορεί να συσσωρευθεί για περίοδο 2 ετών. Στις περιπτώσεις αυτές οι εργοδοτούμενοι που πληρώνονται άδειά τους από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών πληρώνονται ταυτόχρονα τις απολαβές τους για τα 2 έτη.

Διαβήματα αιτητή

Για να πληρωθεί τις απολαβές άδειάς του από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών, ο εργοδοτούμενος πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο έντυπο θα πρέπει να δηλώσει τον αριθμό του τραπεζικού του λογαριασμού στον οποίο επιθυμεί να εμβάζονται τα ποσά των απολαβών άδειας κάθε χρόνο. Η αίτηση, αφού συμπληρωθεί κατάλληλα πρέπει να παραδοθεί στο πλησιέστερο Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Σημειώνεται ότι, το σχετικό έντυπο της αίτησης πρέπει να συμπληρώνεται και να υποβάλλεται από τον δικαιούχο μόνο την πρώτη φορά. Οι εργοδοτούμενοι που πληρώνονται τις απολαβές αδειών τους από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι υπεύθυνοι για ενημέρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε περίπτωση αλλαγής του τραπεζικού λογαριασμού που αρχικά είχαν δηλώσει, μέσω του σχετικού εντύπου.

Απασχόληση κατά τη διάρκεια της άδειας

Οι εργοδοτούμενοι που απασχολούνται κατά τη διάρκεια της άδειάς τους, είτε στον συνήθη εργοδότη τους είτε σε άλλον εργοδότη, διαπράττουν αδίκημα και δυνατόν να υποχρεωθούν να επιστρέψουν στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών ολόκληρο ή μέρος του ποσού των απολαβών άδειας που πληρώθηκαν από το Ταμείο.

Μεταβίβαση δικαιώματος άδειας

Σε περίπτωση που εργοδοτούμενος που δικαιούται σε πληρωμή απολαβών άδειας από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών αποβιώσει, το δικαίωμά του σε απολαβές άδειας μεταβιβάζεται στη χήρα ή τον χήρο ή σε άλλο κατάλληλο πρόσωπο, που εγκρίνεται από τον Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ανάλογα με την περίπτωση.

Έλεγχος

Οι επιθεωρητές των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχουν το δικαίωμα να ελέγξουν κάθε εργοδότη με σκοπό να εξακριβώσουν κατά πόσον τηρεί τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εξέταση από τον επιθεωρητή του βιβλίου αποδοχών και οποιουδήποτε άλλου εγγράφου που σχετίζεται με την απασχόληση, τις αποδοχές των μισθωτών και την πληρωμή εισφορών.

Παράλειψη οποιουδήποτε εργοδότη να πληρώσει εισφορές ή να τηρήσει οποιαδήποτε υποχρέωσή του που επιβάλλεται από τη νομοθεσία περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών, αποτελεί αδίκημα για το οποίο προβλέπεται χρηματική ποινή ή φυλάκιση μέχρι ένα χρόνο ή και οι δύο ποινές.

Μέτρα για ανάπαυση των εργοδοτούμενων

Το Κεντρικό Ταμείο Αδειών έχει εξουσία, με τη συγκατάθεση του Υπουργικού Συμβουλίου, να διαθέτει χρηματικά ποσά για την επιχορήγηση των αδειών των εργοδοτούμενων και την ίδρυση και συντήρηση καταλυμάτων για τις διακοπές τους.

Με βάση την πρόνοια αυτή, λειτουργεί από το 1972 Σχέδιο Επιχορήγησης Αδειών. Το Κεντρικό Ταμείο Αδειών επιχορηγεί εργοδοτούμενους για διαμονή σε ξενοδοχεία τόσο των ορεινών όσο και των παραθαλάσσιων περιοχών. Επίσης, από το 1980 επιχορηγεί και κατασκηνώσεις Συντεχνιών.

Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών

Οποιαδήποτε διαφορά εγείρεται από την εφαρμογή της νομοθεσίας περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών αποφασίζεται από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών.

Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών αποτελείται από έναν Πρόεδρο που είναι νομικός και διορίζεται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο και από δύο μέλη που εκπροσωπούν την εργοδοτική και εργατική πλευρά, αντίστοιχα. Τα μέλη για κάθε υπόθεση ορίζονται από τον Πρόεδρο, από πίνακα μελών που καταρτίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε συνεννόηση με την εργοδοτική και εργατική πλευρά.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ

Η περί Τερματισμού Απασχολήσεως νομοθεσία θεσπίστηκε στις 27 Μαΐου 1967 και τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου 1968. Βασικός σκοπός της είναι η προστασία των εργοδοτούμενων σε περίπτωση απόλυσης.

Ποιους καλύπτει η νομοθεσία

Η περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νομοθεσία καλύπτει όλους τους εργοδοτούμενους του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, περιλαμβανομένων των μαθητευομένων. Καλύπτει, επίσης, τους μετόχους ιδιωτικών εταιρειών οι οποίοι απασχολούνται στην εταιρεία τους. Κατ' εξαίρεση, οι εργοδοτούμενοι της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ν.Α.Α.Φ.Ι. στην Κύπρο δεν καλύπτονται από τις πρόνοιες της νομοθεσίας που αφορούν τις πληρωμές λόγω πλεονασμού, γιατί οι εργοδότες τους εφαρμόζουν δικά τους σχέδια για τέτοιες πληρωμές.

Υποχρέωση του εργοδότη

Εργοδότης που προτίθεται να τερματίσει την απασχόληση εργοδοτούμενου του, ύστερα από συνεχή υπηρεσία 26 τουλάχιστον εβδομάδων, πρέπει να δώσει στον εργοδοτούμενο ελάχιστη περίοδο προειδοποίησης, ανάλογα με τη διάρκεια της υπηρεσίας του, όπως φαίνεται πιο κάτω:

Περίοδος συνεχούς απασχόλησης	Ελάχιστη περίοδος προειδοποίησης
Από 26 μέχρι 51 εβδομάδες	1 εβδομάδα
Από 52 μέχρι 103 εβδομάδες	2 εβδομάδες
Από 104 μέχρι 155 εβδομάδες	4 εβδομάδες
Από 156 μέχρι 207 εβδομάδες	5 εβδομάδες
Από 208 μέχρι 259 εβδομάδες	6 εβδομάδες
Από 260 μέχρι 311 εβδομάδες	7 εβδομάδες
Από 312 εβδομάδες και άνω	8 εβδομάδες

Η προειδοποίηση για τερματισμό της απασχόλησης πρέπει να είναι γραπτή. Το δικαίωμα του εργοδοτούμενου σε μακρότερη περίοδο προειδοποίησης, αν έχει

τέτοιο δικαίωμα με βάση έθιμο, νόμο, συλλογική σύμβαση ή ειδική συμφωνία, κατοχυρώνεται από τη νομοθεσία.

Ο εργοδότης δεν είναι υπόχρεος να δώσει προειδοποίηση αν η απασχόληση του εργοδοτούμενου ήταν πάνω σε δοκιμαστική βάση για περίοδο που δεν υπερβαίνει τις 104 εβδομάδες. Όταν η δοκιμαστική περίοδος είναι μεγαλύτερη από τις 26 εβδομάδες τότε μόνο δεν απαιτείται προειδοποίηση, αν η περίοδος της δοκιμαστικής υπηρεσίας καθορίστηκε με γραπτή συμφωνία μεταξύ του εργοδότη και του εργοδοτούμενου κατά το χρόνο της πρόσληψής του.

Ο εργοδότης έχει το δικαίωμα, αντί να δώσει προειδοποίηση, να πληρώσει στον εργοδοτούμενο τα ημερομίσθιά του για την περίοδο προειδοποίησης την οποία δικαιούται.

Κατά τη διάρκεια της προειδοποίησης ο εργοδοτούμενος μπορεί, ύστερα από συμφωνία με τον εργοδότη του, να απουσιάζει από την εργασία του μέχρι 8 ώρες την εβδομάδα με ανώτατο όριο 40 ώρες, χωρίς να χάνει απολαβές, για σκοπούς αναζήτησης νέας εργασίας.

Εργοδοτούμενος στον οποίο δόθηκε προειδοποίηση δικαιούται, αν βρει νέα απασχόληση, να αποχωρήσει από την υπηρεσία του εργοδότη του χωρίς οποιαδήποτε προειδοποίηση. Σε τέτοια όμως περίπτωση ο εργοδοτούμενος δεν έχει δικαίωμα να πληρωθεί για το υπόλοιπο της περιόδου της προειδοποίησης.

Η παροχή προειδοποίησης σε εργοδοτούμενο που απουσιάζει από την εργασία του λόγω ανικανότητας για εργασία απαγορεύεται για περίοδο μέχρι 6 μήνες από την πρώτη ημέρα της απουσίας του. Πρόσθετα η περίοδος προειδοποίησης εργοδοτούμενου ο οποίος καθίσταται ανίκανος για εργασία συνεπεία επαγγελματικού ατυχήματος το οποίο επισυμβαίνει κατά τη διάρκεια της προειδοποίησης, αναστέλλεται.

Οι όροι «ανίκανος προς εργασία» και «επαγγελματικό ατύχημα» έχουν την ίδια έννοια όπως στη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Δεν υπάρχει υποχρέωση για προειδοποίηση, αν η διαγωγή του εργοδοτούμενου είναι τέτοια που δικαιολογεί την απόλυσή του, όπως:

- διάπραξη σοβαρού παραπτώματος στην εκτέλεση των καθηκόντων του,
- διάπραξη ποινικού αδικήματος στην εκτέλεση των καθηκόντων του, χωρίς τη ρητή ή σιωπηρή συγκατάθεση του εργοδότη του,
- απρεπής διαγωγή κατά τον χρόνο της εκτέλεσης των καθηκόντων του,
- σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη παράβαση ή παραγνώριση κανονισμών εργασίας ή άλλων κανονισμών σε σχέση με την απασχόληση.

Σε περιπτώσεις όπως τις πιο πάνω, ο εργοδότης πρέπει να ασκήσει το δικαίωμά του για απόλυση μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα, διαφορετικά η απόλυση θα θεωρηθεί ως αδικαιολόγητη.

Υποχρέωση του εργοδότη για προειδοποίηση μετάθεσης ή μεταφοράς εργοδοτούμενου

Εργοδότης, ο οποίος προτίθεται να προβεί σε οποιαδήποτε πράξεις ή ενέργειες που θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μετάθεση ή τη μεταφορά εργοδοτούμενου του σε άλλο εργοδότη, είτε μόνιμα είτε προσωρινά, οφείλει να προειδοποιήσει τον εργοδοτούμενο γραπτώς και όσο το δυνατόν πιο έγκαιρα αναφορικά με τις προθέσεις του, έστω και αν η μετάθεση ή η μεταφορά δεν θα συνεπάγεται αλλαγή των καθηκόντων ή του τόπου εργασίας του εργοδοτούμενου.

Υποχρέωση του εργοδοτούμενου για προειδοποίηση προς τον εργοδότη του

Εργοδοτούμενος, που προτίθεται να τερματίσει την απασχόλησή του, πρέπει να δώσει στον εργοδότη του ελάχιστη περίοδο προειδοποίησης ανάλογα με τη διάρκεια της υπηρεσίας του, όπως φαίνεται πιο κάτω:

Περίοδος συνεχούς απασχόλησης	Ελάχιστη περίοδος προειδοποίησης
Από 26 μέχρι 51 εβδομάδες	1 εβδομάδα
Από 52 μέχρι 259 εβδομάδες	2 εβδομάδες
Από 260 εβδομάδες και άνω	3 εβδομάδες

Το δικαίωμα του εργοδότη σε μακρότερη περίοδο προειδοποίησης, αν έχει τέτοιο δικαίωμα με βάση έθιμο, συλλογική σύμβαση ή ειδική συμφωνία, κατοχυρώνεται από τη νομοθεσία.

Αποζημίωση από τον εργοδότη για αδικαιολόγητη απόλυση

Εργοδοτούμενος ο οποίος απολύεται αδικαιολόγητα από εργοδότη με τον οποίο απασχολήθηκε συνεχώς για 26 τουλάχιστον εβδομάδες δικαιούται σε αποζημίωση. Σε αποζημίωση δικαιούται, επίσης, και εργοδοτούμενος, ο οποίος αναγκάστηκε να αποχωρήσει από την υπηρεσία του εργοδότη του λόγω της συμπεριφοράς του τελευταίου απέναντί του. Σε καμιά περίπτωση δεν καταβάλλεται αποζημίωση σε εργοδοτούμενο που συμπλήρωσε τη συντάξιμη ηλικία πριν από την απόλυσή του.

Το ποσό της αποζημίωσης αποφασίζεται από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών κατόπιν αίτησης του εργοδοτούμενου, δεν μπορεί όμως, να είναι μικρότε-

ρο από το ποσό της πληρωμής λόγω πλεονασμού την οποία θα δικαιούνται ο εργοδοτούμενος αν απολυόταν ως πλεονάζων ή μεγαλύτερο από τα ημερομίσθια 2 ετών. Κατά τον υπολογισμό του ποσού της αποζημίωσης το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τις αποδοχές του εργοδοτούμενου, την περίοδο απασχόλησης, την απώλεια προοπτικών σταδιοδρομίας, την ηλικία του εργοδοτούμενου και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες απολύθηκε.

Το ποσό της αποζημίωσης μέχρι τα ημερομίσθια ενός χρόνου πληρώνονται από τον εργοδότη και οποιοδήποτε επιπλέον ποσό από το Ταμείο για Πλεονάζων Προσωπικό.

Πότε εργοδοτούμενος δεν δικαιούται αποζημίωση από τον εργοδότη του

Εργοδοτούμενος δεν δικαιούται αποζημίωση από τον εργοδότη του, αν η απόλυσή του οφείλεται:

- α. σε πλεονασμό,
- β. σε ανωτέρα βία, πολεμική ενέργεια, πολιτική εξέγερση, θεομηνία ή καταστροφή των εγκαταστάσεων από πυρκαγιά που δεν ήταν αποτέλεσμα εσκεμμένης ενέργειας ή αμέλειας του εργοδότη,
- γ. στη λήξη σύμβασης τακτής περιόδου ή λόγω του ότι ο εργοδοτούμενος συμπλήρωσε την κανονική ηλικία αφυπηρέτησης βάσει εθίμου, νόμου, συλλογικής σύμβασης ή κανονισμών εργασίας,
- δ. σε υπαιτιότητα του εργοδοτούμενου. Η απόλυση θεωρείται ότι οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργοδοτούμενου, αν αυτός, παραλείπει να εκτελέσει την εργασία του κατά ικανοποιητικό τρόπο ή επιδεικνύει τέτοια διαγωγή, ώστε να δίδει δικαίωμα στον εργοδότη να τον απολύσει χωρίς να του δώσει προειδοποίηση.

Τονίζεται ότι απόλυση εργοδοτούμενου, για οποιονδήποτε από τους πιο κάτω λόγους, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη και ο εργοδότης είναι υπόχρεος να πληρώσει αποζημίωση:

- α. ιδιότητα μέλους συντεχνίας ή συμμετοχή σε συντεχνιακές δραστηριότητες εκτός των ωρών εργασίας ή με τη συγκατάθεση του εργοδότη κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας ή ιδιότητα μέλους επιτροπής ασφάλειας σύμφωνα με τους περί Ασφάλειας στους Τόπους Εργασίας Νόμους,
- β. επιζήτηση αξιώματος ως αντιπροσώπου εργατών ή παρούσα ή παρελθούσα ενέργεια υπό τέτοια ιδιότητα,
- γ. υποβολή παραπόνου ή συμμετοχή σε διαδικασία εναντίον εργοδότη για παραβίαση νόμων ή κανονισμών, ή προσφυγή σε αρμόδια διοικητική αρχή,

δ. φυλή, χρώμα, φύλο, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, πολιτικές απόψεις, εθνική προέλευση ή κοινωνική καταγωγή,

ε. εγκυμοσύνη ή μητρότητα,

στ. λήψη γονικής άδειας ή άδειας για λόγους ανωτέρας βίας.

Εξουσία Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών να διατάσσει επαναπρόσληψη εργοδοτούμενου

Σε περίπτωση κατά την οποία ο τερματισμός της απασχόλησης εργοδοτούμενου, ο οποίος εργαζόταν σε εργοδότη που απασχολούσε πέραν των 19 εργοδοτούμενων, κριθεί ως παράνομος και κακόπιστος, το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών μπορεί, αν οι περιστάσεις το δικαιολογούν και ο εργοδοτούμενος το ζητήσει, να διατάξει την επαναπρόσληψη του εργοδοτούμενου και, ταυτόχρονα, την καταβολή αποζημίωσης για τη ζημία την οποία πραγματικά έχει υποστεί ο εργοδοτούμενος. Το ποσό της αποζημίωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ημερομίσθια δώδεκα μηνών.

Δικαίωμα εργοδοτούμενου σε πληρωμή λόγω πλεονασμού

Όταν εργοδοτούμενος ο οποίος απασχολήθηκε συνεχώς για 104 εβδομάδες στον ίδιο εργοδότη απολυθεί λόγω πλεονασμού πριν από τη συμπλήρωση της συντάξιμης ηλικίας, δικαιούται πληρωμή λόγω πλεονασμού από το Ταμείο για Πλεονάζων Προσωπικό. Στην περίπτωση λιμενεργάτη, η απασχόληση σε περισσότερους από έναν εργοδότες θεωρείται ως απασχόληση στον ίδιο εργοδότη.

Σημειώνεται ότι η απασχόληση εποχικού εργοδοτούμενου, ο οποίος απασχολείται κάθε χρόνο στον ίδιο εργοδότη και ο ετήσιος μέσος όρος απασχόλησης για όλη την περίοδο απασχόλησής του στον ίδιο εργοδότη είναι τουλάχιστο δεκαπέντε εβδομάδες, θεωρείται συνεχής.

Πότε εργοδοτούμενος θεωρείται πλεονάζων;

Εργοδοτούμενος θεωρείται πλεονάζων όταν απολυθεί:

- α. επειδή ο εργοδότης έπαυσε ή προτίθεται να παύσει να διεξάγει την επιχείρηση στην οποία ο εργοδοτούμενος απασχολείται,
- β. επειδή ο εργοδότης έπαυσε ή προτίθεται να παύσει να διεξάγει επιχείρηση στον τόπο όπου ο εργοδοτούμενος απασχολείται,
- γ. εξαιτίας οποιουδήποτε από τους πιο κάτω λόγους που έχουν σχέση με τη λειτουργία της επιχείρησης:
 - εκσυγχρονισμού, μηχανοποίησης ή οποιασδήποτε άλλης αλλαγής στις μεθόδους παραγωγής ή οργάνωσης, η οποία μειώνει τον αριθμό των εργοδοτούμενων που χρειάζονται,

- εκσυγχρονισμού, μηχανοποίησης ή οποιασδήποτε άλλης αλλαγής στις μεθόδους παραγωγής ή οργάνωσης, η οποία μειώνει τον αριθμό των εργοδοτούμενων που χρειάζονται,
- αλλαγής στα προϊόντα ή στις μεθόδους παραγωγής ή στις απαιτούμενες ειδικότητες των εργοδοτούμενων,
- κατάργησης τμημάτων,
- δυσκολιών στην τοποθέτηση προϊόντων στην αγορά ή πιστωτικών δυσκολιών,
- έλλειψης παραγγελιών ή πρώτων υλών,
- έλλειψης μέσων παραγωγής,
- περιορισμού του όγκου της εργασίας ή της επιχείρησης.

Απόλυση που δεν παρέχει δικαίωμα σε πληρωμή λόγω πλεονασμού

Εργοδοτούμενος δεν δικαιούται πληρωμή λόγω πλεονασμού έστω κι αν η απόλυση οφείλεται σε πλεονασμό:

- α. εάν πριν από τον τερματισμό της απασχόλησης ο εργοδότης προσφέρει άλλη κατάλληλη απασχόληση και ο εργοδοτούμενος αδικαιολόγητα αρνείται την προσφορά,
- β. εάν η απόλυση έγινε επειδή μεταβιβάστηκε η επιχείρηση του εργοδότη σε άλλο εργοδότη που ανανέωσε τη σύμβαση εργασίας,
- γ. εάν ο εργοδότης του είναι εταιρεία εγγεγραμμένη με βάση τον περί Εταιρειών Νόμο και τον μεταθέτει σε κατάλληλη απασχόληση σε άλλη εταιρεία που είναι συνδεδεμένη με την εταιρεία στην οποία απασχολείται. Δυο εταιρείες θεωρούνται συνδεδεμένες, αν η μια είναι θυγατρική της άλλης, ή αν και οι δυο εταιρείες είναι θυγατρικές τρίτης εταιρείας. Ο όρος θυγατρική εταιρεία έχει την έννοια που του αποδίδεται από το άρθρο 148 των Νόμων περί Εταιρειών (Κεφ.113 και Τροποποιητικοί Νόμοι), και
- δ. εάν πριν από τον τερματισμό της απασχόλησης, άλλος εργοδότης, ο οποίος είναι εταιρεία στην οποία ο προηγούμενος εργοδότης είναι κύριος μέτοχος ή ασκεί ουσιαστικό έλεγχο, προσφέρει στον εργοδοτούμενο κατάλληλη απασχόληση.

Ύψος της πληρωμής λόγω πλεονασμού

Το ποσό της πληρωμής λόγω πλεονασμού είναι ανάλογο με την περίοδο συνεχούς απασχόλησης και με το τελευταίο ημερομίσθιο του αιτητή, όπως φαίνεται στον σχετικό Πίνακα.

Διάρκεια συνεχούς απασχόλησης	Πληρωμή λόγω πλεονασμού
Μέχρι 4 χρόνια	2 εβδομάδων ημερομίσθια για κάθε περίοδο συνεχούς απασχόλησης 52 εβδομάδων
Πάνω από 4 και μέχρι 10 χρόνια	2 1/2 εβδομάδων ημερομίσθια για κάθε περίοδο συνεχούς απασχόλησης 52 εβδομάδων
Πάνω από 10 και μέχρι 15 χρόνια	3 εβδομάδων ημερομίσθια για κάθε περίοδο συνεχούς απασχόλησης 52 εβδομάδων
Πάνω από 15 και μέχρι 20 χρόνια	3 1/2 εβδομάδων ημερομίσθια για κάθε περίοδο συνεχούς απασχόλησης 52 εβδομάδων
Πάνω από 20 και μέχρι 25 χρόνια	4 εβδομάδων ημερομίσθια για κάθε περίοδο συνεχούς απασχόλησης 52 εβδομάδων

Στην περίπτωση αιτητή μετόχου ιδιωτικής εταιρείας ο οποίος απασχολείται στην εταιρεία του όχι όμως με βάση σύμβαση εργασίας ή κάτω από περιστάσεις από τις οποίες μπορεί να συναφθεί η ύπαρξη σχέσης εργοδότη και εργοδοτούμενου, η πληρωμή την οποία δικαιούται είναι ίση με ποσοστό 1% του εβδομαδιαίου ημερομισθίου του, πολλαπλασιαζόμενου επί 52 και επί τα έτη υπηρεσίας.

Σημειώνεται ότι, αν η ολική περίοδος συνεχούς απασχόλησης δεν αποτελεί ακέραιο αριθμό ετών, οποιοδήποτε υπόλοιπο περιόδου απασχόλησης 26 ή περισσότερων εβδομάδων θεωρείται ως πλήρες έτος απασχόλησης.

Όταν ο πλεονάζων εργοδοτούμενος έχει συμπληρώσει την ηλικία των 64 χρόνων, η πληρωμή λόγω πλεονασμού μειώνεται κατά 1/12 για κάθε συμπληρωμένο μήνα κατά τον οποίο η ηλικία του υπερβαίνει τα 64 χρόνια.

Δικαίωμα σε πληρωμή από τον εργοδότη και από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό

Σε περίπτωση που εργοδοτούμενος δικαιούται ταυτόχρονα πληρωμή από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό και πληρωμή από τον εργοδότη του με βάση έθιμο, νόμο, συλλογική σύμβαση ή ειδική συμφωνία, τότε ο εργοδοτούμενος παίρνει ολόκληρο το ποσό της πληρωμής από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό και από τον εργοδότη του την τυχόν διαφορά μεταξύ των δύο πληρωμών, αν το ολικό ποσό της πληρωμής από τον εργοδότη υπερβαίνει το ποσό της πληρωμής από το Ταμείο.

Διευκρινίζεται ότι πληρωμή από το Ταμείο Προνοίας δεν θεωρείται πληρωμή από τον εργοδότη.

Υπολογισμός της περιόδου απασχόλησης

Η περίοδος απασχόλησης υπολογίζεται σε εβδομάδες.

Λαμβάνεται υπόψη:

- α. εβδομάδα κατά την οποία ο εργοδοτούμενος εργάστηκε 18 ή περισσότερες ώρες,
- β. εβδομάδα κατά την οποία ο εργοδοτούμενος:
 - ήταν ανίκανος για εργασία λόγω ασθένειας, σωματικής βλάβης, τοκετού ή νόσου,
 - απουσίαζε από την εργασία του λόγω προσωρινής διακοπής εργασιών,
 - απουσίαζε από την εργασία του, κάτω από τέτοιες συνθήκες, ώστε με βάση διευθέτηση, έθιμο, ή νόμο, η σχέση εργοδότη και εργοδοτούμενου να θεωρηθεί από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών ότι ήταν συνεχής,
 - απουσίαζε από την εργασία του λόγω γονικής άδειας.

Σημειώνεται ότι στην περίπτωση των εποχικών εργατών, για σκοπούς υπολογισμού τής περιόδου απασχόλησης λαμβάνονται υπόψη μόνο οι εβδομάδες πραγματικής εργασίας.

Ο γενικός κανόνας είναι ότι λαμβάνεται υπόψη μόνο η περίοδος απασχόλησης με τον εργοδότη που τερματίζει την απασχόληση του εργοδοτούμενου. Εξαιρέση αποτελούν η περίπτωση μεταβίβασης της επιχείρησης από έναν εργοδότη σε άλλο, ή μετάθεσης εργοδοτούμενου από μια εταιρεία σε άλλη, που είναι συνδεδεμένη με την εταιρεία στην οποία απασχολείται, ή μεταφοράς εργοδοτούμενου από μια εταιρεία σε άλλη η οποία ουσιαστικά ελέγχεται από τα ίδια πρόσωπα, οπότε λαμβάνεται υπόψη η υπηρεσία του εργοδοτούμενου και με τους δύο εργοδότες.

Εξαιρέση αποτελούν και οι περιπτώσεις που καλύπτονται από τις ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας που θεσπίστηκε για πληρέστερη προστασία των εργοδοτούμενων, που έχασαν την εργασία τους, λόγω των συνθηκών που δημιουργήθηκαν μετά την τουρκική εισβολή. Με βάση τις ειδικές αυτές πρόνοιες και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις υπολογίζεται ως περίοδος απασχόλησης για σκοπούς πληρωμής λόγω πλεονασμού το χρονικό διάστημα από τις 15 Ιουλίου 1974 μέχρι και τις 3 Οκτωβρίου 1976 καθώς και υπηρεσία του εργοδοτούμενου με τον εργοδότη ο οποίος τον απασχολούσε κατά τις 14 Ιουλίου 1974.

Σημειώνεται ότι σε καμιά περίπτωση δεν λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς πληρωμής λόγω πλεονασμού, περίοδος απασχόλησης πριν από την 1.1.1964.

Το Συνεχές της απασχόλησης

Η περίοδος που υπολογίζεται για τους σκοπούς της πληρωμής πρέπει να είναι, όχι μόνο με τον ίδιο εργοδότη, αλλά και συνεχής. Η συνέχεια της απασχόλησης δεν θεωρείται ότι διακόπηκε σε περίπτωση:

- απουσίας από την εργασία λόγω υπηρεσίας στην Εθνική Φρουρά,
- απουσίας από την εργασία λόγω εργατικής διαφοράς,
- απουσίας από την εργασία λόγω προσωρινής διακοπής εργασιών,
- απουσίας από την εργασία λόγω ασθένειας, σωματικής βλάβης, τοκετού ή νόσου,
- αλλαγής εργοδότη όταν υπάρχει μεταβίβαση επιχείρησης ή τμήματος επιχείρησης, από έναν εργοδότη σε άλλο εργοδότη,
- απουσίας από την εργασία με άδεια με απολαβές ή χωρίς απολαβές,
- απουσίας από την εργασία λόγω ανωτέρας βίας, πολεμικής ενέργειας, πολιτικής εξέγερσης ή θεομηνίας,
- απουσίας από την εργασία κάτω από τέτοιες συνθήκες ώστε σύμφωνα με διευθέτηση, έθιμο ή νόμο, η σχέση εργοδότη και εργοδοτούμενου να θεωρηθεί από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών ότι ήταν συνεχής,
- απουσίας από την εργασία λόγω γονικής άδειας.

Ημερομίσθια που λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς της πληρωμής

Για σκοπούς της πληρωμής σε περίπτωση που ο εργοδοτούμενος αμείβεται με καθορισμένο ποσό ημερομίσθιου, λαμβάνεται υπόψη το τελευταίο ημερομίσθιο πριν από την απόλυση. Σε περίπτωση που ο εργοδοτούμενος δεν αμείβεται με βάση καθορισμένο ημερομίσθιο αλλά με άλλον τρόπο, όπως π.χ. με προμήθειες ή ανάλογα με την παραγωγή του, τότε το ημερομίσθιο το οποίο λαμβάνεται υπόψη είναι ο μέσος όρος των απολαβών του εργοδοτούμενου κατά τις τελευταίες δώδεκα εβδομάδες πριν από την απόλυσή του.

Διευκρινίζεται ότι για σκοπούς πληρωμής λόγω πλεονασμού δεν λαμβάνεται υπόψη οποιοδήποτε ποσό ημερομίσθιου πέραν του τετραπλάσιου του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, όπως αυτό καθορίζεται εκάστοτε στη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό

Όλες οι πληρωμές λόγω πλεονασμού πληρώνονται από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό.

Το Ταμείο αυτό χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εισφορές των εργοδοτών.

Το ποσό της εισφοράς είναι 1,2% πάνω στις αποδοχές του κάθε εργοδοτούμενου μέχρι ενός ανωτάτου ορίου, που καθορίζεται κάθε χρόνο. Οι αποδοχές περιλαμβάνουν τον βασικό μισθό, το τιμαριθμικό επίδομα, τις προμήθειες, τον 13ο, 14ο μισθό ή την 53η-56η κτλ. εβδομάδα, τις υπερωρίες, το επίδομα βάρδιας, το δικαίωμα υπηρεσίας και τις εισφορές του εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών και στα συντεχνιακά ταμεία αργιών.

Για σκοπούς πληρωμής εισφορών λαμβάνεται υπόψη το ακαθάριστο ποσό αποδοχών, δηλαδή προτού αφαιρεθούν τυχόν φόροι, εισφορές ή άλλες κρατήσεις.

Οι εισφορές των εργοδοτών στο Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό πληρώνονται μαζί με τις εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων.

Διαβήματα εργοδοτούμενου για αποζημίωση

Για να πληρωθεί αποζημίωση για αδικαιολόγητη απόλυση, ο εργοδοτούμενος πρέπει να υποβάλει αίτηση σε ειδικό έντυπο στο Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών, το αργότερο μέσα σε 12 μήνες από την ημερομηνία της απόλυσής του ή μέσα σε 9 μήνες από την απάντηση του Ταμείου για Πλεονάζον Προσωπικό.

Διαβήματα για πληρωμή λόγω πλεονασμού

Για να λάβει πληρωμή από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό ο εργοδοτούμενος πρέπει να υποβάλει αίτηση σε ειδικό έντυπο (ΥΚΑ 600), το οποίο μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω διαδικτύου.

Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί σε ένα από τα Επαρχιακά Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα της απόλυσης. Σε εξαιρετικές, όμως, περιπτώσεις, αν ο αιτητής αποδείξει ότι έχει εύλογη αιτία για την καθυστέρηση στην υποβολή της αίτησης, η αίτηση μπορεί να γίνει αποδεκτή εφόσον υποβληθεί μέσα σε 12 μήνες από την ημέρα απόλυσής του.

Τρόπος καταβολής πληρωμής λόγω πλεονασμού

Η πληρωμή λόγω πλεονασμού γίνεται μέσω εμβάσματος σε τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου.

Υποχρέωση εργοδότη για έγκαιρη γνωστοποίηση πλεονασμού

Εργοδότης ο οποίος προτίθεται να απολύσει εργοδοτούμενους του λόγω πλεονασμού, υποχρεούται να δώσει ειδοποίηση συμπληρώνοντας το ειδικό έντυπο (ΥΚΑ 608) έναν τουλάχιστον μήνα προηγουμένως, στον Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στο οποίο να αναφέρει τον αριθμό των

εργοδοτούμενων οι οποίοι θα απολυθούν, τον Κλάδο ή τους Κλάδους της επιχείρησής του που επηρεάζονται από τον πλεονασμό, τα ονόματα, τα επαγγέλματα και τις οικογενειακές υποχρεώσεις των επηρεαζόμενων εργοδοτούμενων του και τους λόγους του πλεονασμού.

Υποχρέωση εργοδότη για επαναπρόσληψη απολυθέντων λόγω πλεονασμού

Εργοδότης ο οποίος απέλυσε εργοδοτούμενο του λόγω πλεονασμού και μέσα σε 8 μήνες επαναπροσλαμβάνει προσωπικό, δίνει προτεραιότητα κατά την πρόσληψη σε εργοδοτούμενους τους οποίους απέλυσε ως πλεονάζοντες, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ανάγκες της επιχείρησής του.

Αδικήματα σε σχέση με απαιτήσεις για πληρωμή λόγω πλεονασμού

Οποιοδήποτε πρόσωπο υποβάλει ψευδή απαίτηση για πληρωμή από το Ταμείο, ή παρουσιάζει ψευδή βεβαίωση, ή δίνει ψευδείς πληροφορίες σε σχέση με απαίτηση, είναι ένοχο αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε χρηματική ποινή ή σε φυλάκιση μέχρι 6 μήνες ή και στις δυο ποινές.

Στις ίδιες ποινές υπόκειται και οποιοδήποτε πρόσωπο υποβοηθά άλλο πρόσωπο να διαπράξει οποιοδήποτε από τα πιο πάνω αδικήματα.

Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών

Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών έχει αρμοδιότητα να αποφασίζει πάνω σε διαφορές που εγείρονται από την εφαρμογή της νομοθεσίας. Το Δικαστήριο αποτελείται από τον Πρόεδρο, ο οποίος είναι νομικός και διορίζεται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο και δυο μέλη τα οποία εκπροσωπούν την εργοδοτική και εργατική πλευρά, αντίστοιχα.

Τα μέλη ορίζονται για κάθε υπόθεση από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου από πίνακα που καταρτίζεται από τον Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε συνεννόηση με τις εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

Ο Νόμος για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε Περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη τέθηκε σε εφαρμογή στις 9 Μαρτίου 2001.

Βασικός σκοπός του Νόμου είναι η προστασία των δικαιωμάτων των εργοδοτούμενων και, ιδιαίτερα, η διασφάλιση της πληρωμής των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους (ημερομίσθια, 13ος, 14ος μισθός, 53η-56η εβδομάδα, άδειες) σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη τους.

Ποιος είναι αφερέγγυος εργοδότης;

Αφερέγγυος εργοδότης είναι ο εργοδότης για τον οποίο έχει υποβληθεί αίτηση στο αρμόδιο Δικαστήριο για την έκδοση διατάγματος παραλαβής της περιουσίας του, αν είναι φυσικό πρόσωπο, ή για την έκδοση διατάγματος εκκαθάρισης, αν είναι νομικό πρόσωπο και είτε έχει εκδοθεί από το Δικαστήριο τέτοιο διάταγμα ή το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο εργοδότης έπαυσε να διεξάγει οποιαδήποτε εργασία και δεν υπάρχει ικανοποιητική περιουσία η οποία να δικαιολογεί την έκδοση σχετικού διατάγματος.

Πώς ενημερώνεται ο εργοδοτούμενος για την αφερεγγυότητα του εργοδότη του;

Ο προσωρινός εκκαθαριστής ή παραλήπτης της περιουσίας του αφερέγγυου εργοδότη ειδοποιεί γραπτώς τους επηρεαζόμενους εργοδοτούμενους σχετικά με την κατάσταση στην οποία περιήλθε ο εργοδότης τους, το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από τη γνωστοποίηση σε αυτόν του διορισμού του.

Ταμείο για προστασία των εργοδοτούμενων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη

Με τον σχετικό Νόμο καθιερύεται ειδικό Ταμείο το οποίο σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη καταβάλλει στους εργοδοτούμενους τα οφειλόμενα ποσά. Το Ταμείο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εισφορές των εργοδοτών με τη μεταφορά ποσοστού 16,6% των εισφορών που καταβάλλονται στο

Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό. Με την έναρξη της ισχύος της νομοθεσίας το Ταμείο χρηματοδοτήθηκε με τη μεταφορά από το Ταμείο για πλεονάζον προσωπικό ποσού €1.708.601,44.

Ποιους καλύπτει ο Νόμος;

Ο Νόμος για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε Περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη καλύπτει όλους τους εργοδοτούμενους, περιλαμβανομένων των μαθητευομένων, με εξαίρεση τα πρόσωπα που απασχολούνται από την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ποιοι δικαιούνται πληρωμή από το Ταμείο;

Πληρωμή από το Ταμείο δικαιούται εργοδοτούμενος του οποίου η απασχόληση τερματίστηκε επειδή ο εργοδότης του κατέστη αφερέγγυος.

Ποιοι δεν δικαιούνται πληρωμή από το Ταμείο;

Εργοδοτούμενος δεν δικαιούται πληρωμή από το Ταμείο αν:

- είναι μέτοχος και μέλος Διοικητικού Συμβουλίου σε εταιρεία η οποία τέθηκε υπό εκούσια εκκαθάριση,
- απασχολείται από τα Ιδρύματα των Ναυτικών, Στρατιωτικών και Αεροπορικών Δυνάμεων (N.A.A.F.I.) της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου,
- δεν έχει τη συνθήκη διαμονής του στην Κύπρο και ο εργοδότης του δεν έχει τη συνθήκη διαμονής του στην Κύπρο, ούτε διεξάγει τις εργασίες του σ' αυτήν
- είναι εταιρεία που ανήκει αποκλειστικά σε μη μόνιμους κατοίκους Κύπρου, της οποίας η διοίκηση και ο έλεγχος διεξάγεται στην Κύπρο αλλά οι υπόλοιπες δραστηριότητές της διεξάγονται εκτός Κύπρου,
- δεν έχει τη μόνιμη διαμονή του στην Κύπρο και είναι πλοίαρχος ή μέλος του πληρώματος κυπριακού πλοίου ή κυβερνήτης ή μέλος πληρώματος αεροσκάφους του οποίου ο ιδιοκτήτης ή ο διαχειριστής έχει ως κύριο τόπο διεξαγωγής των εργασιών του την Κύπρο,
- έχει ιδιαίτερους δεσμούς και κοινά συμφέροντα με τον εργοδότη του που καταλήγουν σε συμπαιγνία μεταξύ τους, και
- κατέχει μόνος ή από κοινού με πρώτου βαθμού συγγενείς του ένα ουσιώδες μέρος της επιχείρησης ή των εγκαταστάσεων του εργοδότη, και ασκεί σημαντική επιρροή στις δραστηριότητές του.

Πληρωμή από το Ταμείο

Εργοδοτούμενος δικαιούται από το Ταμείο:

- τα οφειλόμενα ημερομίσθια από τον εργοδότη του για τις τελευταίες 13

εβδομάδες της απασχόλησής του, τα οποία περιλαμβάνονται στην περίοδο των τελευταίων 78 εβδομάδων πριν από την ημερομηνία της αφερεγγυότητας του εργοδότη του,

- την αναλογία των οφειλόμενων αδειών για τις πιο πάνω 13 εβδομάδες σε περίπτωση που ο εργοδότης κατέχει πιστοποιητικό εξαίρεσης από την πληρωμή εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών, και
- την αναλογία του 13ου και 14ου μισθού, της 53ης έως 56ης εβδομάδας για την ίδια περίοδο.

Διευκρινίζεται ότι κατά τον υπολογισμό της εβδομαδιαίας αμοιβής δεν λαμβάνεται υπόψη οποιοδήποτε ποσό ημερομισθίου που υπερβαίνει το τετραπλάσιο του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, όπως αυτό καθορίζεται εκάστοτε στη Νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Διαβήματα εργοδοτούμενου για πληρωμή

Για να πληρωθεί από το Ταμείο ο εργοδοτούμενος πρέπει να υποβάλει αίτηση σε ένα από τα Επαρχιακά Γραφεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη το αργότερο εντός 3 μηνών από την ημερομηνία επέλευσης της αφερεγγυότητας του εργοδότη. Σε εξαιρετικές, όμως, περιπτώσεις, αν ο αιτητής αποδείξει ότι έχει εύλογη αιτία για την καθυστέρηση στην υποβολή της αίτησης, η αίτηση μπορεί να γίνει αποδεκτή εφόσον υποβληθεί μέσα σε 12 μήνες από την ημερομηνία επέλευσης της αφερεγγυότητας του εργοδότη. Το έντυπο της αίτησης μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από:

- αντίγραφο της επιστολής του προσωρινού εκκαθαριστή ή παραλήπτη της περιουσίας του αφερέγγυου εργοδότη, και
- βεβαίωση από τον Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη, κατά πόσο ο αιτητής είναι μέτοχος και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας.

Τρόπος καταβολής της πληρωμής

Η πληρωμή γίνεται μέσω εμβάσματος σε τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου.

Αδικήματα σε σχέση με απαιτήσεις για πληρωμή από το Ταμείο

Οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο σε γνώση του ή από αμέλεια:

- υποβάλει ψευδή αίτηση για πληρωμή από το Ταμείο, ή
- παρουσιάσει ψευδή βεβαίωση, ή

- δώσει ψευδείς πληροφορίες σε σχέση με απαίτηση, ή
- παρουσιάσει έγγραφο το οποίο γνωρίζει ότι έχει παραποιηθεί, ή
- υποβοηθήσει άλλο πρόσωπο να διαπράξει τα πιο πάνω αδικήματα, είναι ένοχο αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης υπόκειται σε χρηματική ποινή ή σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους 6 μήνες ή και τις δύο ποινές.

Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών

Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών έχει αρμοδιότητα να αποφασίζει πάνω σε διαφορές που εγείρονται από την εφαρμογή του Νόμου. Το Δικαστήριο αποτελείται από τον Πρόεδρο, ο οποίος είναι νομικός και διορίζεται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, και από δύο μέλη που εκπροσωπούν την εργοδοτική και εργατική πλευρά αντίστοιχα. Τα μέλη ορίζονται για κάθε υπόθεση από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου από πίνακα, ο οποίος καταρτίζεται από τον Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε συνεννόηση με τις εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ, ΕΓΓΡΑΦΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΑΜΕΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

Εισαγωγή

Ο περί της Ίδρυσης, των Δραστηριοτήτων και της Εποπτείας των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών Νόμος τέθηκε σε εφαρμογή στις 28 Δεκεμβρίου 2012 (εφεξής ο Νόμος). Με τον Νόμο καταργήθηκαν οι α) οι Περί Ταμείων Προνοίας Νόμοι του 1981 μέχρι 2005, και β) οι περί της Ίδρυσης, των Δραστηριοτήτων και της Εποπτείας των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών Νόμοι του 2006 και 2007. Ο Νόμος είναι εναρμονιστικός της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2003/41/ΕΚ όπως και των τροποποιήσεων αυτής.

Στις 15 Απριλίου 2014 τέθηκαν σε ισχύ οι περί των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών Κανονισμοί (Κ.Δ.Π: 204/14) δυνάμει του άρθρου 50 του Νόμου.

Έφορος Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών

Σύμφωνα με τον Νόμο την ευθύνη εποπτείας των Ταμείων, με σκοπό τη διασφάλιση της λειτουργίας τους κατά τα προβλεπόμενα στον Νόμο και τους Κανονισμούς, την προστασία των δικαιωμάτων των μελών των Ταμείων σε σχέση με επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές και την προαγωγή και διασφάλιση της καλής διαχείρισης των Ταμείων έχει ο Έφορος των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών (εφεξής ο Έφορος). Ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει οριστεί ως Έφορος από τον Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ποια Ταμεία καλύπτει η νομοθεσία;

Ταμείο Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών σημαίνει Ταμείο το οποίο λειτουργεί, ανεξαρτήτως της νομικής του μορφής, σε κεφαλαιοποιητική βάση και ιδρύεται στη Δημοκρατία ξεχωριστά από οποιαδήποτε χρηματοδοτούσα επιχείρηση ή επαγγελματική ένωση, με σκοπό να χορηγεί συνταξιοδοτικές παροχές στο πλαίσιο μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, είτε με βάση νομοθεσία είτε με βάση συμφωνία ή σύμβαση που συνάπτεται, α) μεμονωμένα ή συλλογικά μεταξύ εργοδότη/των και εργαζομένων ή μεταξύ των αντιστοίχων εκπροσώπων τους, ή β) με ελεύθερους επαγγελματίες, κατά την ισχύουσα στη Δημοκρατία νομοθεσία.

Ο Νόμος αναφέρεται σε δύο μορφές Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών, στα Ταμεία Προνοίας και στα Ταμεία Συντάξεων. Η κύρια διαφορά μεταξύ Ταμείου Προνοίας και του Ταμείου Συντάξεων είναι στη μορφή των συνταξιοδοτικών παροχών που καταβάλλονται στα μέλη, όπου στο Ταμείο Προνοίας έχει τη μορφή εφάπαξ πληρωμής ενώ στο Ταμείο Συντάξεων παρέχονται καθορισμένου ύψους συνταξιοδοτικές παροχές οι οποίες καταβάλλονται υπό μορφή περιοδικών πληρωμών ή εν μέρει υπό μορφή περιοδικών πληρωμών και εν μέρει υπό μορφή εφάπαξ πληρωμών.

Χρηματοδότηση των Ταμείων

Τα Ταμεία χρηματοδοτούνται από τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση (εργοδότη) ή/και τα μέλη.

Διάκριση μεταξύ χρηματοδοτούσας επιχείρησης και Ταμείου

Το Ταμείο αποτελεί διαφορετική νομική οντότητα με ξεχωριστή νομική προσωπικότητα έτσι ώστε, σε περίπτωση πτώχευσης της χρηματοδοτούσας επιχείρησης, τα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου να διαφυλάσσονται προς το συμφέρον των μελών και των δικαιούχων του.

Εγγραφή Ταμείου-Νομική Προσωπικότητα

Η αίτηση εγγραφής Ταμείου υποβάλλεται στον Έφορο εντός 60 ημερών από την ίδρυση του Ταμείου είτε από τη Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου είτε από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους των ιδρυτών του Ταμείου και συνοδεύεται από τους κανόνες λειτουργίας του Ταμείου υπογεγραμμένους από τους αιτητές και από δήλωση, στην οποία αναφέρονται τα ονόματα, ο αριθμός ταυτότητας και οι διευθύνσεις των αιτητών. Επίσης, σε περίπτωση που την αίτηση υποβάλει η Διαχειριστική Επιτροπή θα πρέπει να υποβληθούν και οι Δηλώσεις Εντιμότητας των μελών της. Το Ταμείο αποκτά νομική προσωπικότητα με την εγγραφή του στο Μητρώο Ταμείων το οποίο υπέβαλε αίτηση εγγραφής εκτός της καθοριζόμενης από το Νόμο προθεσμίας ή η αίτησή του έχει απορριφθεί, δεν δέχεται νέα μέλη και δεν εισπράττει εισφορές.

Κανόνες Λειτουργίας Ταμείου

Ένα Ταμείο διέπεται από τους κανόνες λειτουργίας του, οι οποίοι καθορίζουν τουλάχιστον τα εξής θέματα:

- την επωνυμία και την έδρα του Ταμείου,
- τους όρους της εισδοχής των μελών και τις συνθήκες υπό τις οποίες παύουν να είναι μέλη,
- τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών,

- δ. τη σύνθεση της Διαχειριστικής Επιτροπής του Ταμείου και τους όρους της εκλογής ή του διορισμού ή της παύσης των μελών της, τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της, καθώς και τους όρους λειτουργίας της,
- ε. τους όρους υπό τους οποίους δύναται να συγκαλείται, να συνεδριάζει και να αποφασίζει η συνέλευση των μελών,
- στ. τους όρους, υπό τους οποίους δύναται να τροποποιηθούν οι κανόνες λειτουργίας του Ταμείου,
- ζ. το ποσό ή το ποσοστό εισφορών των μελών ή/και της χρηματοδοτούσας επιχείρησης,
- η. την τήρηση και τον έλεγχο των λογαριασμών του Ταμείου, και
- θ. τις συνθήκες και τους όρους διάλυσης του Ταμείου.

Μέλη Ταμείου

Μέλος του Ταμείου σημαίνει πρόσωπο του οποίου η επαγγελματική δραστηριότητα στοιχειοθετεί ή πρόκειται να στοιχειοθετήσει δικαίωμα για συνταξιοδοτικές παροχές, σύμφωνα με τους κανόνες λειτουργίας του συνταξιοδοτικού σχεδίου.

Οι όροι εισδοχής των μελών όπως επίσης και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες παύουν να είναι μέλη του, καθορίζονται από τους κανόνες λειτουργίας του κάθε Ταμείου. Απαγορεύεται μέλος του Ταμείου να έχει πέραν της μίας ψήφου.

Απαγόρευση διάκρισης λόγω φύλου

Απαγορεύεται κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου στα Ταμεία και κάθε διάταξη των κανόνων λειτουργίας Ταμείου που περιέχει τέτοια διάκριση είναι άκυρη.

Διοίκηση Ταμείου

Κάθε Ταμείο διοικείται από Διαχειριστική Επιτροπή (εφεξής Δ.Ε.) η οποία απαρτίζεται από τρία τουλάχιστον πρόσωπα, μεταξύ των οποίων είναι και ένας τουλάχιστον εκπρόσωπος των μελών του Ταμείου. Η Δ.Ε. χειρίζεται τις υποθέσεις του Ταμείου και το αντιπροσωπεύει δικαστικώς και εξωδίκως. Η Δ.Ε. εφαρμόζει τους θεσπισμένους κανόνες λειτουργίας των συνταξιοδοτικών σχεδίων που διαχειρίζεται και ενημερώνει επαρκώς τα μέλη για τους κανόνες αυτούς.

Η Δ.Ε. Ταμείου Προνοίας, το οποίο χρηματοδοτείται από εισφορές της χρηματοδοτούσας επιχείρησης και των μισθωτών αυτής, απαρτίζεται τουλάχιστον κατά ένα τρίτο από εκπροσώπους της χρηματοδοτούσας επιχείρησης και κατά ένα τρίτο από εκπροσώπους των μελών του Ταμείου.

Περαιτέρω, η πιο πάνω πρόνοια του Νόμου δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που συλλογική σύμβαση υποχρεώνει τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση να εκχωρήσει το δικαίωμα της εκπροσώπησης της στη Δ.Ε. στους εκπροσώπους των μελών του Ταμείου.

Τα μέλη της Δ.Ε. πρέπει να είναι έντιμα πρόσωπα τα οποία είτε διαθέτουν τα ίδια τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα και εμπειρία είτε επικουρούνται από προσληφθέντες συμβούλους με τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα και εμπειρία. Ο Έφορος δύναται να εκδίδει οδηγίες που καθορίζουν τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα, ανάλογα με το μέγεθος και τη φύση των εργασιών του Ταμείου.

Γνωστοποίηση παράβασης ή παράλειψης συμμόρφωσης στον Έφορο

Κάθε μέλος της Δ.Ε., ο διευθυντής και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που έχει σχέση με τη διοίκηση του Ταμείου, όταν εύλογα πιστεύει ότι μια παράβαση ή παράλειψη συμμόρφωσης προς οποιαδήποτε υποχρέωση ή καθήκον που προβλέπει η Νομοθεσία ή οι κανόνες λειτουργίας του Ταμείου είναι ουσιώδους σημασίας για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Εφόρου, οφείλει να γνωστοποιεί την παράβαση ή την παράλειψη στον Έφορο.

Παροχές από Ταμείο στα μέλη

- Παροχές από το Ταμείο δύνανται να καταβάλλονται μόνο σε μέλος του και τους νόμιμους κληρονόμους του μέλους στις ακόλουθες περιπτώσεις: περίπτωση αφυπηρέτησης που λαμβάνει χώρα όταν το μέλος υπερβεί την καθοριζόμενη από τους κανόνες λειτουργίας ηλικία, περίπτωση κατά την οποία το μέλος καθίσταται μόνιμα ανίκανο για την εργασία που εκτελεί, σε περίπτωση θανάτου του μέλους,
- σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης του μέλους, ή
- σε περίπτωση διάλυσης του Ταμείου.

Μείωση συσσωρευμένων δικαιωμάτων μέλους Ταμείου

Καμιά μείωση συσσωρευμένων δικαιωμάτων μέλους από Ταμείο δεν επιτρέπεται, εκτός στην περίπτωση οικειοθελούς τερματισμού της απασχόλησης του μέλους πριν από τη συμπλήρωση τεσσάρων ετών συνεχούς απασχόλησης με τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση.

Προκειμένου περί Ταμείου Προνοίας, απαγορεύεται η μείωση των συσσωρευμένων δικαιωμάτων μέλους Ταμείου Προνοίας τα οποία προκύπτουν από τις προσωπικές εισφορές του μέλους.

Απαγόρευση εκχώρησης παροχής

Κάθε εκχώρηση ή επιβάρυνση παροχής από Ταμείο, καθώς και κάθε συμφωνία για εκχώρηση ή επιβάρυνσή της, είναι άκυρη και σε περίπτωση πτώχευσης προσώπου το οποίο δικαιούται παροχή, αυτή δεν περιέρχεται στο σύνδικο της πτώχευσης ή σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί για λογαριασμό των πιστωτών του προσώπου που πτώχευσε.

Επίσης, παροχή από Ταμείο δεν υπόκειται σε κατάσχεση με βάση τον περί Πολιτικής Δικονομίας Νόμο, Κεφ. 6.

Οι πιο πάνω απαγορεύσεις δεν ισχύουν στην περίπτωση που μέλος Ταμείου Προνοίας συνάπτει δάνειο με το Ταμείο του οποίου είναι μέλος.

Παραγραφή αξιώσεων μελών Ταμείου Προνοίας

Αξίωση μέλους Ταμείου Προνοίας σε δικαίωμα παροχής χαμηλότερο των €300 δύναται υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται στην Κ.Δ.Π. 204/2014 να πιστωθεί από τη Δ.Ε. στους ατομικούς λογαριασμούς των υπολοίπων μελών, εφόσον το μέλος δεν υποβάλει αίτηση για είσπραξή του μέσα σε χρονικό διάστημα 6 ετών από τη θεμελίωση του δικαιώματος.

Διαφορά μεταξύ μέλους ή δικαιούχου και Ταμείου

Κάθε διαφορά εγειρόμενη συνεπεία της εφαρμογής των διατάξεων της Νομοθεσίας μεταξύ μέλους ή δικαιούχου και Ταμείου υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών.

Διορισμός Ελεγκτή Ταμείου

Ο ελεγκτής του Ταμείου προβαίνει σε έλεγχο των ετήσιων λογαριασμών και των πληροφοριών που περιέχονται στις ετήσιες εκθέσεις. Διορίζεται από τη γενική συνέλευση των μελών του Ταμείου. Απαγορεύεται να διορίζεται ως ελεγκτής του Ταμείου η χρηματοδοτούσα επιχείρηση ή υπάλληλός της ή μέλος ή υπάλληλος του Ταμείου.

Πληροφόρηση μελών Ταμείου

Η Δ.Ε. οφείλει τουλάχιστον μία φορά ανά έτος να συγκαλεί γενική συνέλευση των μελών, κατά τα προβλεπόμενα στους κανόνες λειτουργίας του Ταμείου, στην οποία να παρουσιάζει την ετήσια έκθεσή της, τους ετήσιους λογαριασμούς και τον ισολογισμό του Ταμείου μαζί με την έκθεση του ελεγκτή.

Η Δ.Ε. κάθε Ταμείου Προνοίας το οποίο παρέχει ωφελήματα καθορισμένης εισφοράς, εφοδιάζει κάθε μέλος του -

- τουλάχιστον μια φορά ανά έτος και οποτεδήποτε το ζητήσει το μέλος, με κατάσταση η οποία παρουσιάζει το σε πίστη του μέλους συσσωρευμένο ποσό στην αρχή κάθε έτους, τις εισφορές που καταβλήθηκαν από τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση και το μέλος αυτό κατά τη διάρκεια του έτους, αναλυτικά για κάθε μήνα, το καθαρό ποσό με το οποίο πιστώθηκε ή χρεώθηκε το μέλος από αποδόσεις των επενδύσεων του Ταμείου, έσοδα από άλλες πηγές αφαιρουμένων των εξόδων και φόρων, καθώς και το ολικό σε πίστη του ποσό στο τέλος του έτους ή το χρονικό σημείο που ορίζει το ενδιαφερόμενο μέλος,
- αν χορηγήθηκε οποιοδήποτε δάνειο προς το μέλος, με κατάσταση στο τέλος κάθε έτους η οποία δείχνει τις χρεώσεις και πιστώσεις του λογαριασμού του δανείου του μέλους κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και το υπόλοιπο του δανείου στο τέλος του έτους,
- όταν οποιαδήποτε παροχή καταστεί πληρωτέα σύμφωνα με τους κανόνες λειτουργίας του Ταμείου, με κατάσταση η οποία παρουσιάζει το συνολικό ποσό της παροχής και τη βάση υπολογισμού του ποσού αυτού.

Τα μέλη πληροφορούνται επαρκώς σε ότι αφορά τους όρους του συνταξιοδοτικού σχεδίου και ιδιαίτερα σε ότι αφορά:

- τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμμετεχόντων στο συνταξιοδοτικό σχέδιο,
- τους οικονομικούς, τεχνικούς και άλλους κινδύνους που συνδέονται με το συνταξιοδοτικό σχέδιο, και
- τη φύση και την κατανομή αυτών των κινδύνων.

Η Δ.Ε. κάθε Ταμείου Συντάξεων ή Ταμείου Προνοίας το οποίο παρέχει καθορισμένο ωφέλημα, εφοδιάζει κάθε μέλος του-

- τουλάχιστον μια φορά ανά έτος, και οποτεδήποτε το ζητήσει το μέλος, με κατάσταση η οποία παρουσιάζει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που απορρέουν από την υπηρεσία του μέλους μέχρι το τέλος του συγκεκριμένου έτους ή το χρονικό σημείο που ορίζει το ενδιαφερόμενο μέλος,
- αν το ζητήσει το μέλος, με κατάσταση των αναμενόμενων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του για τη συνολική υπηρεσία του, πραγματική και αναμενόμενη, μέχρι την ημέρα που συμπληρώνει την υποχρεωτική ηλικία αφυπηρέτησης σύμφωνα με τους οικείους όρους απασχόλησης, ή μέχρι οποιασδήποτε προγενέστερης ημερομηνίας, όπως την ήθελε καθορίσει το μέλος,
- αν οποιαδήποτε παροχή καταστεί πληρωτέα σύμφωνα με τους κανόνες λειτουργίας του Ταμείου, με κατάσταση η οποία παρουσιάζει την ημερομηνία

έναρξης και το μηνιαίο ποσό της καταβλητέας σύνταξης, το ποσό τυχόν εφάπαξ παροχής και τη βάση υπολογισμού τους σύμφωνα με τους κανόνες λειτουργίας του οικείου Ταμείου, καθώς και τυχόν επιλογές που προσφέρονται στο μέλος σε ότι αφορά τον τρόπο καταβολής των συνταξιοδοτικών παροχών.

Η Δ.Ε. κάθε Ταμείου εφοδιάζει τα μέλη και τους δικαιούχους του -

- κατόπιν γραπτού αιτήματος, με αντίγραφο των ετήσιων λογαριασμών και των ετήσιων εκθέσεων του Ταμείου,
- μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την έγκριση οποιωνδήποτε αλλαγών στους κανόνες λειτουργίας του Ταμείου, με πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές αυτές και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών και δικαιούχων,
- κατόπιν γραπτού αιτήματος, με τη δήλωση των αρχών της επενδυτικής πολιτικής.

Τα μέλη του Ταμείου, κατόπιν γραπτού αιτήματος προς τη Δ.Ε., λαμβάνουν -

- αναλυτικές και ουσιαστικές πληροφορίες σχετικά με το επιδιωκόμενο επίπεδο συνταξιοδοτικών παροχών, εφόσον εφαρμόζεται,
- το επίπεδο συνταξιοδοτικών παροχών, σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης του μέλους,
- αν το μέλος επωμίζεται τον επενδυτικό κίνδυνο, πληροφορίες σχετικά με το υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο επενδύσεών του, το φάσμα των προσφερόμενων στο μέλος επενδυτικών επιλογών όπου υπάρχουν, καθώς και το μέγεθος του επενδυτικού κινδύνου και τις δαπάνες που συνδέονται με τις επενδύσεις,
- σε περίπτωση λήξης της σχέσης εργασίας με τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση, λεπτομέρειες σχετικά με τυχόν υφιστάμενες διευθετήσεις για μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε άλλο Ταμείο, περιλαμβανομένων και αναλυτικών πληροφοριών για την αξία των μεταφερόμενων δικαιωμάτων.

Τα μέλη κάθε Ταμείου λαμβάνουν μια φορά ανά έτος, συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση του Ταμείου, περιλαμβανομένων πληροφοριών για την κατάσταση των επενδύσεων, το τρέχον επίπεδο χρηματοδότησης των δεδουλευμένων δικαιωμάτων τους και για τον βαθμό υλοποίησης τυχόν σχεδίου ανάκαμψης.

Η Δ.Ε. ενημερώνει τα μέλη και τους δικαιούχους σχετικά με τα πορίσματα των εκάστοτε διεξαγόμενων αναλογιστικών μελετών και εκτιμήσεων.

Οι δικαιούχοι κάθε Ταμείου Συντάξεων ενημερώνονται, το συντομότερο δυνατόν, για κάθε μεταβολή στο ύψος των καταβαλλόμενων συντάξεων.

Προθεσμία καταβολής εισφορών για εργοδοτούμενα μέλη

Κάθε χρηματοδοτούσα επιχείρηση καταβάλλει στο Ταμείο -

- κάθε ποσό το οποίο λήφθηκε ή παρακρατήθηκε από αυτήν ως εισφορά μέλους προς το Ταμείο αυτό
- την καταβλητέα από αυτήν εισφορά αναφορικά προς την περίοδο για την οποία έλαβε ή παρακράτησε εισφορά μέλους.

Οι οφειλόμενες από τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση και οι παρακρατούμενες από αυτή από μέλος Ταμείου εισφορές, σύμφωνα με τους οικείους κανόνες λειτουργίας, καταβάλλονται από τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση, το αργότερο μέχρι το τέλος του ημερολογιακού μηνός που ακολουθεί τον μήνα εισφορών για τον οποίο οφείλονται οι εισφορές. Όταν το μέλος αμείβεται σε εβδομαδιαία βάση, «μήνας εισφορών» σημαίνει την περίοδο που συνίσταται στις ημερολογιακές εβδομάδες, η έναρξη των οποίων εμπίπτει σε έναν ημερολογιακό μήνα, ενώ για μέλος που αμείβεται σε μηνιαία βάση, σημαίνει τον ημερολογιακό μήνα.

Δανειοληπτικές πράξεις του Ταμείου

Το Ταμείο δεν δικαιούται να δανείζεται ή να ενεργεί ως εγγυητής υπέρ τρίτων: νοείται ότι δανειοληπτικές πράξεις επιτρέπονται, όταν οι εν λόγω πράξεις διενεργούνται με σύνεση και μόνο σε προσωρινή βάση για λόγους ρευστότητας του Ταμείου. Με εξαίρεση τις εξασφαλίσεις για δανειοληπτικές πράξεις που διενεργούνται σύμφωνα με τη Νομοθεσία, οι επενδύσεις του Ταμείου τηρούνται από το Ταμείο αυτό ελεύθερες κάθε υποθήκης, επιβάρυνσης, δέσμευσης ή δικαιώματος επισχέσεως

Κανένα δάνειο οποιασδήποτε μορφής δεν χορηγείται από Ταμείο προς χρηματοδοτούσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε τέτοιο δάνειο είναι άκυρο.

Περιπτώσεις χορήγησης δανείου σε μέλος

Οι κανόνες λειτουργίας Ταμείου Προνοίας το οποίο χρηματοδοτείται και από εισφορές μελών δύνανται να προβλέπουν για την παροχή δανείων προς τα μέλη μόνο σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- για σκοπούς ιδιοκατοίκησης του ίδιου του μέλους ή τέκνου του, εφόσον δεν διαθέτει ιδιόκτητη κατοικία, ή για σκοπούς βελτίωσης ή επέκτασης της κατοικίας του,
- για σκοπούς σπουδών του μέλους ή τέκνου του,
- για κάλυψη εξόδων θεραπείας σοβαρής ασθένειας του μέλους, της/του συζύγου του ή εξαρτώμενου τέκνου του, εφόσον τα σχετικά έξοδα δεν καλύπτονται από το κράτος, σχέδιο υγείας ή/και ιδιωτική ασφάλιση υγείας.

Ύψος και όροι χορήγησης δανείου

Το ύψος του χορηγούμενου δανείου σε οποιαδήποτε των πιο πάνω περιπτώσεων, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 45% του σε πίστη του μέλους συσσωρευμένου ποσού, κατά τα οριζόμενα στη Νομοθεσία, σύμφωνα με την τελευταία διαθέσιμη εκτίμηση, το οποίο θα λάμβανε εάν κατά την ημέρα χορήγησης του δανείου αποχωρούσε οικειοθελώς από το Ταμείο.

Στον καθορισμό του ποσού του σε κάθε περίπτωση χορηγούμενου δανείου λαμβάνονται υπόψη η δυνατότητα του μέλους να εξοφλήσει το δάνειο σε σχέση με τα εισοδήματα και τις υποχρεώσεις του, καθώς και ο χρόνος που μεσολαβεί από την ημέρα χορήγησης του δανείου μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής αφυπηρέτησης του μέλους με βάση τους όρους απασχόλησής του.

Η περίοδος εξόφλησης του δανείου δεν δύναται να υπερβαίνει τα 20 χρόνια και σε καμιά περίπτωση την περίοδο που μεσολαβεί από την ημέρα χορήγησης του δανείου μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής αφυπηρέτησης του μέλους με βάση τους όρους απασχόλησής του, αν η περίοδος αυτή είναι μικρότερη των 20 ετών.

Η εξόφληση του δανείου γίνεται με τακτικές μηνιαίες δόσεις σε ύψος που διασφαλίζει την πλήρη αποπληρωμή του δανείου κατά την εκπνοή της περιόδου που αναφέρεται στη Νομοθεσία.

Το επιτόκιο του δανείου δεν επιτρέπεται να είναι χαμηλότερο από το μέσο σταθμικό επιτόκιο που καταβάλλεται για εμπρόθεσμες καταθέσεις του Ταμείου, πλέον μια ποσοστιαία μονάδα.

Η Δ.Ε. μεριμνά για τη διασφάλιση επαρκών εξασφαλίσεων, οι οποίες, εάν ενδείκνυται, δεν περιορίζονται μόνο στην επιβάρυνση του συσσωρευμένου σε πίστη του μέλους ποσού.

Η δανειοδότηση οποιουδήποτε μέλους Ταμείου Προνοίας πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη κατά τρόπο που να διευκολύνεται ο έλεγχος της τήρησης από τη Δ.Ε. όλων των διατάξεων της Νομοθεσίας και, συγκεκριμένα, πρέπει να υποβάλλονται στη Δ.Ε.: έγγραφα και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για τον σκοπό του δανείου, εκτιμήσεις για το ύψος της δαπάνης που απαιτείται για υλοποίηση του σκοπού του δανείου και αποδείξεις για τη σχετική πραγματική δαπάνη.

Επενδύσεις

Κάθε Ταμείο οφείλει να επενδύει σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας.

Έρευνα επί των υποθέσεων του Ταμείου σε περίπτωση αίτησης

Ο Έφορος δύναται να διεξάγει έρευνα επί των υποθέσεων οποιουδήποτε Ταμείου σε περίπτωση αίτησης εκ μέρους -

- της πλειοψηφίας των μελών της Δ.Ε ή των μελών που αντιπροσωπεύουν τη χρηματοδοτούσα επιχείρηση ή των μελών της Δ.Ε που αντιπροσωπεύουν τα μέλη του Ταμείου, ή
- τουλάχιστον του ενός τρίτου των μελών του Ταμείου, υποστηριζόμενης από γεγονότα και στοιχεία που ικανοποιούν τον Έφορο ότι υπάρχει εύλογη αιτία για τη διενέργεια έρευνας.

Αυτεπάγγελτη έρευνα

Ο Έφορος δύναται αυτεπάγγελα να διεξάγει οποτεδήποτε επιθεώρηση ή έρευνα επί των εργασιών και υποθέσεων οποιουδήποτε Ταμείου, με σκοπό να διαπιστώνει κατά πόσο τηρούνται οι διατάξεις των κανόνων λειτουργίας του Ταμείου ή της Νομοθεσίας.

Έκθεση Εφόρου

Ο Έφορος δύναται, και οφείλει εάν κληθεί προς τούτο από τον Υπουργό, να υποβάλει προς αυτόν έκθεση αναφορικά με διεξαχθείσα έρευνα. Ο Υπουργός δύναται να παραδώσει αντίγραφο της έκθεσης στη Δ.Ε ή τα μέλη του Ταμείου ή τους αιτητές της έρευνας.

Συμβούλιο Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών

Σε περίπτωση που το Συμβούλιο συζητά θέμα το οποίο επηρεάζει σημαντικό αριθμό προσώπων τα οποία -

- είναι μέλη Ταμείων και τα οποία πρόσωπα δεν εκπροσωπούνται στο Συμβούλιο με εκπρόσωπο της συνδικαλιστικής οργάνωσής τους, ή
- συνιστούν χρηματοδοτούσες επιχειρήσεις και είναι μέλη εργοδοτικών οργανώσεων, τα οποία πρόσωπα δεν εκπροσωπούνται στο Συμβούλιο από εκπρόσωπο της οργάνωσής τους,
- το Συμβούλιο οφείλει να καλέσει σε συνεδρία του τους εκπροσώπους των εν λόγω προσώπων και να τους ακούσει επί του θέματος.

Τήρηση ατομικών λογαριασμών μελών Ταμείου Προνοίας

Η Δ.Ε. κάθε Ταμείου τηρεί, όπου αυτό επιβάλλεται από τη φύση των υποχρεώσεων του Ταμείου, ατομικό λογαριασμό για κάθε μέλος με τα στοιχεία που καθορίζονται στη Νομοθεσία.

Υπολογισμός παροχών μελών που αποχωρούν από Ταμείο Προνοίας

Το ύψος της παροχής που δικαιούται μέλος Ταμείου Προνοίας που αποχωρεί, είναι το συσσωρευμένο υπόλοιπο του ατομικού λογαριασμού του μέλους, με ημερομηνία εκτίμησης (τηρουμένων των προνοιών της Νομοθεσίας για ημερομηνία εκτίμησης της επένδυσης σε ακίνητη περιουσία),

- την 30η Ιουνίου του έτους εντός του οποίου το μέλος αποκτά δικαίωμα σε παροχή, προκειμένου για μέλος το οποίο αποκτά δικαίωμα σε παροχή εντός του πρώτου εξαμήνου του ίδιου έτους, και
- την 31η Δεκεμβρίου του έτους εντός του οποίου το μέλος αποκτά δικαίωμα σε παροχή, προκειμένου για μέλος το οποίο αποκτά δικαίωμα σε παροχή εντός του δεύτερου εξαμήνου του ίδιου έτους.

Για περιπτώσεις Ταμείων Προνοίας που το οικονομικό τους έτος διαφέρει από το ημερολογιακό έτος, τα πιο πάνω εφαρμόζονται κατ' αναλογία αναφορικά με την ημερομηνία εκτίμησης.

Εάν οι κανόνες λειτουργίας Ταμείου Προνοίας προνοούν για συχνότερες εκτιμήσεις των παροχών, το ύψος των παροχών προς μέλη του Ταμείου υπολογίζεται με βάση την πλησιέστερη ημερομηνία εκτίμησης που ακολουθεί την ημερομηνία που το μέλος αποκτά δικαίωμα σε παροχή.

- Σε καμία περίπτωση μέλος Ταμείου δεν χάνει την ιδιότητα του μέλους μέχρι την ημερομηνία καταβολής της παροχής προς αυτό.
- Σε περίπτωση τερματισμού απασχόλησης μέλους για το οποίο η χρηματοδοτούσα επιχείρηση δεν έχει καταβάλει έγκαιρα όλες τις εισφορές στο Ταμείο μέχρι την ημερομηνία τερματισμού απασχόλησης του, η Δ.Ε. του Ταμείου η οποία προβαίνει στις προβλεπόμενες από τη νομοθεσία και τους κανόνες λειτουργίας ενέργειες, ενημερώνει γραπτώς το μέλος κατά την καταβολή της παροχής σε αυτό, για το ακριβές ποσό εισφορών το οποίο οφείλει η χρηματοδοτούσα επιχείρηση.
- Εάν το Ταμείο εισπράξει στο μέλλον ολόκληρο ή μέρος των εν λόγω ποσών, η Δ.Ε. προβαίνει στις δέουσες ενέργειες για την καταβολή των πιο πάνω ποσών στους δικαιούχους.
- Ο παρών Κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση Ταμείου Προνοίας το οποίο είναι αποκλειστικά Ταμείο καθορισμένης παροχής.

Δικαιώματα μελών του Ταμείου Προνοίας σε περίπτωση Εκκαθάρισης του Ταμείου

Όταν το υπό εκκαθάριση Ταμείο είναι Ταμείο Προνοίας, οποιοδήποτε υπόλοιπο του ενεργητικού, μετά την εξόφληση όλων των χρεών του Ταμείου, κατανέμεται

αναλογικά μεταξύ των μελών με βάση το συσσωρευμένο σε πίστη τους ποσό κατά την ημερομηνία που το Ταμείο τίθεται σε εκκαθάριση.

Δικαιώματα μελών Ταμείου Συντάξεων σε περίπτωση Εκκαθάρισης του Ταμείου

Προκειμένου περί Ταμείου Συντάξεων ή Ταμείου Προνοίας το οποίο παρέχει καθορισμένο ωφέλημα, πριν από την κατανομή οποιουδήποτε υπολοίπου του ενεργητικού του, μετά την εξόφληση όλων των χρεών σύμφωνα με την Κ.Δ.Π. 204/2014, διενεργείται αναλογιστική εκτίμηση της παρούσας αξίας των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των συνταξιούχων και των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των μελών αναφορικά με τη συντάξιμη υπηρεσία τους μέχρι τη σχετική ημερομηνία, όπως τα δικαιώματα αυτά καθορίζονται στους κανόνες λειτουργίας του Ταμείου.

Αν, με βάση την αναλογιστική εκτίμηση, διαπιστωθεί ότι η χρηματοοικονομική κατάσταση του Ταμείου είναι τέτοια που το ενεργητικό του Ταμείου δεν επαρκεί για την κάλυψη των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα μειώνονται ανάλογα, με βάση αναλογιστική συμβουλή.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, είτε το ενεργητικό του Ταμείου επαρκεί είτε όχι, η γενική συνέλευση των μελών και των συνταξιούχων του Ταμείου δικαιούται να αποφασίσει την άμεση εφάπαξ πληρωμή της παρούσας αξίας των δικαιωμάτων κάθε μέλους και συνταξιούχου.

Στην περίπτωση που το ενεργητικό του Ταμείου δεν επαρκεί για την κάλυψη των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων η πληρωμή μειώνεται ανάλογα με το διαθέσιμο ενεργητικό του Ταμείου.

Σε περίπτωση που η γενική συνέλευση των μελών και των συνταξιούχων του Ταμείου αποφασίσει να μη διαλύσει το Ταμείο, αλλά να συνεχίσει τη λειτουργία του, οι δραστηριότητές του περιορίζονται σε αυτές που είναι απαραίτητες για τη συνέχιση της καταβολής των συνταξιοδοτικών παροχών με βάση τους οικείους κανόνες λειτουργίας, ανάλογα όμως μειωμένων σε περίπτωση που το ενεργητικό δεν επαρκεί για την κάλυψη των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων.

Ποινικά αδικήματα

Κάθε πρόσωπο που παραβαίνει ή παραλείπει να συμμορφωθεί με οποιαδήποτε διάταξη της Νομοθεσίας ή των Κανονισμών ή/και οδηγιών είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και υπόκειται σε περίπτωση καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης ή/και σε χρηματικό πρόστιμο.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Ο Νόμος για τη Χορήγηση Κοινωνικής Σύνταξης τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Μαΐου 1995 και σκοπό έχει τη χορήγηση σύνταξης σε όλους τους κατοίκους της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 65 ετών και δεν δικαιούνται σύνταξη ή άλλη παρόμοια πληρωμή από οποιαδήποτε πηγή. Η κοινωνική σύνταξη καταβάλλεται από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας.

Αρμόδια υπηρεσία για την εφαρμογή του Νόμου είναι οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Δικαιούχοι

Κοινωνική σύνταξη δικαιούνται πρόσωπα που:

- α. συμπλήρωσαν την ηλικία των 65 ετών,
- β. με τη συμπλήρωση της ηλικίας των 65 ετών ή μετέπειτα, ικανοποιούν τις προϋποθέσεις διαμονής, και
- γ. δεν δικαιούνται από οποιαδήποτε πηγή σύνταξη ή άλλη παρόμοια πληρωμή της οποίας το μηνιαίο ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το μηνιαίο ύψος της κοινωνικής σύνταξης.

Σε περίπτωση κατά την οποία πρόσωπο συμπληρώνει την ηλικία των 68 ετών και δεν αποκτά δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος ή χρειάς γιατί δεν ικανοποιούνται οι σχετικές προϋποθέσεις εισφοράς, αλλά αποκτά δικαίωμα σε εφάπαξ ποσό από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το ποσό αυτό δεν καταβάλλεται στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο αν έχει δικαίωμα σε κοινωνική σύνταξη.

Προϋποθέσεις διαμονής

Οι προϋποθέσεις διαμονής για τη χορήγηση κοινωνικής σύνταξης είναι:

- α. νόμιμη διαμονή στην Κύπρο ή σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στην Ελβετία για συνολική περίοδο 20 τουλάχιστον χρόνων από την ημερομηνία από την οποία ο αιτητής συμπλήρωσε την ηλικία των 40 ετών, ή
- β. νόμιμη διαμονή στην Κύπρο ή σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στην Ελβετία για συνολική περίοδο

35 χρόνων από την ημερομηνία κατά την οποία ο αιτητής συμπλήρωσε την ηλικία των 18 ετών.

Για σκοπούς υπολογισμού της περιόδου διαμονής, οποιαδήποτε περίοδος απουσίας από την Κύπρο για χρονικό διάστημα μικρότερο των 2 μηνών σε οποιοδήποτε ημερολογιακό έτος θα θεωρείται ως περίοδος διαμονής στην Κύπρο.

Το ύψος της κοινωνικής σύνταξης

Το μηνιαίο ύψος της κοινωνικής σύνταξης είναι ίσο με το 81% του ποσού της πλήρους βασικής σύνταξης γήρατος που καταβάλλεται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στην περίπτωση που πρόσωπο δικαιούται από οποιαδήποτε πηγή σύνταξη ή άλλη παρόμοια πληρωμή, το μηνιαίο ύψος της οποίας είναι κατώτερο του μηνιαίου ύψους της κοινωνικής σύνταξης, το μηνιαίο ύψος της κοινωνικής σύνταξης είναι ίσο με τη διαφορά των δύο συντάξεων.

Έναρξη και τερματισμός πληρωμής

Η πληρωμή της κοινωνικής σύνταξης αρχίζει την πρώτη ημέρα του μήνα, ο οποίος ακολουθεί τον μήνα μέσα στον οποίο αποκτάται το δικαίωμα σε σύνταξη και τερματίζεται την τελευταία ημέρα του μήνα στον οποίο παύει το δικαίωμα σε σύνταξη.

Διαβήματα αιτητή

Για να δικαιούται κοινωνική σύνταξη ένα πρόσωπο πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω ειδικού εντύπου που μπορεί να εξασφαλίσει από οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη ή μέσω του ιστότοπου των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αίτηση, μαζί με όλα τα απαραίτητα πρωτότυπα πιστοποιητικά που αναφέρονται στο έντυπο αίτησης, θα πρέπει να υποβληθεί εντός 3 μηνών από την ημέρα που αποκτάται δικαίωμα σε σύνταξη σε οποιοδήποτε Γραφείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή σε Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Έκπτωση από το δικαίωμα λήψης κοινωνικής σύνταξης

Ο δικαιούχος κοινωνικής σύνταξης εκπίπτει του δικαιώματός του στη σύνταξη εάν:

- αποκτήσει, από οποιαδήποτε πηγή, δικαίωμα σύνταξης ή άλλης παρόμοιας πληρωμής της οποίας το ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το ύψος της κοινωνικής σύνταξης,
- είναι εξαρτώμενος συνταξιούχου και το ύψος της αύξησης που πληρώνεται

γι' αυτόν είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το ύψος της κοινωνικής σύνταξης που δικαιούται,

- εκτίει ποινή φυλάκισης ή τελεί υπό νόμιμη κράτηση για χρονικό διάστημα πέραν των 2 μηνών,
- απουσιάζει από την Κύπρο για χρονικό διάστημα πέραν των 6 μηνών. Δικαιούχος που απουσιάζει από την Κύπρο για χρονική περίοδο πέραν των 6 ημερολογιακών μηνών για λόγους υγείας και δικαιολογεί την απουσία του με σχετικό ιατρικό πιστοποιητικό διατηρεί το δικαίωμα για τη λήψη της κοινωνικής σύνταξης και κατά την πρόσθετη αυτή περίοδο.

Υποχρεώσεις δικαιούχων κοινωνικής σύνταξης

Κάθε δικαιούχος κοινωνικής σύνταξης έχει υποχρέωση να ειδοποιεί τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων χωρίς καθυστέρηση για οποιαδήποτε αλλαγή των συνθηκών που επηρεάζουν το δικαίωμά του στη σύνταξη.

Αύξηση για εξαρτώμενο

Η αύξηση που καταβάλλεται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε συνταξιούχο για εξαρτώμενό του παύει να καταβάλλεται από την ημερομηνία από την οποία ο εξαρτώμενος αποκτά δικαίωμα σε κοινωνική σύνταξη.

Προσφυγές

Αν ο αιτητής δεν είναι ικανοποιημένος από την απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων σχετικά με την αίτησή του, δικαιούται να προσβάλει την απόφαση αυτή με προσφυγή του στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εντός 30 ημερών από την ημέρα που του κοινοποιήθηκε η απόφαση.

Αν ο αιτητής δεν ικανοποιηθεί από την απόφαση του Υπουργού, μπορεί να προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο εντός 75 ημερών από την ημέρα που του κοινοποιήθηκε η απόφαση του Υπουργού.

Ο αιτητής μπορεί, επίσης, να προσφύγει απευθείας στο Ανώτατο Δικαστήριο εντός 75 ημερών από την ημέρα που του κοινοποιήθηκε η απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων χωρίς να προσφύγει στον Υπουργό.

Κοινωνική Κάρτα

Δικαιούχοι κοινωνικής κάρτας είναι πρόσωπα ανεξαρτήτως υπηκοότητας που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές και είναι:

- α. δικαιούχοι σύνταξης γήρατος και σύνταξης χρείας του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων 63 ετών και άνω με τουλάχιστον έναν χρόνο ασφάλιση στην Κύπρο,
- β. δικαιούχοι σύνταξης ανικανότητας και επιδόματος ορφανίας λόγω ανικανότητας για εργασία του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τουλάχιστον έναν χρόνο ασφάλιση στην Κύπρο και σύνταξης αναπηρίας του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
- γ. πρόσωπα 63 ετών και άνω τα οποία είναι εξαρτώμενα στη σύνταξη των προσώπων που αναφέρονται πιο πάνω, και
- δ. δικαιούχοι κοινωνικής σύνταξης.

Η κοινωνική κάρτα παρέχει στους κατόχους της την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις και να απολαμβάνουν διάφορα ωφελήματα, συμπεριλαμβανομένης και 50% έκπτωσης στα κόμιστρα των λεωφορείων σε αστικές και αγροτικές περιοχές.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΙΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ

Στις 13.6.1997 τέθηκε σε εφαρμογή ο Νόμος για την Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων.

Σκοπός του Νόμου αυτού είναι η εξασφάλιση ελάχιστου ορίου αποζημίωσης σε θύματα εγκλημάτων βίας.

Δικαίωμα σε αποζημίωση έχουν πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή πολίτες οποιουδήποτε άλλου κράτους που έχει επικυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων, όπως και πολίτες κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης οι οποίοι είναι μόνιμοι κάτοικοι Κύπρου, και οι εξαρτώμενοί τους.

Η αποζημίωση περιλαμβάνει περιθαλψη σε Κρατικό Νοσηλευτικό Ίδρυμα μέχρι €1.708, επίδομα ασθενείας για προσωρινή ανικανότητα, σύνταξη ανικανότητας για μόνιμη, ολική ή μερική ανικανότητα, σύνταξη επιζώντων και βοήθημα κηδείας σε περίπτωση θανάτου του θύματος. Το επίδομα ασθενείας, οι συντάξεις και το βοήθημα κηδείας καταβάλλονται στο ίδιο ύψος όπως οι αντίστοιχες βασικές παροχές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η αποζημίωση δεν καταβάλλεται αν το θύμα δικαιούται αποζημίωση στο ίδιο ή μεγαλύτερο ύψος από άλλη πηγή.

Η δαπάνη για την παρεχόμενη προστασία βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πιο κάτω παρουσιάζονται 3 απλά παραδείγματα για τον υπολογισμό της σύνταξης γήρατος, του επιδόματος ανεργίας και του επιδόματος μητρότητας.

Υπολογισμός της σύνταξης γήρατος

Η σύνταξη γήρατος περιλαμβάνει βασική σύνταξη και συμπληρωματική σύνταξη. Το εβδομαδιαίο ποσό της βασικής σύνταξης ισούται με 60% της εβδομαδιαίας αξίας του ετήσιου μέσου όρου ασφαλιστικών μονάδων που έχει σε πίστη του ο ασφαλισμένος στη βασική του ασφάλιση κατά την περίοδο αναφοράς, αυξανόμενο στο 80%, 90% ή 100% όταν ο δικαιούχος έχει ένα, δύο ή τρεις εξαρτώμενους, αντίστοιχα. Ασφαλισμένη που ανέλαβε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο τη συντήρηση του συζύγου της, ο οποίος είναι ανίκανος να συντηρεί τον εαυτό του, ή είναι χήρα ή άγαμη ή διαζευγμένη ή σε διάσταση, δικαιούται αύξηση για τρία εξαρτώμενα ίση με 20% για το πρώτο εξαρτώμενο και 10% για κάθε ένα από τα άλλα δύο εξαρτώμενα. Σε περίπτωση ασφαλισμένης, που δεν δικαιούται αύξηση για το σύζυγο της καταβάλλεται αύξηση 10% για κάθε εξαρτώμενο μέχρι δύο.

Το εβδομαδιαίο ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης ισούται με 1,5% της εβδομαδιαίας αξίας του ολικού αριθμού ασφαλιστικών μονάδων της συμπληρωματικής ασφάλισης του ασφαλισμένου. Το σύνολο της σύνταξης δεν μπορεί να είναι λιγότερο από 85% της βασικής σύνταξης που θα πληρωνόταν σε δικαιούχο αν είχε πλήρη ασφάλιση στο βασικό μέρος του Σχεδίου.

Παράδειγμα: Ασφαλισμένος έχει γεννηθεί στις 29.10.1951 και υποβάλλει αίτηση για σύνταξη γήρατος στο 63ο έτος της ηλικίας του.

Ο ασφαλιστικός του λογαριασμός από 5.10.1964 μέχρι 6.10.1980 είναι πλήρης και από 6.10.1980 μέχρι και την τελευταία συμπληρωμένη εβδομάδα που προηγείται της εβδομάδας μέσα στην οποία αυτός συμπλήρωσε την ηλικία των 63 ετών (στην προκειμένη περίπτωση η εβδομάδα αυτή λήγει στις 29.10.2014) έχει καταβάλει εισφορές για ασφαλιστέες αποδοχές ίσες με 3 ασφαλιστικές μονάδες για κάθε χρόνο.

Η ασφαλιστική μονάδα για κάθε χρόνο εισφορών υπολογίζεται αν διαιρέσουμε το σύνολο των ασφαλιστέων αποδοχών του ασφαλισμένου με το ποσό των

ετήσιων βασικών ασφαλιστέων αποδοχών του επόμενου χρόνου. Για σκοπούς υπολογισμού του ύψους των συντάξεων γήρατος, κηρείας, ανικανότητας, αναπηρίας και γονέως, του επιδόματος ορφανίας και των εφάπαξ ποσών γήρατος και κηρείας, των οποίων ο ουσιώδης χρόνος εμπίπτει στην περίοδο από 7.1.2013 μέχρι και την 1.1.2017, το εβδομαδιαίο και ετήσιο ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών καθορίζονται σε €172,98 και €8.995 αντίστοιχα. Η πρώτη ασφαλιστική μονάδα αποτελεί τη βασική ασφάλιση. Μονάδα ή μέρος της μονάδας πέραν την πρώτη αποτελεί τη συμπληρωματική ασφάλιση.

Υπολογισμός βασικής σύνταξης: Για τον υπολογισμό του εβδομαδιαίου μέσου όρου των ασφαλιστέων αποδοχών του ασφαλισμένου στο παράδειγμα, θα πρέπει να πολλαπλασιάσουμε το σύνολο των μονάδων στο κατώτερο τμήμα (46,44 μονάδες) με το ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών του 2014 €8.995 και να διαιρέσουμε με το σύνολο των εβδομάδων της περιόδου από 5.10.1964 μέχρι 29.10.2014 (2415 εβδομάδες) καταλήγοντας στον εξής υπολογισμό για τον εβδομαδιαίο μέσο όρο ασφαλιστέων αποδοχών: $(46,44 \times €8.995) \div 2415 = €172,98$. Έτσι το ποσό της βασικής σύνταξης του ασφαλισμένου είναι ίσο με το 60% του εβδομαδιαίου μέσου όρου των ασφαλιστέων αποδοχών στο κατώτερο τμήμα το οποίο είναι: $60\% \times €172,98 = €103,79$ [Μηνιαία βασική σύνταξη: $(€103,79 \times 52) \div 13 = €415,15$].

Υπολογισμός συμπληρωματικής σύνταξης: Στο σημείο αυτό χρειάζεται η μετατροπή των ασφαλιστικών μονάδων του ασφαλισμένου στη συμπληρωματική ασφάλιση για την περίοδο 6.10.1980 μέχρι 29.10.2014 (67,67 μονάδες) σε ασφαλιστέες αποδοχές πολλαπλασιάζοντας με το ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών το 2014 €8.995 και έτσι καταλήγουμε στον εξής υπολογισμό: $67,67 \times €8.995 = €608.691,65$. Έτσι, το ποσό της συμπληρωματικής σύνταξης του ασφαλισμένου είναι ίσο με το 1/52 του 1,5% των ασφαλιστέων αποδοχών της συμπληρωματικής ασφάλισης το οποίο είναι: $€608.691,65 \times 1,5\% \times 1/52 = €175,59$ [Μηνιαία συμπληρωματική σύνταξη: $(€175,59 \times 52) \div 13 = €702,36$].

Το συνολικό μηνιαίο ποσό της σύνταξης γήρατος είναι ίσο με €1.117,51 [€415,15 + €702,36].

Υπολογισμός του επιδόματος ανεργίας

Όταν η εγγραφή στο Μητρώο ανέργων γίνει το πρώτο εξάμηνο του έτους, το ύψος του επιδόματος υπολογίζεται βάσει της πραγματικής και εξομοιούμενης ασφάλισης του προτελευταίου συμπληρωμένου έτους εισφορών και πάνω στις βασικές ασφαλιστέες αποδοχές του προηγούμενου έτους. Αν η εγγραφή γίνει το δεύτερο εξάμηνο του έτους, το ύψος του επιδόματος υπολογίζεται βάσει της πραγματικής και εξομοιούμενης ασφάλισης του τελευταίου συμπληρωμέ-

νου έτους εισφορών και πάνω στις βασικές ασφαλιστέες αποδοχές του τρέχοντος έτους.

Παράδειγμα 1: Άτομο εγγράφεται ως άνεργος στις 7/1/2015. Το ετήσιο εισόδημά του για το 2013 (το προτελευταίο έτος εισφορών) ήταν €11.105,91. Άρα το εβδομαδιαίο του εισόδημα ήταν €213,57 ($€11.105,91 \div 52$ εβδομάδες).

Το επίδομα ανεργίας περιλαμβάνει βασικό και συμπληρωματικό επίδομα. Το ύψος του βασικού επιδόματος είναι 60% των €174,38 (βασικές ασφαλιστέες αποδοχές για το 2013) = €104,62 εβδομαδιαίως.

Το ύψος του συμπληρωματικού μέρους του επιδόματος είναι το 50% πάνω στο υπόλοιπο του μισθού του, δηλαδή το 50% των €39,19 ($€213,57 - €174,38$) = €19,59 εβδομαδιαίως.

Άρα το συνολικό ύψος του επιδόματος είναι €104,62 + €19,59 = €124,21 την εβδομάδα.

Παράδειγμα 2: Άτομο εγγράφεται ως άνεργος στις 8/7/2015. Το ετήσιο εισόδημά του για το 2014 (το τελευταίο έτος εισφορών) ήταν €13.200. Άρα το εβδομαδιαίο του εισόδημα ήταν €253,84 ($€13.200 \div 52$ εβδομάδες).

Το ύψος του βασικού επιδόματος είναι 60% των €174,38 (βασικές ασφαλιστέες αποδοχές για το 2014) = €104,62 εβδομαδιαίως.

Το ύψος του συμπληρωματικού επιδόματος είναι το 50% πάνω στο υπόλοιπο του μισθού του, δηλαδή το 50% των €79,46 ($€253,84 - €174,38$) = €39,73 εβδομαδιαίως. Άρα το συνολικό ύψος του επιδόματος είναι €104,62 + €39,73 = €144,35 την εβδομάδα.

Το ύψος του βασικού επιδόματος αυξάνεται κατά 20% για εξαρτώμενο/η σύζυγο και κατά 10% για πρώτο και δεύτερο εξαρτώμενο παιδί. Δηλαδή, αν ο άνεργος στο παράδειγμα 1 είχε εξαρτώμενο/η σύζυγο θα έπαιρνε επιπλέον €34,87 ($€174,38 \times 20\%$), αν είχε δυο εξαρτώμενα θα έπαιρνε επιπλέον €34,87 (20%) + €17,43 (10%) = €52,30 και αν είχε τρία εξαρτώμενα θα έπαιρνε επιπλέον €34,87 (20%) + €17,43 (10%) + €17,43 (10%) = €69,73.

Το ανώτατο εβδομαδιαίο εισόδημα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για υπολογισμό του ύψους του επιδόματος ανεργίας για το παράδειγμα 1 είναι τρεις ασφαλιστικές μονάδες, δηλαδή μια βασική ασφαλιστική μονάδα ($€174,38 \times 60\% = €104,62$) και δύο συμπληρωματικές ασφαλιστικές μονάδες ($€174,38 \times 50\% \times 2 = €174,38$). Άρα το συνολικό ανώτατο εβδομαδιαίο εισόδημα του επιδόματος μπορεί να ανέρχεται σε €104,62 + €174,38 = €279.

ΓΤΠ 281/2014-3.000 ISBN set 978-9963-38-902-5
ISBN 978-9963-50-310-0

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση:

Zavallis Litho Ltd